

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**GAZİANTEP İLİ 2023 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP - 2024

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	1
A. HAVA	3
A.1. HAVA KALİTESİ	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	8
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	11
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	11
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	11
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	26
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	27
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	29
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	29
B. SU VE SU KAYNAKLARI	30
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	30
B.1.1. Yüzeysel Sular	30
B.1.1.1. Akarsular.....	30
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	31
B.1.2. Yeraltı Suları	32
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	33
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	34
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	38
B.3.1. Noktasal kaynaklar	38
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	38
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	39
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	39
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	39
B.3.2.2. Diğer	39
B.4. DENİZLER	39
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	39
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	39
B.4.3. Acil Müdahale Planları	39
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	39
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	39
B.4.6. Deniz Çöpleri	39
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	39
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	39
B.5.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	39
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	41
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	41
B.5.2. Sulama	41
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	42
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	42
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	42
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	42
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	43
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	43
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	43
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	46
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	46
B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	46

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	46
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	46
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	46
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	47
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	48
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	49
C. ATIK	50
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	50
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	53
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	53
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	53
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	54
<i>C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı</i>	54
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	55
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	57
C.6. ATIK YAĞLAR	58
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	58
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	59
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	59
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	59
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	61
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	62
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	63
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	63
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları</i>	63
C.13. TIBBİ ATIKLAR	63
C.14. MADEN ATIKLARI	63
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	64
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	65
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	65
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	65
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	66
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	66
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	66
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	67
E.1. FLORA	67
E.2. FAUNA	91
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	95
<i>E.3.1. Ormanlar</i>	95
<i>E.3.2. Milli Parklar</i>	95
<i>E.3.3. Tabiat Parkları</i>	96
<i>Dülük Baba Tabiat Parkı</i>	99
E.4. ÇAYIR VE MERA	101
E.5. SULAK ALANLAR	101
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	118
<i>E.6.1. Tabiat Anıtları</i>	118
<i>E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	118
<i>E.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	118
<i>E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	125

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>E.6.5. Doğal Sıt Alanları</i>	125
E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	134
F. ARAZİ KULLANIMI	135
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	135
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	137
<i>E.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	137
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	138
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	139
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	139
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	140
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	141
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	142
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	142
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	143
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	143
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	144
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	144
I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	145

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri	6
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	7
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	7
Çizelge 4 –2023 ılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	8
Çizelge 5 – 2023 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları	10
Çizelge 6 – 2023 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	12
Çizelge 7 - 2023 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)	25
Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri.....	26
Çizelge 9- 2023 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	29
Çizelge 10 –İlin akarsuları (DSİ, 2019)	30
Çizelge 11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2022).....	32
Çizelge 12 – Yeraltı suyu potansiyeli	33
Çizelge 13 - 2023 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	38
Çizelge 14 – 2022 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları.....	41
Çizelge 15 – 2022 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları.....	41
Çizelge 16 - Gaziantep ilinde yer alan hidroelektrik santrallerine ait veriler.	42
Çizelge 17 – 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	45
Çizelge 18 – 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitemlerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	46
Çizelge 19 – 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	48
Çizelge 20 - 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	48
Çizelge 21 - 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	49
Çizelge 22 – 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	52
Çizelge 23 – 2023 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi.....	53
Çizelge 24 – 2023 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	54
Çizelge 25 – 2023 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı.....	54
Çizelge 26 – 2021 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları.....	56
Çizelge 27 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı	56
Çizelge 28 – 2021 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*.....	57
Çizelge 29 – 2021 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	58
Çizelge 30 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	58
Çizelge 31 – 2021 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler.....	59
Çizelge 32 – 2023 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	59
Çizelge 33 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl).....	59
Çizelge 34 – 2023 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	61
Çizelge 35 – 2023 te İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)	61

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge36 – Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)	61
Çizelge37 – 2021 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	62
Çizelge38 – 2023 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	63
Çizelge39 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	63
Çizelge40 – 2023 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı.....	63
Çizelge41 – 2023 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*	64
Çizelge42 – 2023 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	65
Çizelge43 – 2023 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı.....	65
Çizelge44 – 2023 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi	66
Çizelge45 - Gaziantep'te Yetişen Bitki Türlerini Gösterir Tablo.....	75
Çizelge46 - Gaziantep'te bulunan Endemik Bitki Türleri.....	77
Çizelge47 - Endemik Türlerin Tehlike Durumu.....	78
Çizelge48 - Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo	89
Çizelge49 - Sof Dağının Endemik Bitkilerini gösterir tablo.....	90
Çizelge50 – Kuşlarımız	94
Çizelge51 - Gaziantep'te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo	96
Çizelge52 - Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri	105
Çizelge53 - Alanda Bulunan Kuş Türleri	110
Çizelge54 - Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo.....	113
Çizelge55 - Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir tablo	115
Çizelge56 – Arazi kullanım sınıflandırması	136
Çizelge57 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2023 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	139
Çizelge58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2023 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	140
Çizelge59 – 2014-2023 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	140
Çizelge60 – 2023 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları	141
Çizelge61 - 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	142
Çizelge62 – 2023 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları....	143
Çizelge63 – 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	143

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik1 - 2023 yılında Gaziantep istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	13
Grafik2 - 2023 yılında Gaziantep istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	13
Grafik3 - 2023 yılında Beydilli istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük orta lama değer grafiği	14
Grafik4 - 2023 yılında Beydilli istasyonu SO ₂ parametresi günlük orta lama değer grafiği	14
Grafik5 - 2023 yılında Beydilli istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	15
Grafik6 - 2023 yılında Beydilli istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği	15
Grafik7 - 2023 yılında Beydilli istasyonu NO parametresi günlük orta lama değer grafiği.....	16
Grafik8 - 2023 yılında Fevzi Çakmak istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük orta lama değer grafiği.....	16
Grafik9 - 2023 yılında Fevzi Çakmak istasyonu CO parametresi günlük orta lama değer grafiği	17
Grafik10 - 2023 yılında Fevzi Çakmak istasyonu O ₃ parametresi günlük orta lama değer grafiği.....	17
Grafik11 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük orta lama değer grafiği	18
Grafik12 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu SO ₂ parametresi günlük orta lama değer grafiği	18
Grafik13 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu CO parametresi günlük orta lama değer grafiği.....	19
Grafik14 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	19
Grafik15 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği	20
Grafik16 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu NO parametresi günlük orta lama değer grafiği.....	20
Grafik17 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu O ₃ parametresi günlük orta lama değer grafiği	21
Grafik18 - 2023 yılında Nizip istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük orta lama değer grafiği	21
Grafik19 - 2023 yılında Nizip istasyonu SO ₂ parametresi günlük orta lama değer grafiği.....	22
Grafik20 - 2023 yılında Nizip istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	22
Grafik21 - 2023 yılında Nizip istasyonu NO ₂ parametresi günlük orta lama değer grafiği	23
Grafik22 - 2023 yılında Nizip istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	23
Grafik23 - 2023 yılında Atapark istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	24
Grafik24 - 2023 yılında Atapark istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	24
Grafik25 - 2023 yılında Atapark istasyonu O ₃ parametresi günlük orta lama değer grafiği	25
Grafik26 – 2023 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	26
Grafik27 - 2023 yılı GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı (Gaski 2023)	40
Grafik28 - 2023 yılı Tahakkuk Eden su miktarının sektörel dağılımı	40
Grafik29 – Gaziantep ilinde 2023 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (OSB,2016) Veri elde edilememiştir)	42
Grafik30 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı.....	43
Grafik31 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı.....	44
Grafik32 – 2022 yılında belediye lerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	47
Grafik33 - 2022 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	47
Grafik34 – 2023 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu	51
Grafik35 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitime katılan kişi sayısı	53
Grafik36 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı.....	55
Grafik37 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	56
Grafik38 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi	57
Grafik39 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları	58
Grafik40 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	59

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik41 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton).....	60
Grafik42 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı.....	61
Grafik43 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	62
Grafik44 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	135
Grafik45 – 2023 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	139
Grafik46 – 2023 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	140
Grafik47 – 2023 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	141
Grafik48 – ÇŞİDİM tarafından 2023 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	142
Grafik49 – 2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı.....	143
Grafik50 – 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	144
Grafik51 - 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	144

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl).....	4
Harita2 - NEFES Yazılımı Gaziantep İli Şahinbey/Şehitkamil İlçeleri Görseli	5
Harita3 - Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	12
Harita4 - Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası	34
Harita5 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)	35
Harita6 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Nisan 2014)	35
Harita7 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013)	36
Harita8 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)	36
Harita9 - Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası	38
Harita10 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita	104
Harita11 - Yavuzeli Fosil Alanı Doğal Sit Alanı	126
Harita12 - Dülükbaba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Doğal Sit Alanı	127
Harita13 - Sofdağı Potansiyel Doğal Sit Alanı	128
Harita14 - Huzurlu (Hınzırlı) Potansiyel Doğal Sit Alanı	129
Harita15 - Habeş Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı	130
Harita16 - Köklüce Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı	131
Harita17 - Erenköy-Güder Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.....	132
Harita18 - Gürbaşak Kanyonu Potansiyel Sit Alanı	133
Harita19 - Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı (İptal).....	137
Harita20 – Gaziantep ilinin geçerliliği devam eden Çevre Düzeni Plan değişiklikleri.....	138

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim1 - Ters lale (<i>Fritillaria viridiflora</i> Post).....	89
Resim2 - Antep Geveni (<i>Astragalus ainaibicus boiss</i>).....	91
Resim3 - Peygamber Çiçeği (<i>Centaurea haussknechtii Boiss</i>).....	91
Resim4 - Gaziantep İlinde Bulunan Ormandan Bir Görünüm.....	95
Resim5 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm	98
Resim6 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm	98
Resim7 - Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel.....	99
Resim8 - Dülükbaba Tabiat Parkı girişi	99
Resim9 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm	100
Resim10 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm	100
Resim11 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü	103
Resim13 - Fırat Kavağı(<i>Populus euphratica</i>).....	106
Resim14 - Fırat kaplumbağası (<i>Rafetus euphraticus</i>).....	114
Resim15 - Karkamış sulak alanına genel bakış.....	117
Resim16 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık	118
Resim17 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.....	119
Resim18 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu (<i>Quercus brantii</i>).....	120
Resim19 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı (<i>Marus Alba L.</i>).....	121
Resim20 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları.....	122
Resim21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları.....	122
Resim22 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları.....	123
Resim23 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	123
Resim24 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	124
Resim25 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç).....	124
Resim26 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç).....	125
Resim27 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü	125
Resim28 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkılar1	126
Resim29 - Antep kayakekiği (<i>Satureja aintabensis</i>)	127
Resim30 - Alana Ait Fotoğraflar	129
Resim31 - Alana Ait Fotoğraflar	130
Resim32 - Alana Ait Fotoğraflar	131
Resim33 - Alana Ait Fotoğraflar	132
Resim34 - Alana Ait Fotoğraflar	133
Resim35 - Alana Ait Fotoğraflar	134

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Ülkemiz enerji, sanayi, tarım, ulaştırma ve turizm ile ilgili artan çevresel baskılar ile yüz yüzedir. Bu baskılar hava kalitesi, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve doğanın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun şeklinde görülmektedir. Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşamsal ortamını yok edecek seviyelere ulaşacağına fark edilmiş olmasının da etkisi büyüktür. Sağlıklı yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, başta insan yerleşimi, diğer canlıların varlığı, yeşil alanlar, toprak, hava ve su gibi temel yaşam unsurlarının korunması giderek daha bir önem kazanmaktadır. Bu amaçla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz, tecrübeli personeliyle kanun ve yönetmelikler doğrultusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. İnsanlarımızın ve diğer canlıların yaşamını etkileyen olumsuzlukların oluşmasını engellemek, tabiatın bize sunduğu zenginlikleri korumak ve geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır.

Hızlı nüfus artışına bağlı olarak insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, beslenme, enerji, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türler, artan kirlilik, ormanların ve meraların yok olmasına bağlı iklim değişiklikleri çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması, sınıflandırılması, kullanıcılara sunulması için “Çevre Envanteri” nin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, İl Çevre Durum Raporları, O ilin tüm çevre bilgileri ve değerlerini bir sistem bütünlüğü içerisinde toplayacağı gibi Bakanlığımızca hazırlanacak Türkiye Çevre Durum Raporu ve Çevre Envanterinin hazırlanmasına önemli bir temel kaynak oluşturacaktır. Çevre Durum Raporları ve Çevre Envanterleri dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirirken korunması gereken ekosistemlerin, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında araştırmacılara temel bilgi sunarken, yön ve hedeflerinin belirlenmesinde ÇED Raporlarının hazırlanmasında, Çevreye ait bilgilerin tespitinde önemli kaynak özelliğini taşımaktadır.

Çevre Durum Raporunda sunduğumuz bu bilgilerin bir araya getirilmesi, güncellenmesinde emek sarf eden başta ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğümüz olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Hakan ŞİMŞEK
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürü

GİRİŞ

İLİN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 8. büyük kentidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde %317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç almasıdır. Gaziantep nüfusu bir önceki yıla göre 10.083 artmıştır. 2023 yılı Gaziantep İli toplam nüfusu 2.164.134 kişidir.

İLİN COĞRAFİ DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı da doğuda ilin Şanlıurfa'yla arasında ki doğal sınırını çizer. İlimizin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır. Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık %52'sini dağlar, %27'sini ise ovalar kaplamaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülükbaba, Sam, Ganıbaba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağında kaynaklanan Bozatl (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağından doğan Alleben Deresi ve İslahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey- Şehitkamil) birbirinden ayırır. İl merkezinin yakınında hiç doğal orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülükbaba ve Burç ormanlıkları).

İLİN İKLİMİ

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz İklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yağış en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağışı alır. En çok yağışı ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyası olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

İLİN EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindedir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin işlendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticarete yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı % 3,6'tür. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemiş işleme ve ihracatının %85'ini, makarna işleme ve ihracatının %60'unu, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin sularıyla sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızıbiber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti oluşu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunuşu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi oluşu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında oluşu, Tarihi İpek yolunun da buradan geçmiş olması, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüğümüzde 10 Şube Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 258 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden **ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü**'nde; 5 Çevre Mühendisi, 2 Kimya Mühendisi, 1 Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 Harita Mühendisi, **Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü**'nde; 14 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 2 Endüstri Mühendisi, 3 Tekniker görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2023 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge 1’te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirlenici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirlenicilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirlenicilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

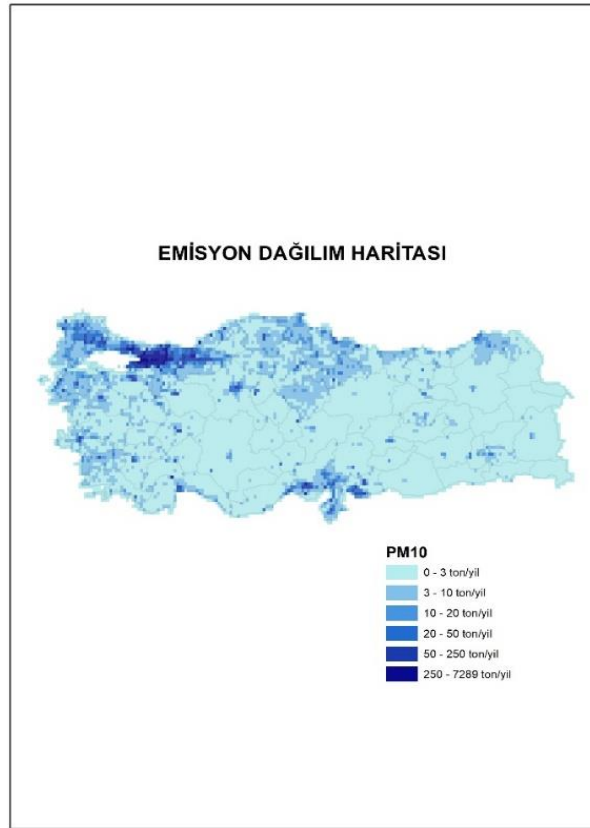
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

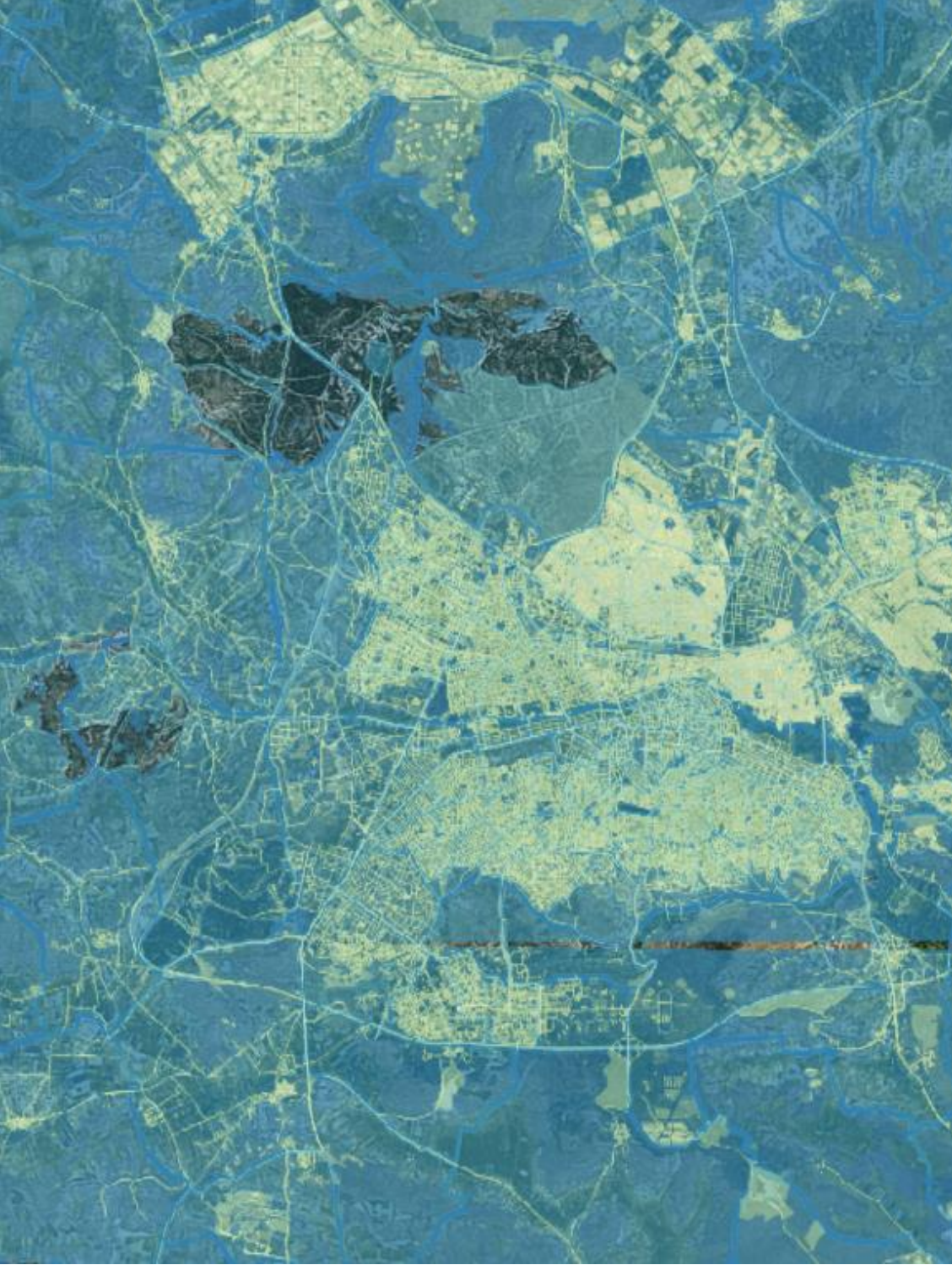
Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarıyor olacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita 2 - NEFES Yazılımı Gaziantep İli Şahinbey/Şehitkamil İlçeleri Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri hâlihazırda 59 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 22 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	saatlik-insan sağlığının korunması için- (2023 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2023 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer
B: Bilgi Eşiği
U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
<i>Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..</i>	<i>..hava kalitesi koşulları..</i>	<i>..bu renkler ile sembolize edilir..</i>	<i>..ve renkler bu anlama gelir.</i>
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilenme olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge 4 –2023 ılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(CŞİDİM, 2024)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme	-	-
Atık Yakma	1	2
Cam	-	-
Çimento	-	-
Enerji	-	-
Gıda	1	1
Gübre	1	1
Kağıt	-	-
Kimya	-	-
Kireç	1	1
Lastik	-	-
Maden	-	-
Metalurji	-	-
Otomotiv	-	-
Rafineri	-	-
Şeker	-	-
Tekstil	1	1
Jeotermal Enerji (JES)	-	-
TOPLAM	5	6

Bu bilgiler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı'na oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden – (<https://sim.csb.gov.tr/>) elde edildi.

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfirik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge 5 – 2023 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Kaynak, Yıl)

	-	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
		Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	-	Buhar Kazanları	İthal Kömür	42.742	Buhar Kazanları	209.470.255	-	-
	-		İthal Kömür	129.605	-	-	-	-
	-		Yerli Linyit	108.000	-	-	-	-
	-				-	-	-	-
-	-	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	-	419.719,21			308.546.121		Veri Elde Edilememiştir.	

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örnekleme Çalışmaları

Bu çalışmada Gaziantep il merkezinde ısınma kaynaklı oluşan hava kirliliğinin tespiti amacıyla "Pasif Örnekleme Çalışması" yapılmıştır. Pasif örnekleme çalışmasında NO₂, SO₂, O₃ ve HCl-HBrHF-HNO₃-H₂SO₄ gibi kirlenici parametreler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca PM₁₀ için 9 noktada aktif örnekleme çalışması yapılmıştır. İl merkezinde 29 nokta (Tablo 6) belirlenerek noktaların her birine 4'er adet pasif örnekleme tüpü yerleştirilmiştir.

Pasif örnekleme çalışması kış ayları dikkate alınarak planlanmıştır. 2015 yılında Ocak-Şubat-Mart (1. Dönem) ve Ekim, Kasım, Aralık (2. Dönem) aylarını kapsayacak şekilde örnekleme çalışması yapılmıştır. Çalışma 6 ay sürmüş ve tüpler ayda bir değiştirilmiştir. Çalışmanın ilk dönemi ve raporu tamamlanmış sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir. 2. Dönem örnekleme çalışması tamamlanmış fakat raporlama süreci devam etmektedir.

İlk dönem yapılan ölçümler SKHKKY EK-2 gereğince değerlendirilmiş olup; NO₂ Pasif örnekleme ölçüm sonuçları 7, 26 ve 29 nolu noktalarda sınır değerinin üstünde bulunmuştur. Diğer noktalardaki ölçüm sonuçları sınır değerinin altındadır.

SO₂ Pasif Örnekleme ölçüm sonuçları 1, 2, 5, 6, 8, 9, 23, 25, 26, 27, 28 nolu noktalarda UVS sınır değerinin üstündedir.

Yapılan ölçümler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince değerlendirilmiş olup, O₃ Pasif Örnekleme ölçüm sonuçları Yönetmeliğin Ek-1 Ozon için uzun vadeli hedefler, hedef değerler, bilgilendirme ve uyarı eşikleri tablosundaki belirtilen 120 µg/m³ sınır değerinin altındadır.

1. Dönem PM₁₀ ölçümü yapılan noktalarından 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 da bulunan konsantrasyonlar SKHKKY Ek-1.b.2.2'de belirtilen sınır değerlere uygundur. Ancak 2. Dönem verileri incelendiğinde 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 noktalarında PM₁₀ sınır değerleri aşımıştır.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan Temiz Hava Eylem Planları kapsamında 2020-2023 yılı Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmış ve onaylanmış olup 6 aylık gerçekleştirim durumları kurumlardan alınmakta ve gerçekleştirim oranları THEP-İZ izleme yazılım sistemine girilmektedir.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Bakanlığımıza ait Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı, Gaziantep İlinde verileri alınan 1 adet sabit hava kalitesi bulunmaktadır. Mevcut izleme istasyonuna ek olarak 5 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu aktif hale getirilmiştir. İstasyonlarda sürekli olarak Kükürtdioksit (SO₂), PM_(2,5), CO, NO₂, NO_x, NO, O₃, Partikül Madde (PM₁₀) gibi parametreler otomatik olarak ölçülmekte ve saatlik değerler olarak alınmaktadır. Hava kalitesi ölçüm değerleri <https://sim.csb.gov.tr> adresinden temin edilmiştir. İstasyonda ölçülen bu değerler öncelikle elektronik ağ sistemi sayesinde Bakanlığımız veri toplama merkezine iletilmekte olup buradan da İl Müdürlüğümüzde bulunan bilgisayar ve modem aracılığı ile bilgiler elektronik ortama aktarılmakta ve istenildiği zaman ulaşılabilecek nitelikte depolanmaktadır. Bu ölçümlere ait saatlik, günlük, haftalık ve aylık verilerin internet sitesinden <https://sim.csb.gov.tr> adresinden izlenmesi mümkündür.

Hava Kalitesi İzleme İstasyonu trafiğin yoğun olduğu yerde olup il merkezini temsil etmektedir.

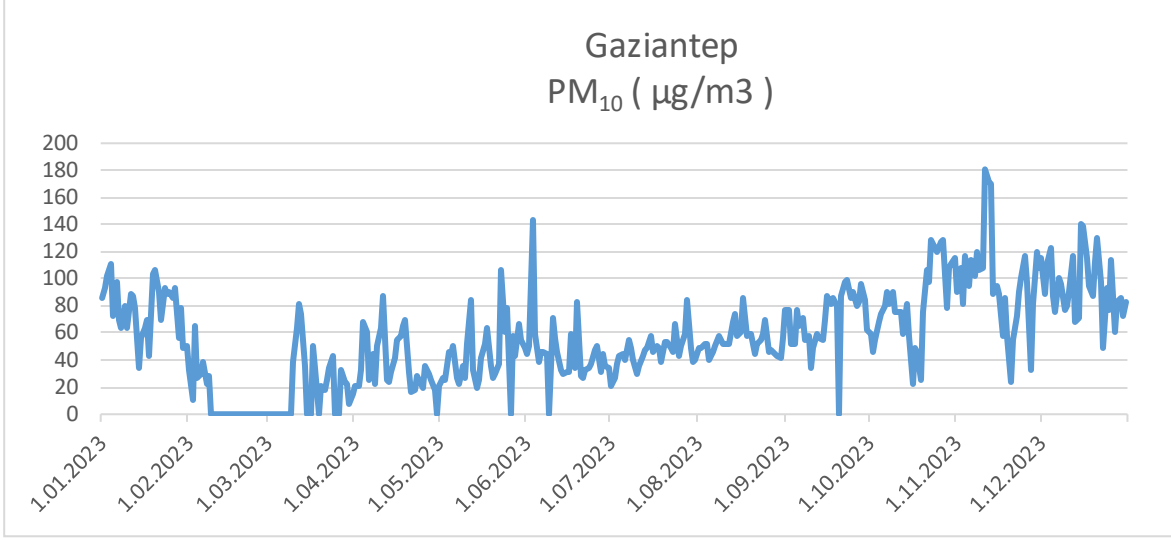
Harita 3 - Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlde bulunan hava kalitesi ölçüm istasyonu/istasyonları hakkında bilgi verilmelidir. Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon/İstasyonlarının yerleri yukarıdaki örnek haritada olduğu gibi harita veya uydu görüntüsü üzerinde gösterilmelidir. Aşağıda yer alan örnek çizelge ilde hava kalitesi ölçümü yapan istasyon/istasyonların ölçüm parametrelerini gösterecek şekilde doldurulmalıdır.

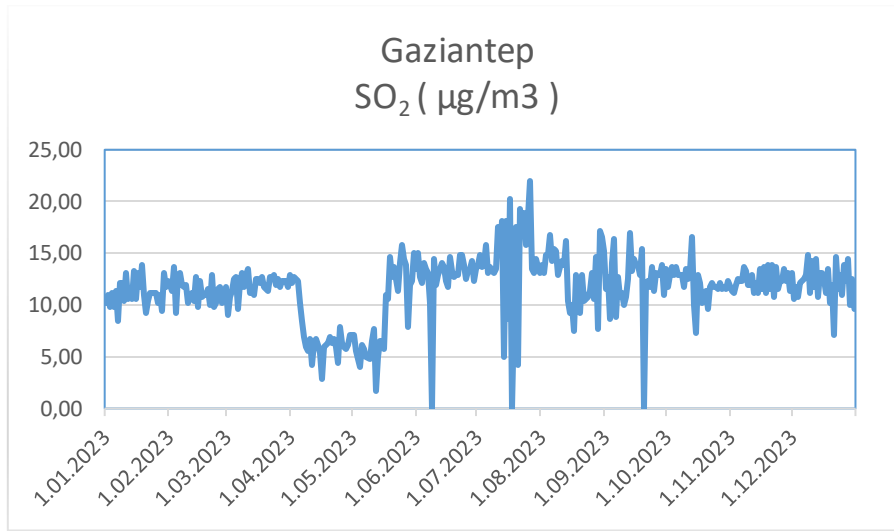
Çizelge 6 – 2023 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	NO ₂	PM10
Gaziantep	Isınma	X					X
Beydilli	Isınma	X	X			X	X
Gaski D6	Isınma	X	X	X	X	X	X
Nizip	Isınma	X		X	X	X	X
Fevzi Çakmak	Trafik	X		X	X		X
Atapark	Sanayi	X			X		X

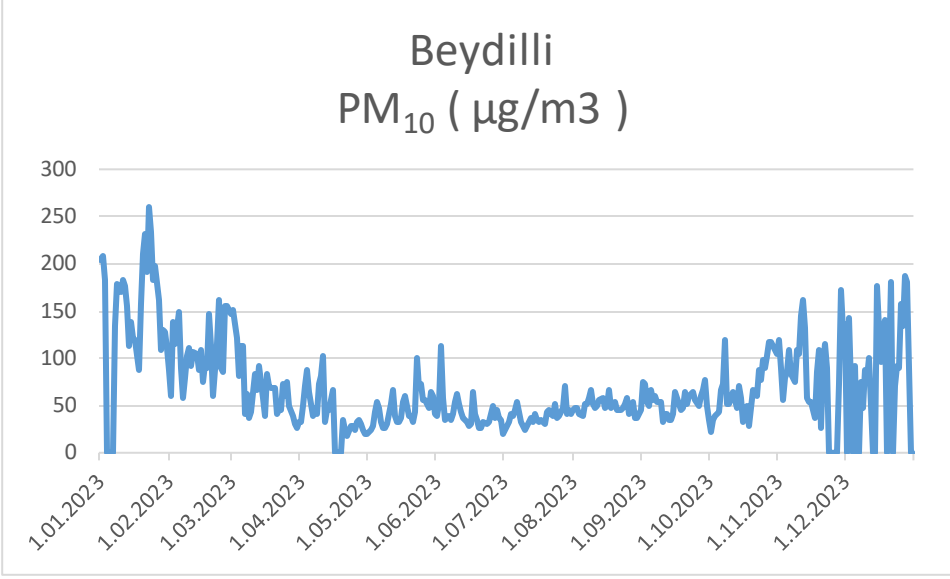
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

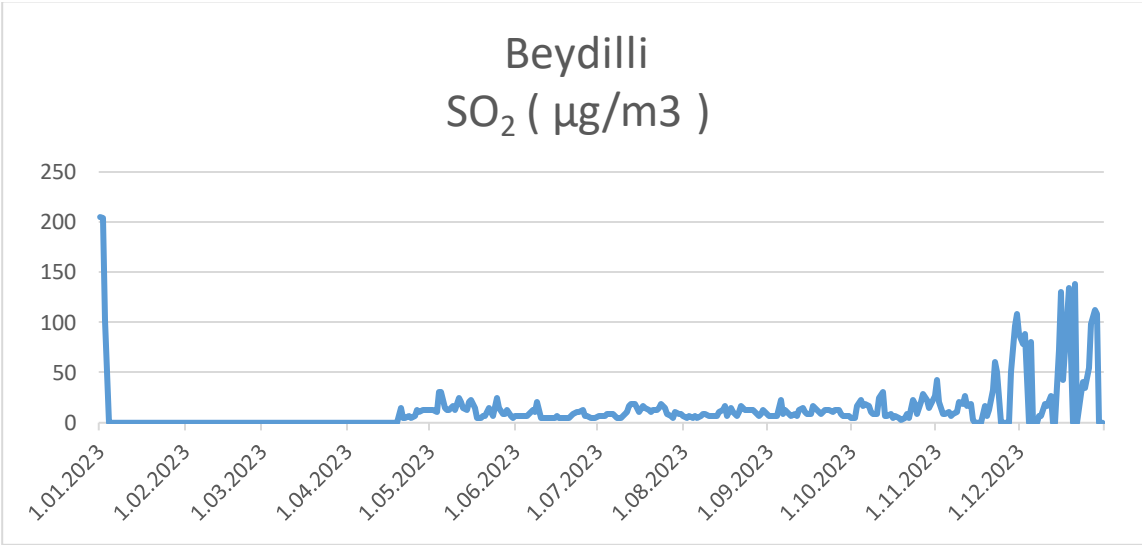
Grafik 1 - 2023 yılında Gaziantep istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

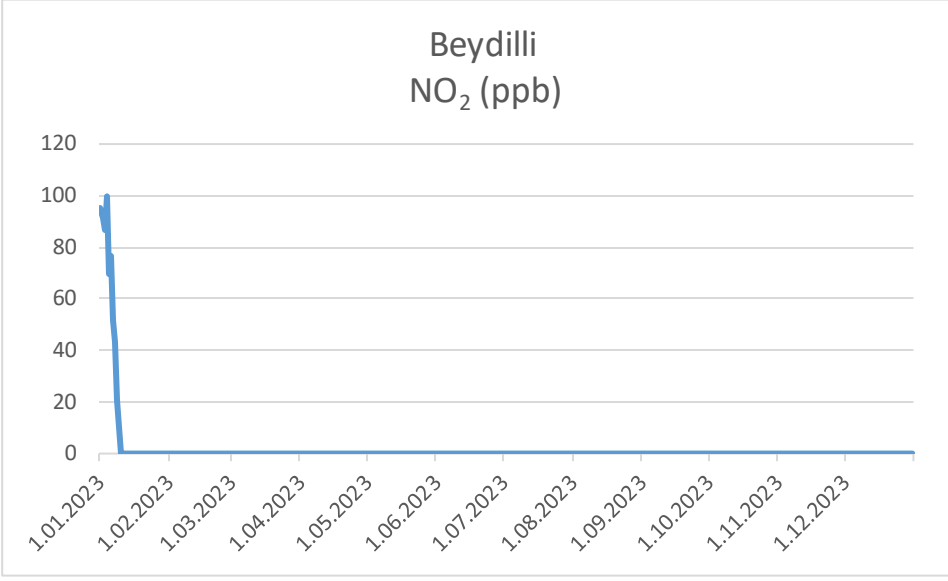
Grafik 2 - 2023 yılında Gaziantep istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

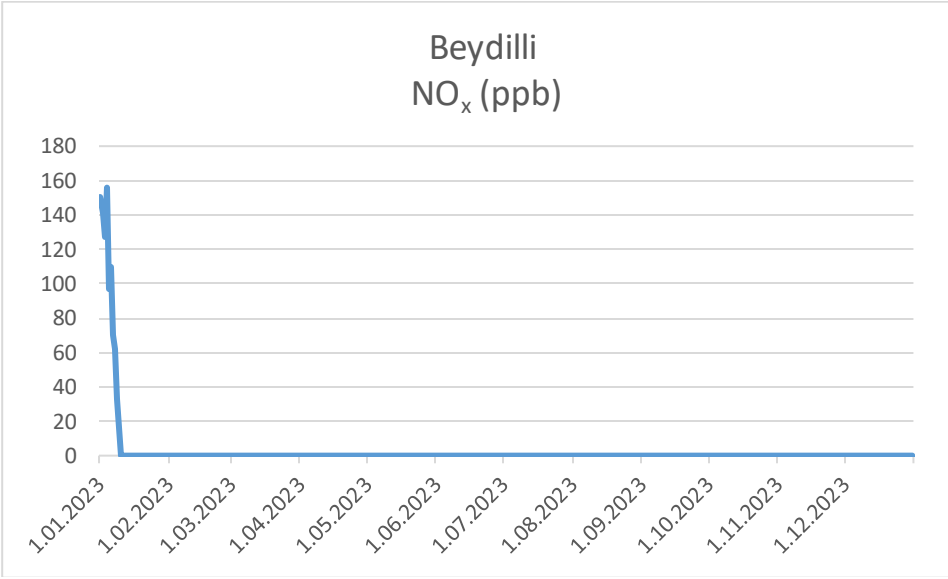
Grafik 3 - 2023 yılında Beydilli istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

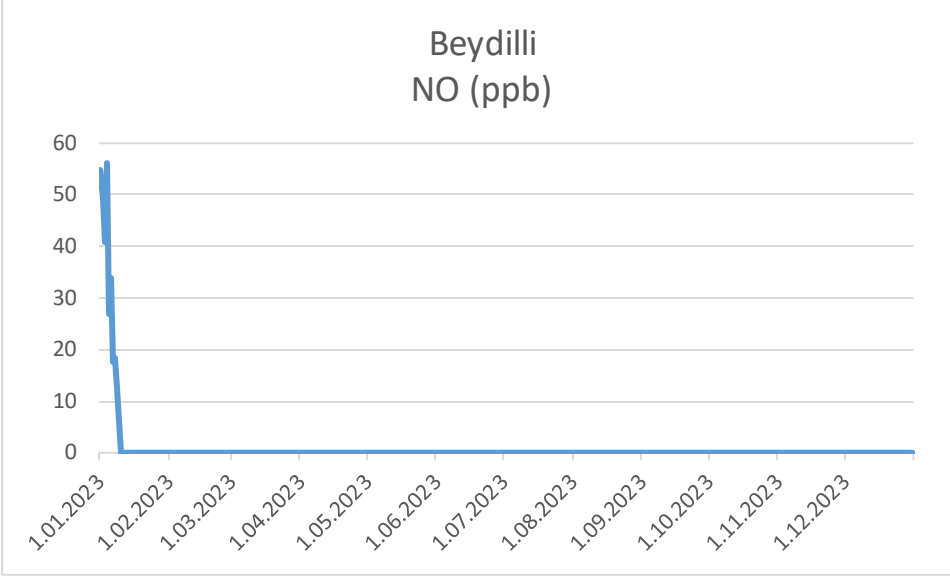
Grafik 4 - 2023 yılında Beydilli istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

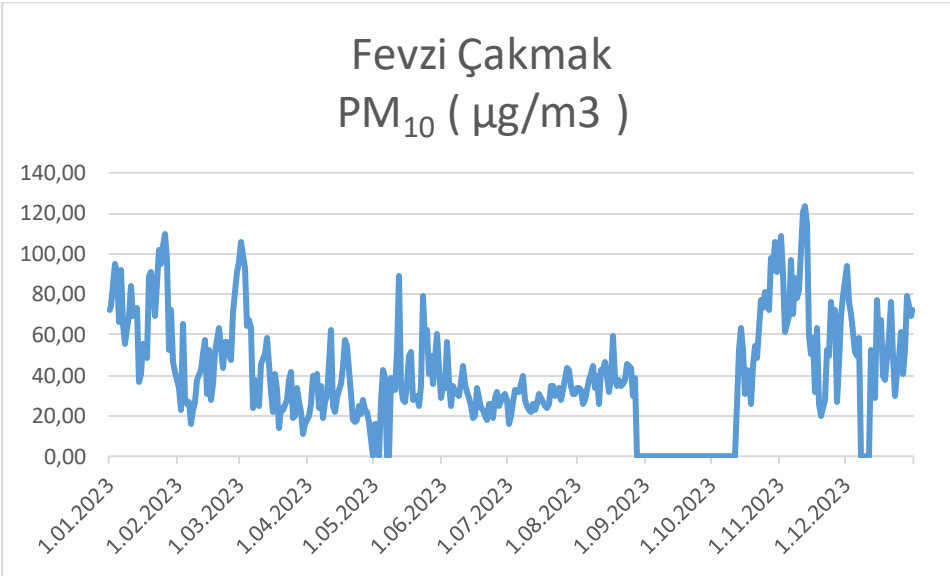
Grafik 5 - 2023 yılında Beydilli istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

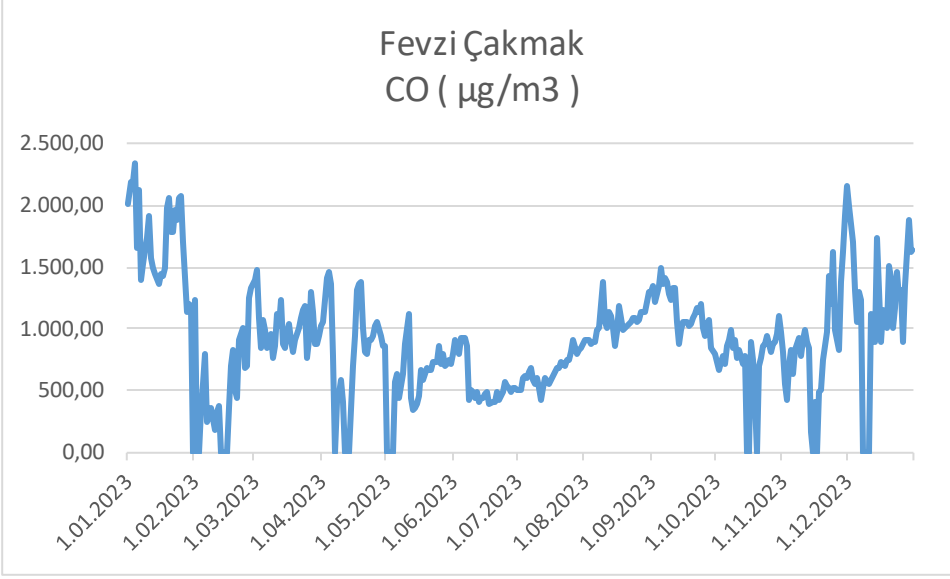
Grafik 6 - 2023 yılında Beydilli istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

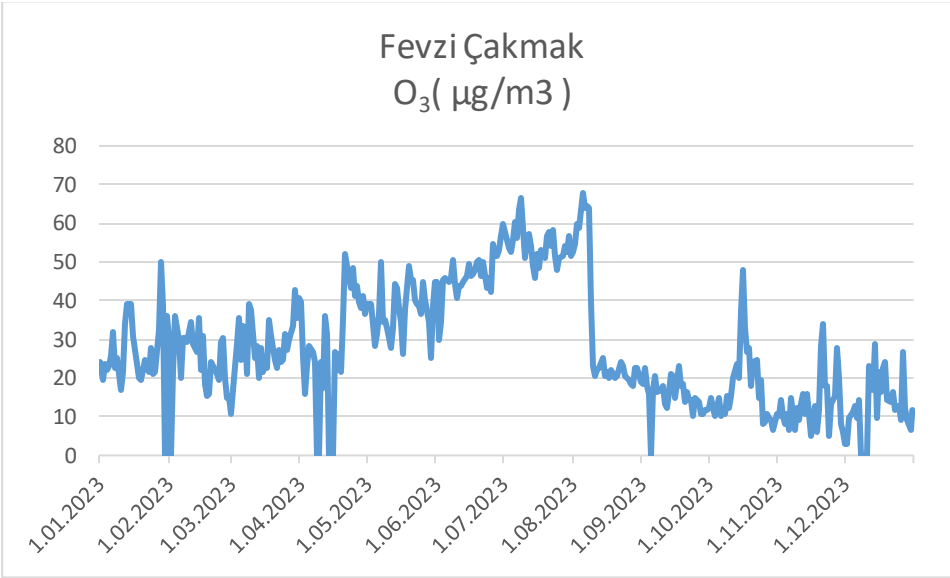
Grafik 7 - 2023 yılında Beydilli istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

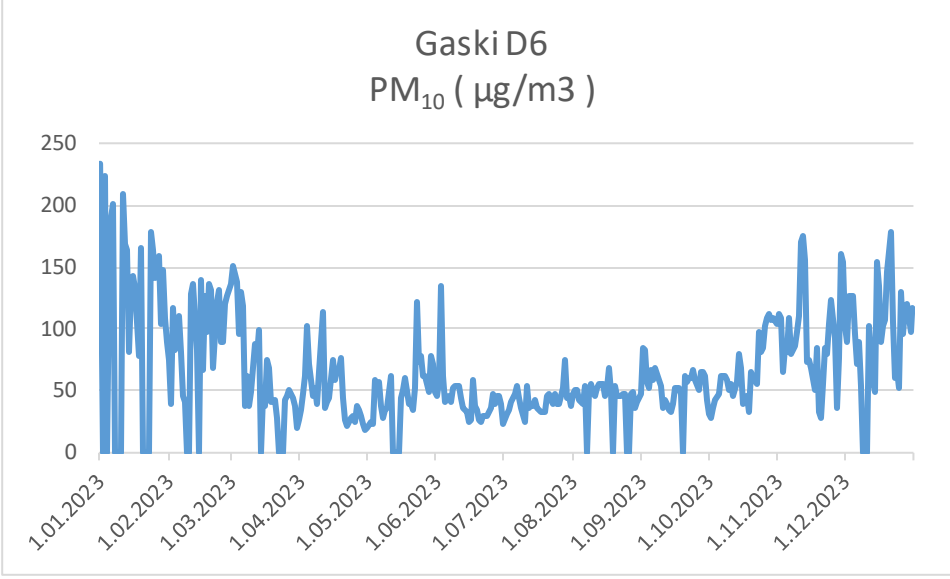
Grafik 8 - 2023 yılında Fevzi Çakmak istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

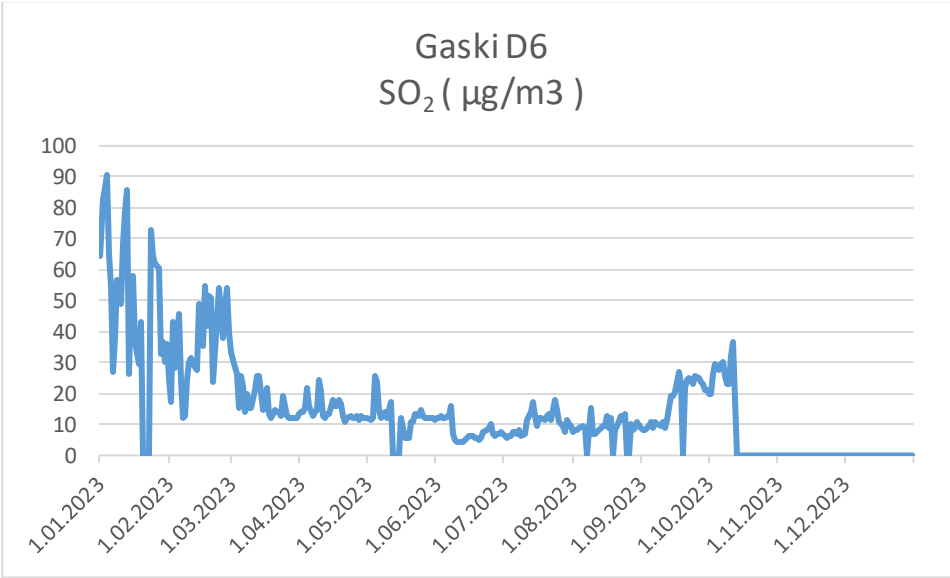
Grafik 9 - 2023 yılında Fevzi Çakmak istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

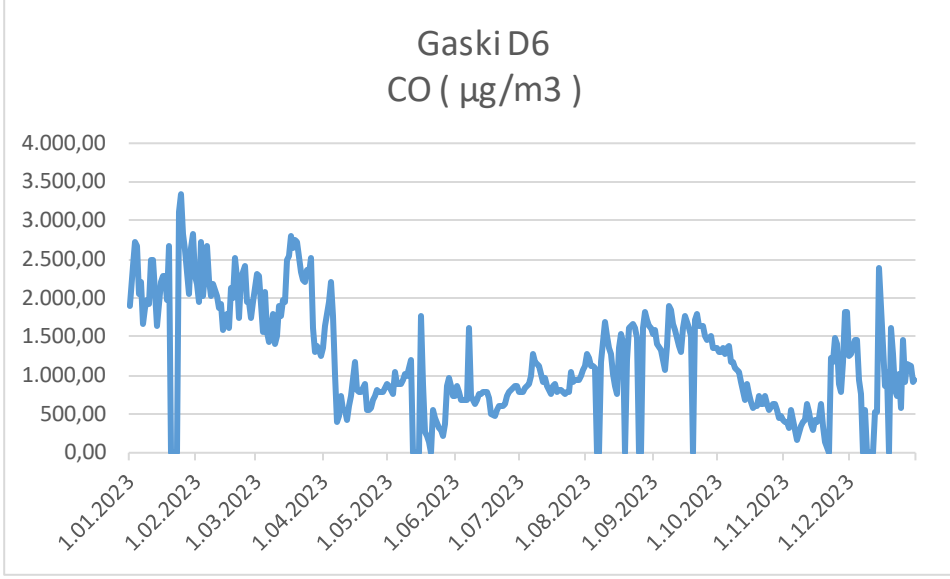
Grafik 10 - 2023 yılında Fevzi Çakmak istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

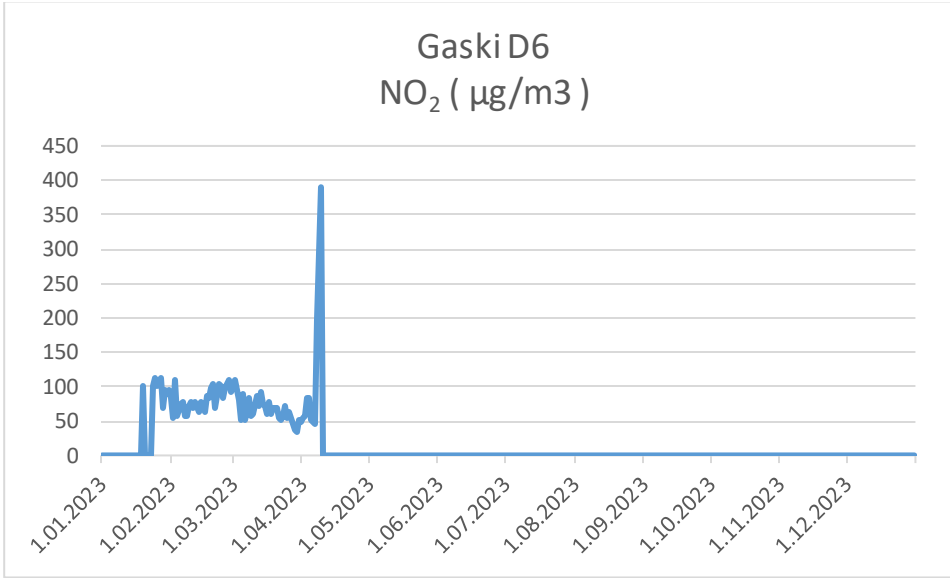
Grafik 11 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değeri grafiği
(<https://sim.csib.gov.tr>, 2024)

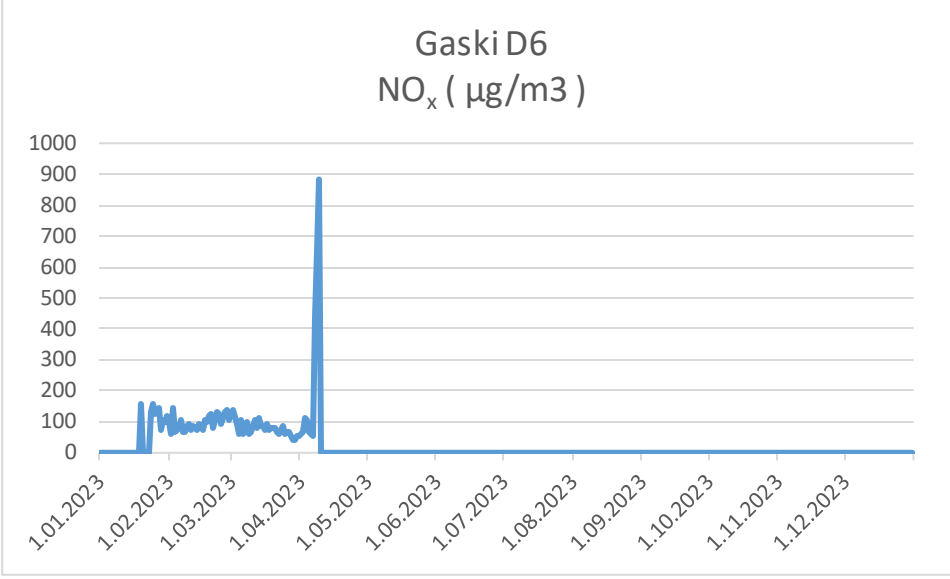
Grafik 12 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değeri grafiği
(<https://sim.csib.gov.tr>, 2024)

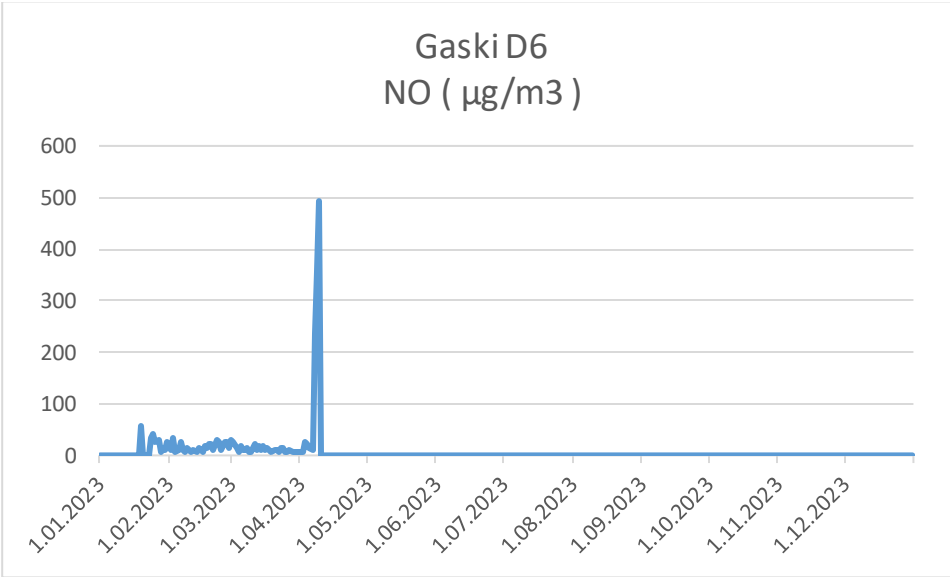
Grafik 13 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csib.gov.tr>, 2024)

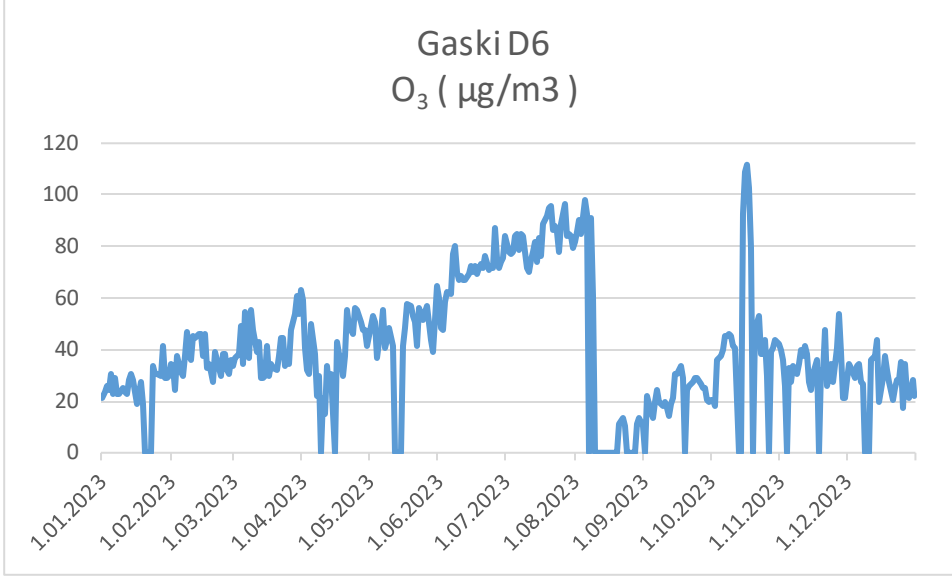
Grafik 14 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csib.gov.tr>, 2024)

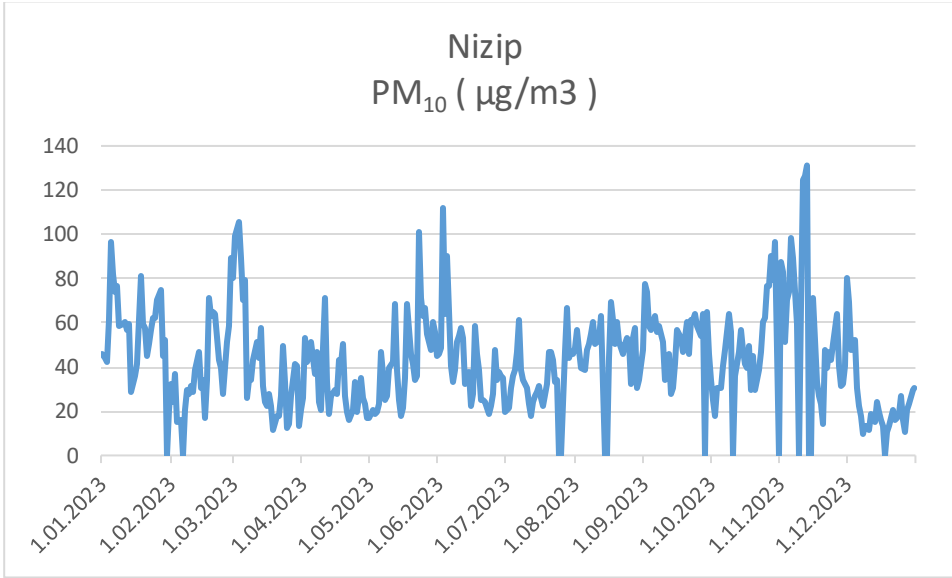
Grafik 15 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

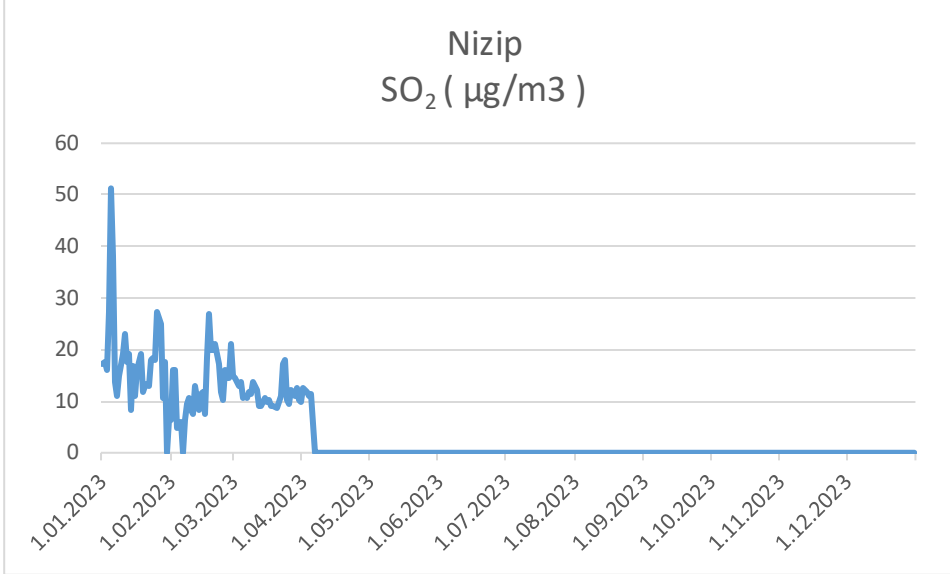
Grafik 16 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu NO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

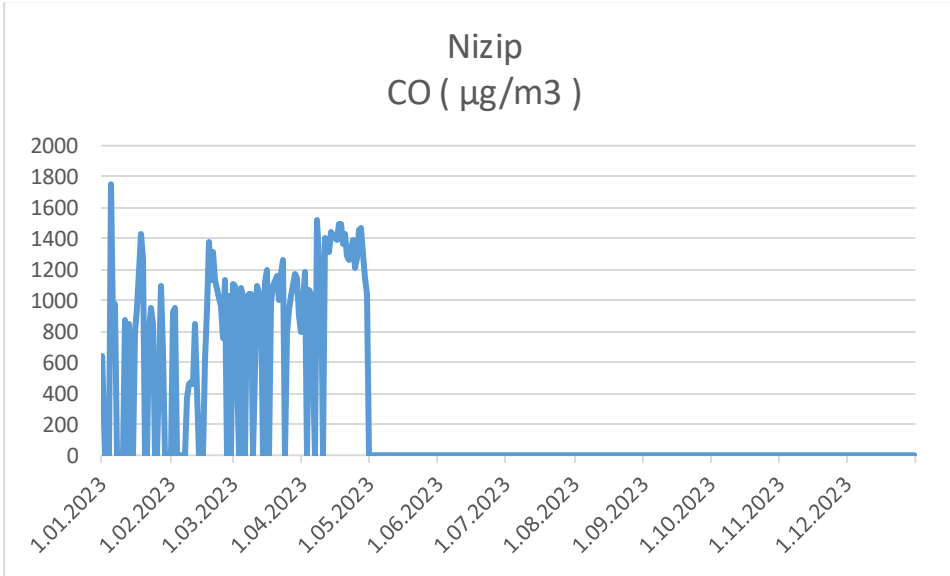
Grafik 17 - 2023 yılında Gaski D6 istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

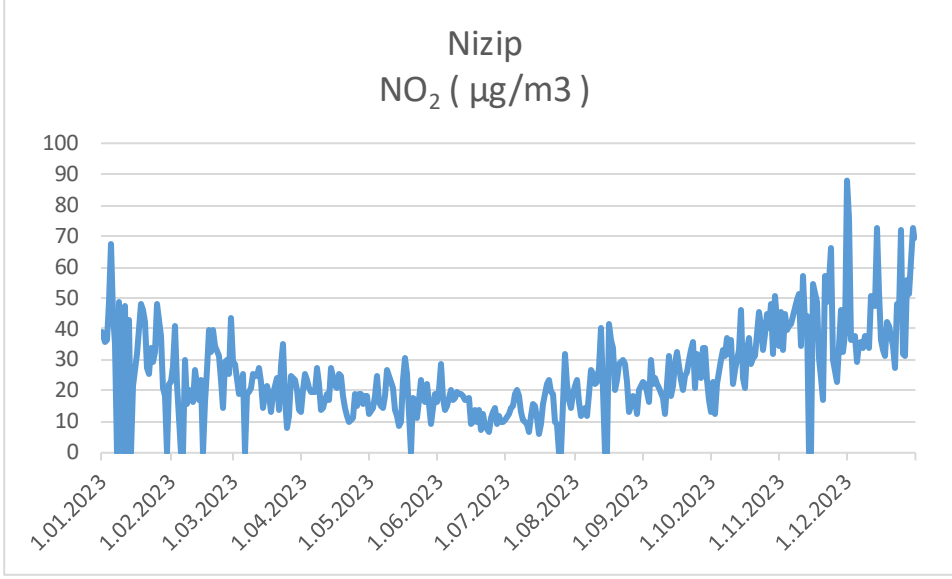
Grafik 18 - 2023 yılında Nizip istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

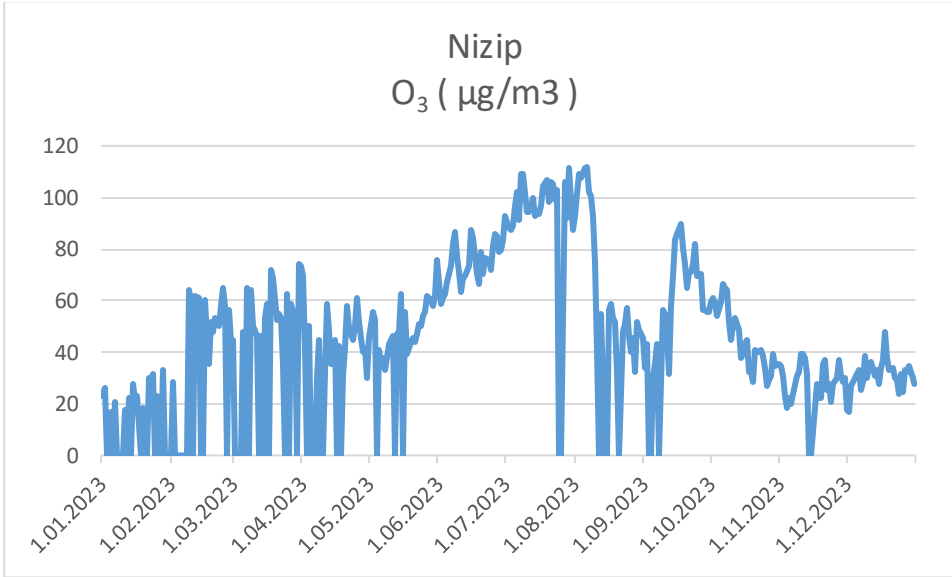
Grafik 19 - 2023 yılında Nizip istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

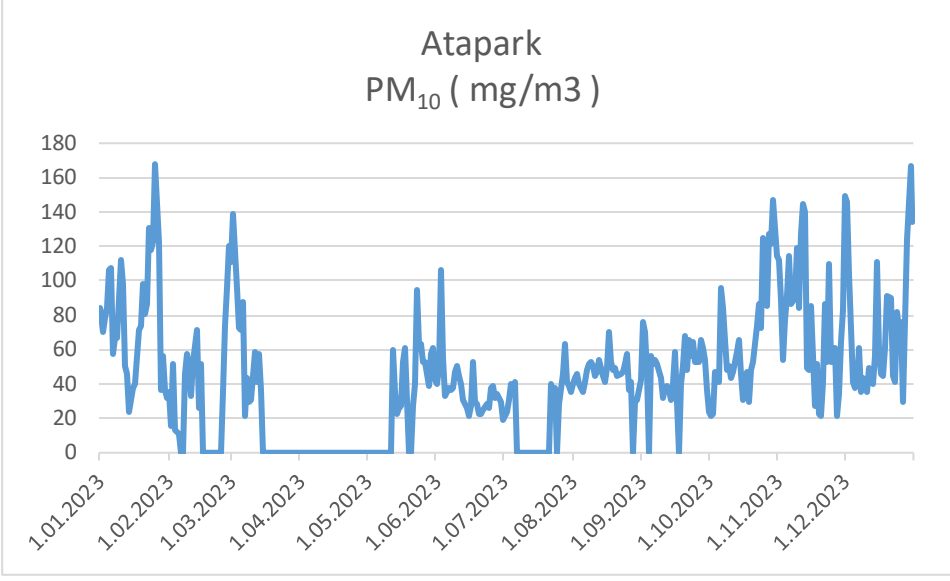
Grafik 20 - 2023 yılında Nizip istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

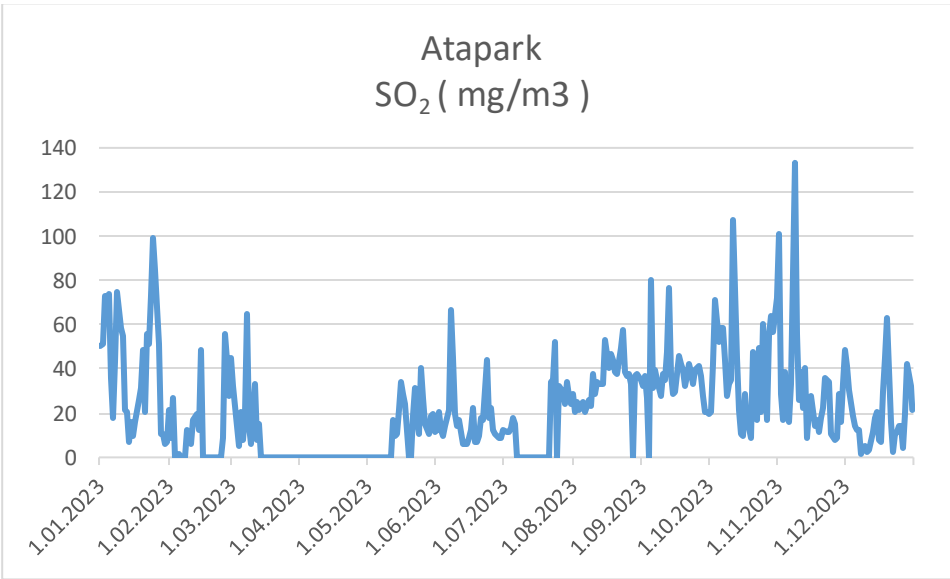
Grafik 21 - 2023 yılında Nizip istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

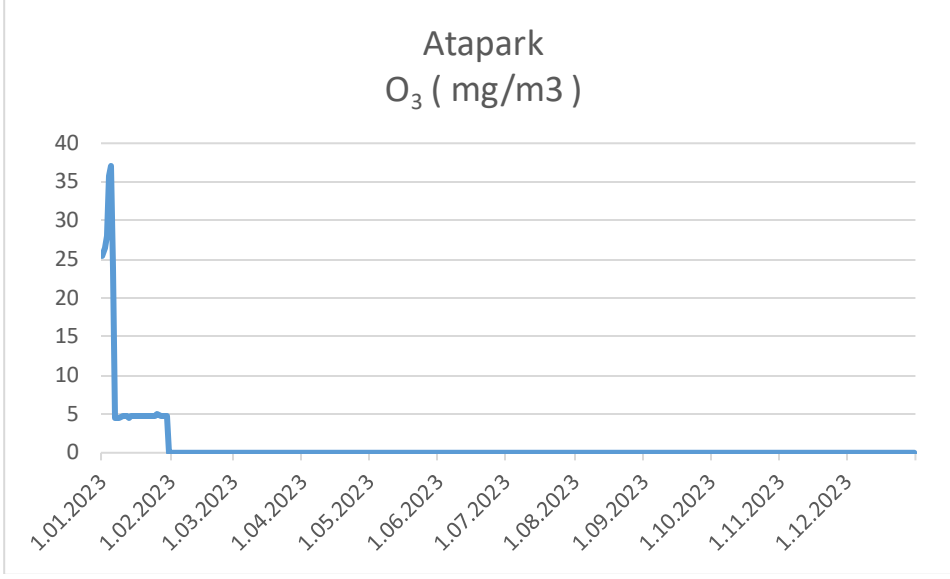
Grafik 22 - 2023 yılında Nizip istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

Grafik 23 - 2023 yılında Atapark istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

Grafik 24 - 2023 yılında Atapark istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

Grafik 25 - 2023 yılında Atapark istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

Çizelge 7 - 2023 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)

(<https://sim.csb.gov.tr>, 2024)

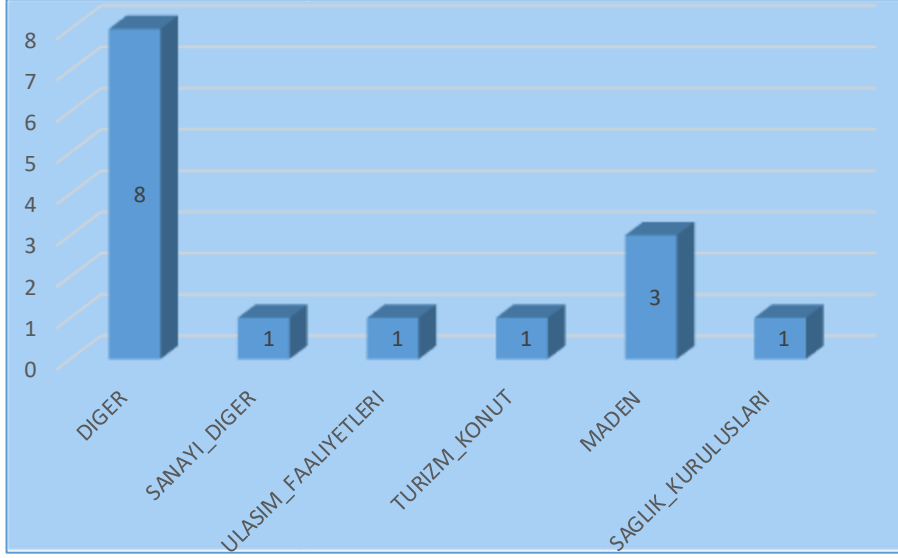
İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	11,16	-	77,97	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	11,36	-	31,90	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	11,94	-	36,13	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	7,09	-	38,31	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	9,08	-	44,74	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	13,27	-	46,40	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	14,74	-	46,30	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	12,87	-	54,32	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	12,62	-	72,73	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	12,03	-	80,39	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	12,31	-	97,73	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	12,21	-	95,11	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü konusunda yetki Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Fakat 30.11.2022 Tarih ve 32029 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Gürültü kontrol Yönetmeliği ile Müzik Yayın izni İl Müdürlüğümüz tarafından verilmektedir.

Gürültü ile ilgili belgelendirme süreci belediye tarafından yapılmaktadır. İl Müdürlüğümüze iletilen gürültü şikâyetleri 15 tane olup tamamı sonuçlandırılmıştır.

Grafik 26 – 2023 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(GÇŞİDİM, 2024)

Gaziantep Büyükşehir Belediyesince Gaziantep Gürültü Eylem Planı kapsamında belirlenen gürültülü 3 bölgede toplam 18.340 m² lik gürültü bariyer projeleri Bakanlığımız tarafından onaylanmış olup ilgili program kapsamında da %50 hibe almaya hak kazanılmıştır. Covid-19 salgını nedeniyle proje ihale sürecine geçilememiştir.

Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi
---	--	--	---	---

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulayıcı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulayıcıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü 1991 yılında taraf olmuştur. Montreal Protokolünün Yirmi sekizinci Taraflar Konferansında kabul edilen Kigali Değişikliği, Bakanlığımız tarafından, ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere Dışişleri Bakanlığına iletilmiş olup 29 Mayıs 2019 tarihinde “Yirmi sekizinci Taraflar Toplantısında üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolüne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016) Dair Kanun Teklifi” TBMM Dış İşleri komisyonunca kabul edilmiştir.

Kigali Değişikliğini kabul edebilmek, bu değişikliğin kendi iç mevzuatlarına uyumunu sağlayabilmek adına taraf ülkelerde Montreal Protokolü tarafından fonlanan etkinleştirme faaliyetleri (Enabling Activities) yürütülmektedir. Bu faaliyetler kapsamında ülkemizde önce kamu kurumları ve özel sektör için değişikliğin getirileri konusunda bilgilendirme toplantıları yapılmış ayrıca konuya ilişkin ilgili sektörlerin katılımı ile çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu şekilde ülkemizin Değişiklik getiri ve yükümlülüklerine hazır hale getirilmesi planlanmaktadır. Bu değişiklik ile 2050 itibarıyla 80 milyar ton CO₂ eşdeğeri emisyonun engellenmesi beklenmektedir. Bu şekilde küresel sıcaklık artışını 2°C’nin altında tutulması yönündeki amaca çok belirgin bir katkı sağlanacaktır. Çeşitli tarihlere kamu kurumları ve özel sektör ile istişare çalıştayı düzenlenmiş ve değişikliğin kabulü ile kurumlara düşen sorumluluklarda yapılması gerekenlere ilişkin yol haritası belirlenmiştir.

Öte yandan günün gelişen şartları ve ülkemizin durumu da göz önüne alınarak değişen şartları karşılamak üzere; Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 06 Ekim 2020 tarihli ve 31266 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“Florlu Sera Gazı İçeren Ürün veya Ekipmana Müdahale Eden Gerçek ve Tüzel Kişilerin Belgelendirilmesine İlişkin Tebliğ” 24/09/2020 tarihli ve 31254 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylelikle florlu sera gazları ile çalışan teknik personelin bilgi ve birikiminin

arttırılması desteklenerek Bakanlığımız mevzuatlarının hükümlerinin uygulanmasında verimin artması hedefine katkı sağlayacaktır.

Bunun yanında, Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan “Sera Gazı Ulusal Katkı Hedefinin Gerçekleştirilmesi için Kapasite Geliştirme ve İzleme Projesi” kapsamında ulusal katkı çerçevesinde yer almakta olan enerji, ulaştırma, sanayi, tarım, orman ve atık sektörleri ile ilişkili kamu kurumları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik sektörel temelde kapasite geliştirme ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmiş, Sera gazı projeksiyonlarına temel teşkil eden veri tabanlarının hazırlanarak alt projeksiyon çalışmaları, Paris Anlaşması’na taraf olan ülkelerin sunmuş oldukları ulusal katkılarda yer alan azaltım ve uyuma yönelik hedef ve politikaların sektör temelinde incelenerek ülkemiz politikalarına yol gösterici değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacağı beklenilmektedir.

Ayrıca Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı (Partnership of Market Readiness-PMR) Dünya Bankası Projesi ile Türkiye de yasal ve kurumsal altyapı analizleri ve diğer ülkelerdeki iyi uygulamalar çerçevesinde taslak bir İklim Değişikliği Kanunu hazırlanmış, taslak emisyon ticaret sistemi mevzuatı, emisyon ticaret sisteminin uygulanabilmesi için kurumsal çerçeve oluşturulmuş, Paris Anlaşması Madde 6 altında Türkiye’nin konumunun belirlenmesi, sera gazı emisyon sınırı ve tahsisat planlarının belirlenmesi çalışmaları yürütülmüştür.

İklim Değişikliği 7. Ulusal Bildirimi ve 3. İki Yıllık Raporun Hazırlanmasına Destek Projesi ile Sözleşmenin Ek I Taraf Ülkesi olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Yedinci Ulusal Bildirimi 26 Aralık 2018 tarihinde; Üçüncü İki Yıllık Raporu 1 Ocak 2018 tarihinde BMİDÇS Sekreteryasına sunulmuştur. Bunun yanında Dördüncü İki Yıllık Rapor hazırlanmış olup, 27 Aralık 2019 tarihinde Sekreteryaya sunulmuştur. Proje kapsamında 2023 – 2030 yılları iklim değişikliği eylem planı ve 2050 iklim değişikliği stratejisi hazırlık çalışmalarına devam edilmektedir.

“Düşük Karbon Salımı için Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi” ile iklim değişikliği ile çözümsel tabanlı mücadele yoluyla küresel çabalara katkı sağlayarak insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının azaltılması hedeflenmiş, bu çerçevede; atık, bina, ulaştırma ve tarım sektörlerinde düşük karbonlu büyüme fırsatlarının değerlendirilerek, çevreye duyarlı ekonomik büyümeyi sağlayan yeni iş alanları, Ar-Ge ve yenilikçi yaklaşımların araştırılması, uzun vadede düşük karbonlu kalkınmayı desteklemek için analitik bir temel sağlayarak AB iklim politikası ve mevzuatı ile zaman içerisinde uyum sağlamak amacıyla haiz Proje, Ağustos 2020 itibarıyla başarıyla tamamlanmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir. Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2020-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken

eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

Gaziantep Büyükşehir Belediyesince il genelinde Kent Bisiklet projesi kapsamında Gazibis Bisiklet olarak 2017 yılında açılmış olan 7 istasyonlu 174 park yeri olan 108 adet bisiklet konulmuştur.

Çizelge 9- 2023 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(GŞÇİDİM, 2024)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
42	660.178	223.924

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

Emisyon değerlerini düşürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur;

1- Emisyon kaynaklarını azaltmak,

2- Emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sağlamaktır.

Ancak Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek adına birinci maddenin uygulanma şansı bulunmamaktadır. Henüz gelişmekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınma ve gelişen illerinden birisi Gaziantep'dir. Her geçen gün ilin nüfusu artış göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artış göstermektedir.

Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir şekilde yeni yatırımların gerçekleştiği bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artış göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artışını getirmektedir.

Yine benzer bir şekilde, ildeki ulaşım aracı sayısı her yıl artmakta ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artışa eşlik etmektedir.

İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.

2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,

3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

Kaynaklar

- havaizleme.gov.tr
- (2023) Çevre Şehircilik ve iklim değişikliği İl Müdürlüğü
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
- sim.csb.gov.tr

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge 10 –İlin akarsuları (DSİ, 2024)

AKARSU İSMİ	Ortalama Akım (hm ³ /yıl)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Ardıl	36	-	-	-	-
Karasu (Aşağı Mülk)	38	-	-	-	-
Menzimen	40	60	-	-	-
Nizip	62	75	-	-	-
Sacır	130	-	-	-	-
Karasu Çayı	133	60	-	-	-

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Rezervuar Adı	İli	İlçesi	Yetiş.A yrı.Top .Alan (ha)	Kiracının Adı	Üret. Balık Türü	Proje Kapst. Ton/Yıl	Kıra Alanı (m ²)	Net Kafes Alanı (m ²)	Koordinatlar
Karkamış Barajı	Gaziantep	Karkamış	42,6	Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -1	Alabalık	500 Ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413693,9 N, 4082834,9 E 413784,8 N, 4082876,8 E 413872,8 N, 4082686,1 E 413782,0 N, 4082644,2 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -2	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413993,074 N, 4082486,411 E 414111,861 N, 4082313,239 E 414029,379 N, 4082256,673 E 413910,61 N, 4082429,845 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -3	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413857,36 N, 4081803,158 E 413844,037 N, 4082012,735 E 413943,836 N, 4082019,082 E 413957,164 N, 4081809,504 E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 1)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41° 12' 15" N, 40° 92' 47" E 41° 11' 60" N, 40° 92' 45" E 41° 13' 01" N, 40° 92' 13" E 41° 13' 56" N, 40° 92' 15" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 2)	Alabalık	600 ton/yıl	16.500	16.500	40° 94' 71" N, 40° 93' 715" E 40° 99' 04" N, 40° 93' 590" E 40° 98' 87" N, 40° 93' 532" E 40° 94' 55" N, 40° 93' 658" E
		Nizip		Mustafa KAPLAN	Alabalık	100 ton/yıl	3.000	3.000	40°80'52" N, 40° 97' 14" E 40°80'92" N, 40° 97' 23" E 40°81'19" N, 40° 97' 22" E 40°80'90" N, 40° 97' 14" E
		Karkamış		Özkan KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'20"25 N, 38°02'05"41 E 36°53'22"37 N, 38°02'10"42 E 36°53'18"07 N, 38°02'13"25 E 36°53'15"94 N, 38°02'08"24 E
		Karkamış		Sermin KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'06"46 N, 38°02'15"45 E 36°53'08"59 N, 38°02'20"45 E 36°53'04"28 N, 38°02'23"28 E 36°53'02"16 N, 38°02'18"28 E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 3)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	38° 00' 54" N, 36° 54' 12" E 38° 00' 49" N, 36° 54' 17" E 38° 00' 51" N, 36° 54' 19" E 38° 00' 57" N, 36° 54' 14" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 5)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41°10' 29" N, 40° 92' 91" E 41°11' 45" N, 40° 92' 73" E 41°09' 40" N, 40° 92' 86" E 41°10' 55" N, 40° 92' 69" E
		Nizip		Ömer ÇAKAR	Alabalık	29 ton/yıl	1.000	450	37°58' 99" N, 37° 01' 81" E 37°58' 87" N, 37° 01' 90" E 37°58' 85" N, 37° 01' 37" E 37°58' 72" N, 37° 01' 46" E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 4)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	41°12'53" N, 40°86'22" E 41°13' 3 4" N, 40° 86'26" E 41°13' 41" N, 40° 86'04" E 41°14'22" N, 40°86'08" E
		Nizip		Nebi ÇAKAR	Alabalık	250 ton/yıl	4.500	4.500	40°82'26" N, 40°97'45" E 40°82'68" N, 40° 97'42" E 40°82'19" N, 40° 97'35" E 40°81'77" N, 40°97'38" E

B. 1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gaziantep ilinde yüzey alanı 50 ha olan Emen Gölü bulunmaktadır. İlimizde bulunan göletlere ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Çizelge 11 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2024)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³ /yıl)	Kullanım Amacı	Aşaması
Çubuk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.752	254	1.48	Sulama	Proje
Çubuk 1 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	146	0.95	Sulama	Planlama
Güneş Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.396	504	2.396	Sulama	Proje
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2,567	612	2,567	Sulama	İnşa
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.871	150	0.871	Sulama	İnşa
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864	274	1,864	Sulama	İnşa
Çamlık Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.25	205	1	Sulama	İnşa
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246	274	1,246	Sulama	İnşa

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2024)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkalan	35
Gözü Höyük	9

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2024)

Barajın Adı	Yüzey Alanı (ha)
Tahtaköprü	5.200
Hancağz	870
Kayacık	1315
Karkamış	2.800

B.1.2. Yeraltı Suları

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir.

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde emniyetli su rezervleri tespit edilmiştir.

Araştırma ve işletme olarak açılan kuyularda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurdağı ve İslahiye

Ovalarında olduğu tespit edilmiştir. Nurdağı ve İslahiye Ovalarında 8 adet kooperatif kurulmuş ve 98 kuyu ile 3305 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmiştir.

Ayrıca 31.12.2017 tarihi itibarıyla Gaziantep İl genelinde, vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından açılmış, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 26459 adet belgeli yeraltısuyu kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyular için toplam 307,77 hm³/yıl yeraltısuyu tahsisi yapılmıştır.

Çizelge 12 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ, 2024)

Kaynağın İsmi	Ortalama Debi (l/s)
Karapınar	350,61
Ardıl Çayı Gözü	1022,60
Karaali	236,11
Becali	137,64
Üçtut	150,72
Cağdın (Akpınar)	306,24
Kırgöz Pınarı	156,82
Karpuzatan	295,44
Aynafar	409,79
Keret	183,36
Kamışbaşı+Bağlama	389,25

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Gaziantep İlinin jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla bazı şahısların derin sondaj kuyuları açmak suretiyle sıcak su elde etme girişimleri bulunmaktadır.

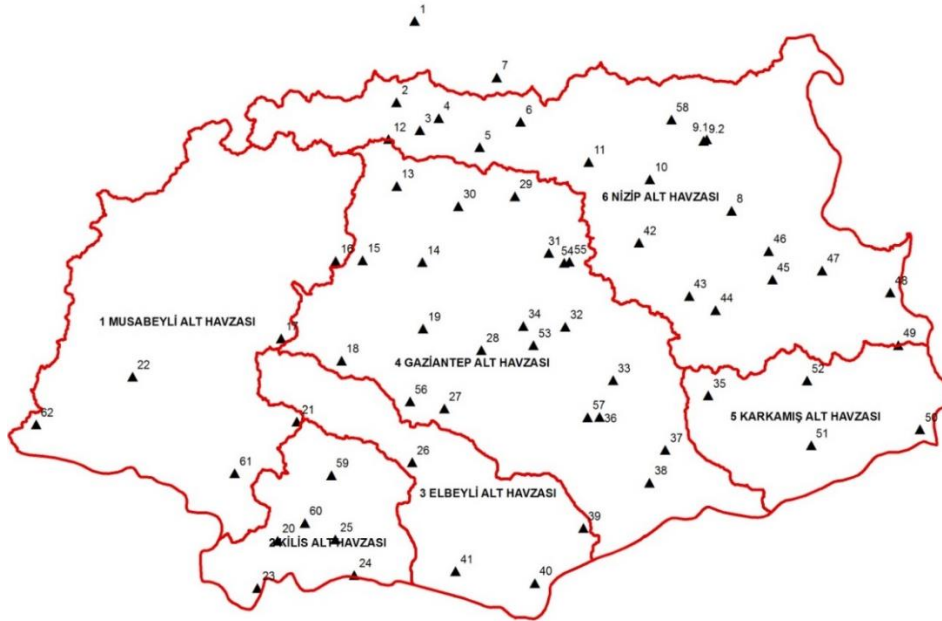
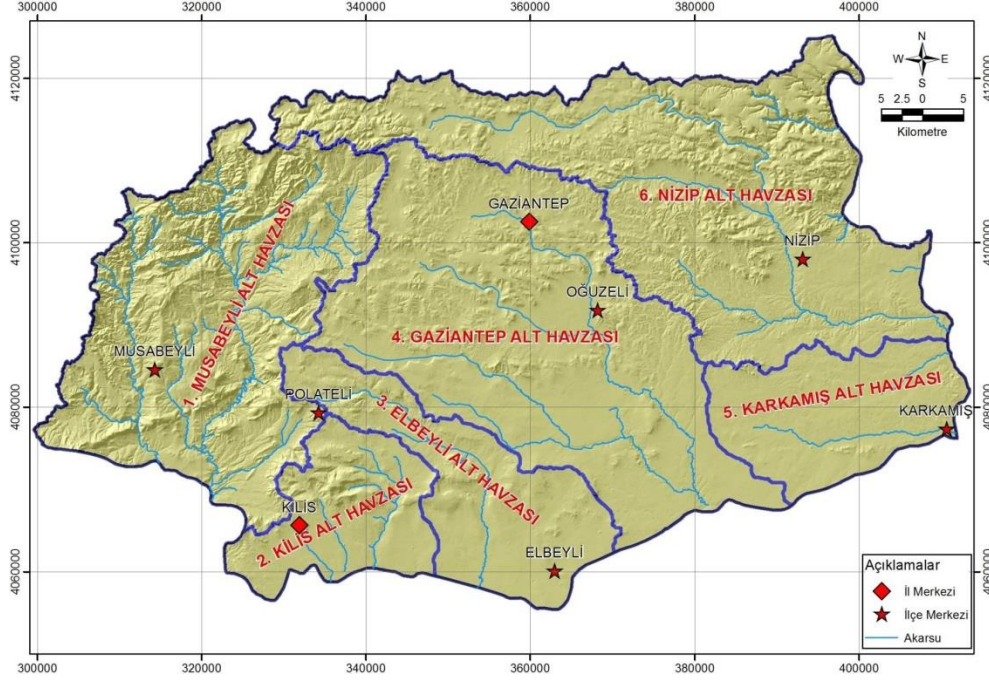
Yine Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Gaziantep İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak "Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması" işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır.

	Kaynağın Adı	İlçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)
1	Karapınar	Araban	-	350,61
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72
6	Cağdın (Akpınar)	Oğuzeli	Akpınar	306,24
7	Kırgöz Pınarı	Oğuzeli	Sazgın	156,82
8	Karpuzatan	Oğuzeli	-	295,44

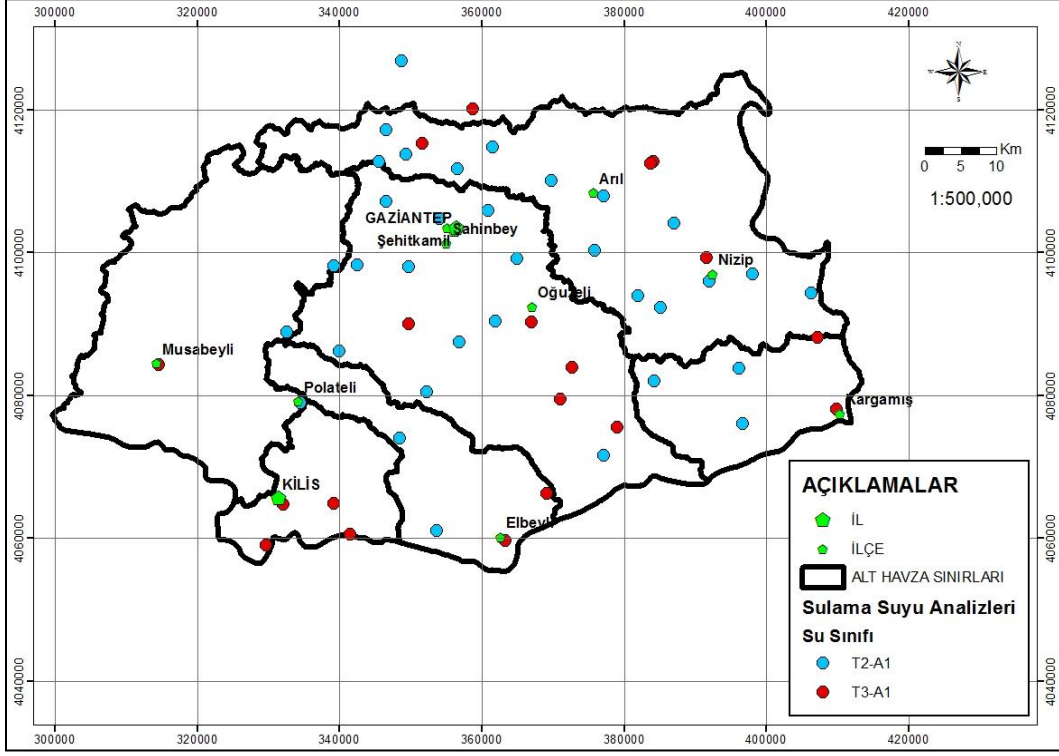
9	Aynafar	Oğuzeli	Y. Güneyse	409,79
10	Keret	Nizip	-	183,36
11	Kamışbaşı+Bağlama	İslahiye	-	389,25

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

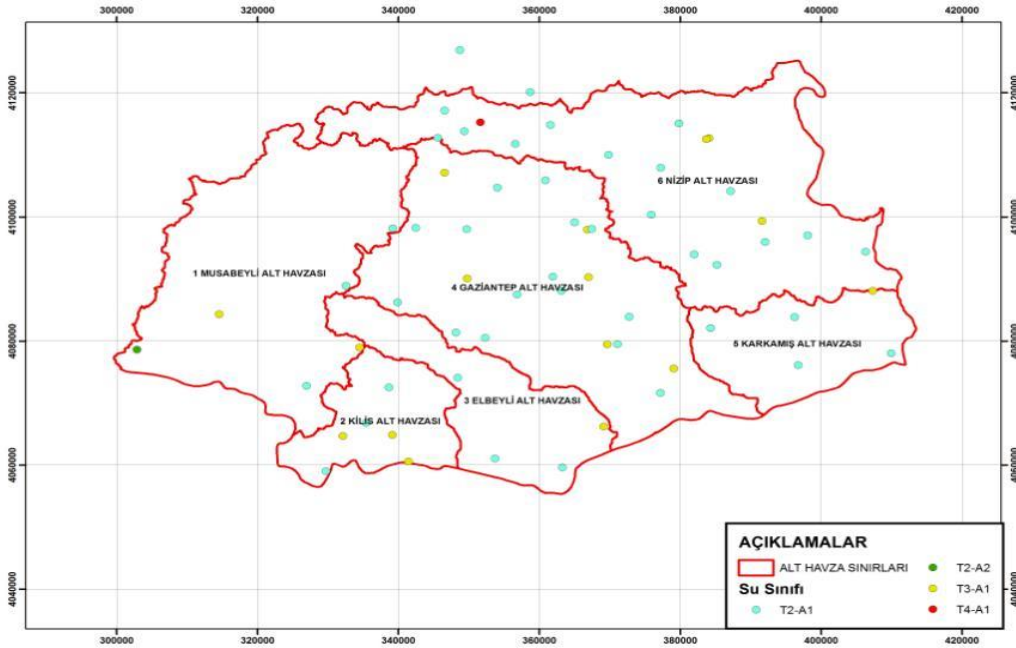
Gaziantep İlinde yeraltı suyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yapırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır. (DSİ.2018)

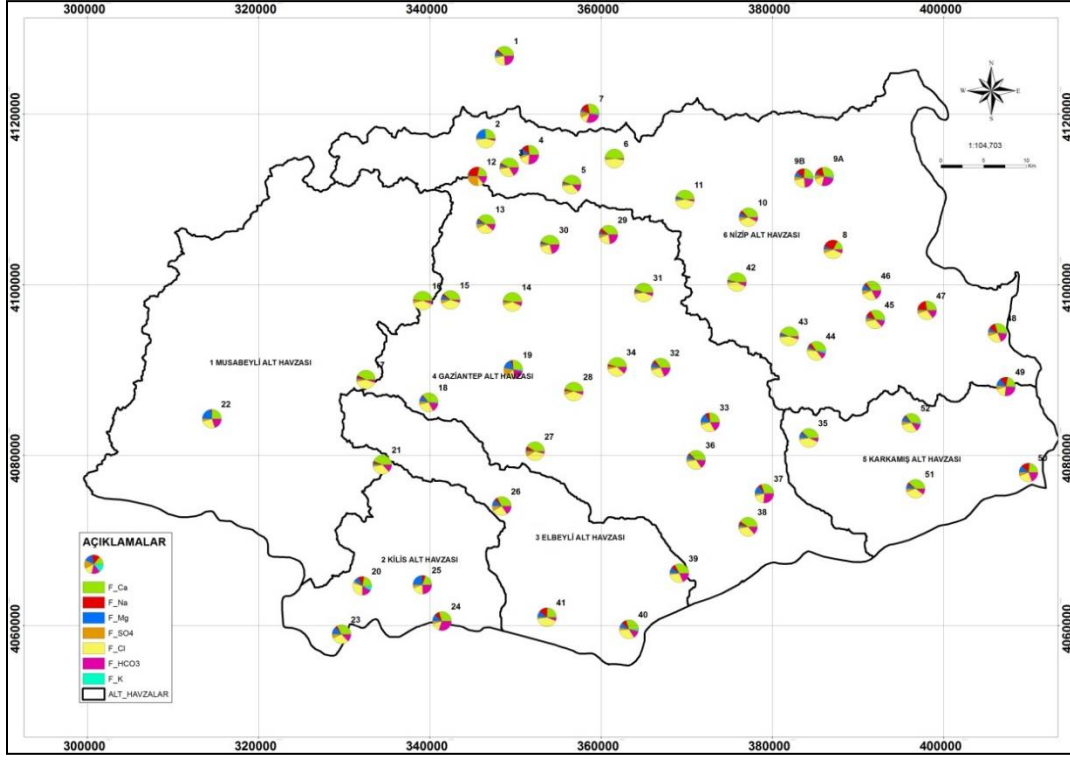
Harita 4 - Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası

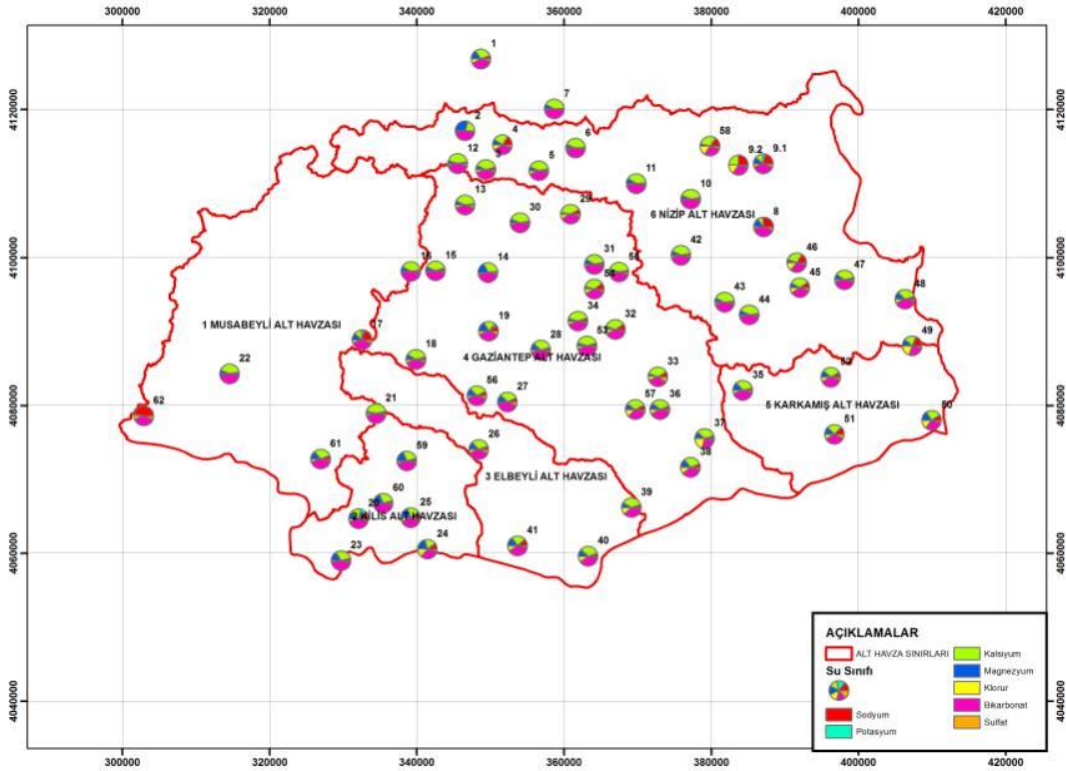
Harita 5 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)

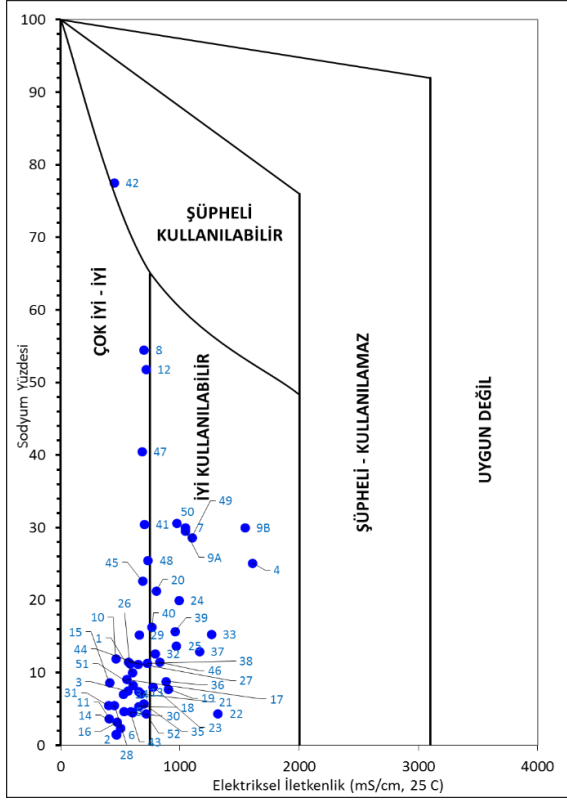
Harita 6 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Nisan 2014)

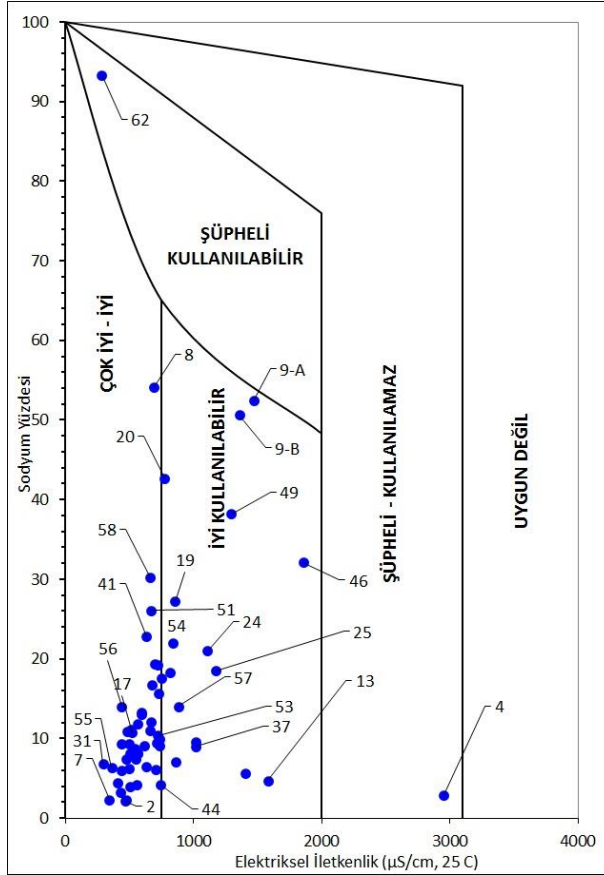
Harita 7 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013)

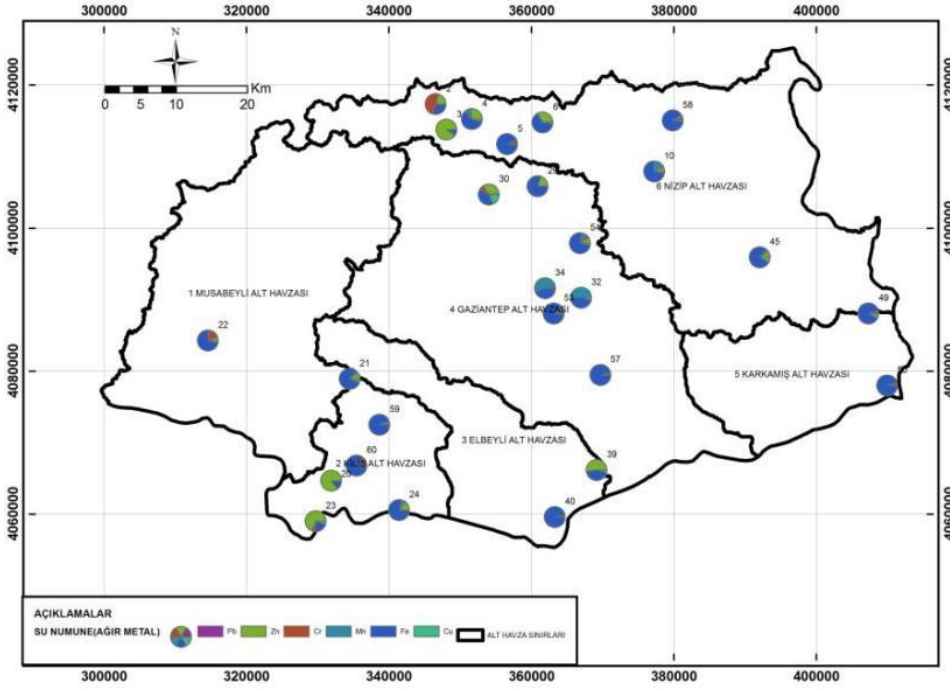
Harita 8 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)

Şekil B.1 - Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013)

Şekil B.2 - Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014)

Harita 9 - Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası

Çizelge 13 - 2023 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları (Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Not: Bilgi bulunamadı

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde 9 adet organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi 6 bölgeden oluşmakta olup atıksuyu toplanarak 90.000 metreküp/gün kapasiteli tek bir arıtma tesisinde arıtılmaktadır. 37.1607-37.3995 konumundan deşarj edilmektedir. Havaalanı Organize Sanayi Bölgesinden çıkan atıksular Gaski 2. AAT de arıtılmaktadır. 36.9388-374422 noktasından deşarj edilmektedir.

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

Gaziantep Kent Merkezinin içmesuyu ihtiyacının önemli bir bölümü Kahramanmaraş İli sınırlarında bulunan Kartalkaya Barajı, Düzbağ kaynağı ve Mizmilli kuyularından sağlanmaktadır. Şehir geneli kırsal mahalleler ve İlçelerde ise önemli ölçüde yer altı su kaynakları kullanılmaktadır. Kartalkaya Baraj Gölü Pazarcık İlçe Merkezine çok yakın bir konumda olup, evsel kirleticilere maruz kalma riski en fazla olan kaynağımızdır. Kaynakların korunması için mevcut yönetmelikler ve Özel Koruma Planları hükümlerine uygun olarak bölgede rutin denetimler yapılmaktadır.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizin Tarım Alanlar dağılımı Toplam tarım alanımız 345.781 hektar olup bunun 121.141 hektarı Tarla alanı, 213.365 hektarı Meyve Alanı ve 10.126 hektarı Sebze alanıdır.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahası bulunmamaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizde Plaj bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizde kıyı tesisi bulunmamaktadır.

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık kabul tesisleri ve atık alma gemileri bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.6. Deniz Çöpleri

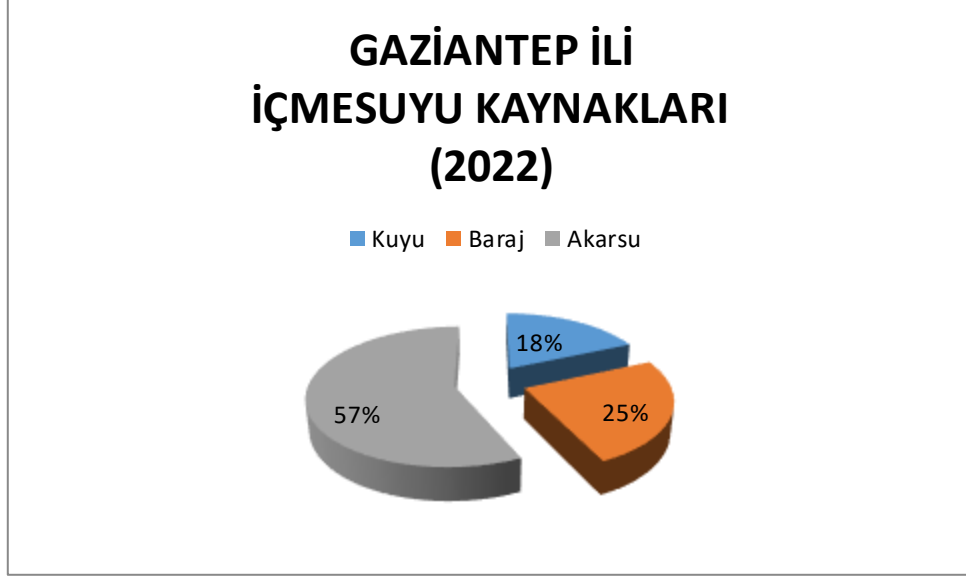
İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

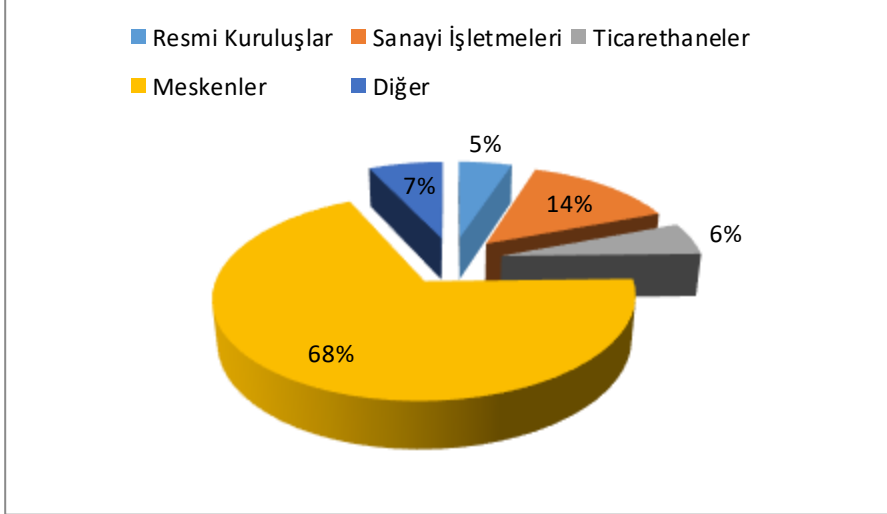
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2022 yılında mevcut kaynaklarımızdan çekilen su miktarları ve tüketimlere ait sektörel dağılımlar aşağıda sunulmuştur.

İçme suyu Kaynakları		
Kuyu	Baraj	Akarsu
33.024.336	43.947.410	102.166.126

Grafik 27 - 2023 yılı GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı (Gaski 2024)

SEKTÖR	m ³ /YIL
Resmi Kuruluşlar	4,217,445
Sanayi İşletmeleri	12,575,856
Ticaretaneler	4,835,694
Meskenler	59,661,394
Diğer	6,103,200

Grafik 28 - 2023 yılı Tahakkuk Eden su miktarının sektörel dağılımı

Gaziantep İlinde tüm yerleşim birimlerine içmesuyu temini sağlanmaktadır. Gaziantep İl nüfusu 2022 yılı sonu itibariyle 2.154.051 kişi olup, nüfusun 1.679.476 kişilik kısmı merkez içmesuyu şebekesinden (metropol) diğer nüfusun içmesuyu ihtiyacı ise yerel kaynaklardan sağlanmaktadır.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

2023 yılında Şehir Merkezi İçmesuyu İhtiyacının 148.769.846 m³ lük kısmı içmesuyu arıtma tesislerinde arıtılarak, kalan kısım ise insani tüketim standartlarına uygun kalitede tüketiciye sunulmuştur. Tüketimlere ait sektörel dağılımlar Grafik 28’de gösterilmiştir.

Çizelge 14 – 2023 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları

İçme Suyu Temin Edilen Su Kaynağının Adı ve Koordinatları	Yeraltı suyu (m ³ /yıl)	Yerüstü suyu (m ³ /yıl)	Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m ³ /yıl)
Düzbağ Regülatörü	-	102.166.126,00	102.166.126,00
Kartalkaya Baraj Gölü	-	43.947.410,00	43.947.410,00
Mizmilli Kuyuları	27.662.633,00	-	27.662.633,00
Şehir İçi Kuyuları	2.705.393,12	-	2.705.393,12
Nizip Caddesi Kuyusu (Arıtmaya Verilen)	2.656.310,33	-	2.656.310,33
TOPLAM	33.024.336,45	146.113.536,00	179.137.872,45
Yıllık arıtılan su miktarı (m ³ /yıl) (Arıtma uygulanıyor ise)	148.769.846		

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çizelge 15 – 2023 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları

İçme Suyu Temin Edilen Su Kaynağının Adı ve Koordinatları	Yeraltı suyu (m ³ /yıl)	Yerüstü suyu (m ³ /yıl)	Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m ³ /yıl)
Düzbağ Regülatörü	-	102.166.126,00	102.166.126,00
Kartalkaya Baraj Gölü	-	43.947.410,00	43.947.410,00
Mizmilli Kuyuları	27.662.633,00	-	27.662.633,00
Şehir İçi Kuyuları	2.705.393,12	-	2.705.393,12
Nizip Caddesi Kuyusu (Arıtmaya Verilen)	2.656.310,33	-	2.656.310,33
TOPLAM	33.024.336,45	146.113.536,00	179.137.872,45
Yıllık arıtılan su miktarı (m ³ /yıl) (Arıtma uygulanıyor ise)	148.769.846		

B.5.2. Sulama

İlimizde Tarıma Elverişli Arazi: 3.471.237 da, Sulu Tarım Arazisi: 670.430 da arazi yer almaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde 13 adet sulama kooperatifi bulunmaktadır. Sulama Kooperatifleri ve Birliklerinin alanlarında salma sulama yapılmamaktadır. Yalnızca Cazibeli, Pompajlı ve Yağmurlama sulama yapılmaktadır. Kooperatif ve Birliklerce sulama yapılan alan 19.370 da dır.

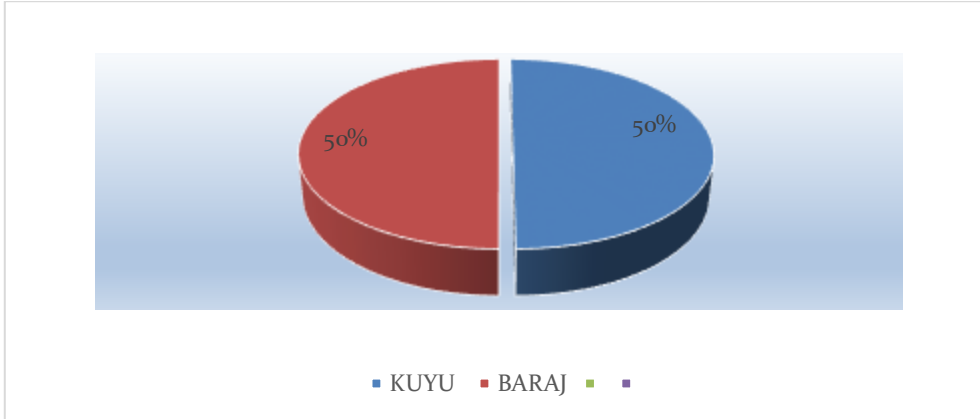
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde kullanılan sulama yöntemlerine bakıldığında sulama birlikleri ve kooperatiflerin kullandığı damla sulama, yağmurlama ve basınçlı sulama yöntemleri ile minimum su kaybı ile optimum bitki gelişimi amaçlanmaktadır. Bu yöntemlerde sulamadan dönen su söz konusu olmamaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde tesislerde kullanılan su Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan suyun temin edildiği yere ait bilgiler aşağıdaki gibidir

Tesislerde kullanılan Su Kaynağı: Gaski Kartalkaya Barajı + Kuyusuyu
Alıcı Ortam Deşarj Noktası Koordinatları (ED-50 6° UTM Koordinat Sistemi:
Y: 357835,13 X: 411401,12

Grafik 29 – Gaziantep ilinde 2023 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (OSB,2024)

2022 yılı içerisinde GASKİ kaynaklarından 12,575,856 m³ lük kısım Sanayi ihtiyacı için kullanılmış olup, bu oran tahakkuk eden toplam miktarın (87.393.589 m³) %14.39 kısmını oluşturmaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge 16 - Gaziantep ilinde yer alan hidroelektrik santrallerine ait veriler.

İşletmede Olan	Santral Adı	Güç (MW)	Oran (%)	Yıllık Üretim (Gwh/yıl)	Oran (%)
İşletmede Olan	Karkamış	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karşıyaka Bayramlı	1,59 MW		8,32 Gwh/yıl	
	Bayramlı Regülatörü	0,66 MW		3,14 Gwh/yıl	
	Toplam	191,3 MW	% 99,5	663,5 Gwh/yıl	% 99
İnşaatı Devam Eden	Kurtuluş Regülatörü	0,88	% 0,46	7,04 Gwh/yıl	% 1
	İl Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	% 100	670 Gwh/yıl	% 100

Gaziantep İlindeki Hidroelektrik Santralleri (DSİ, 2023)

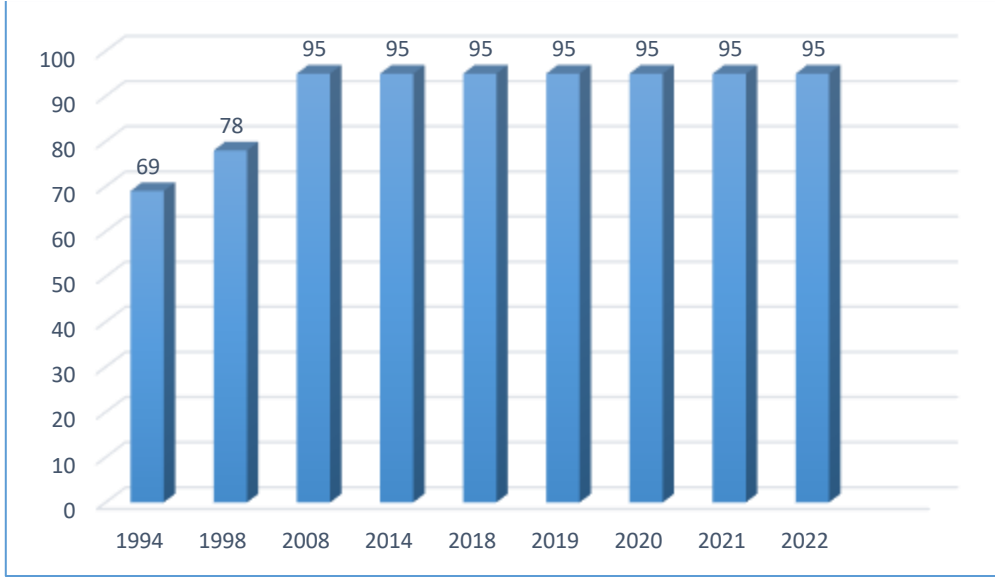
B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

Gaziantep İl Merkezinde Park, bahçe ve WC lerde 2023 yılında toplam 5.052.593 m³ su kullanılmış olup bu oran Tahakkuk eden toplam miktarın (87.393.589 m³) %5.78 lik kısmını oluşturmaktadır.

B.6. Çevresel Altyapı

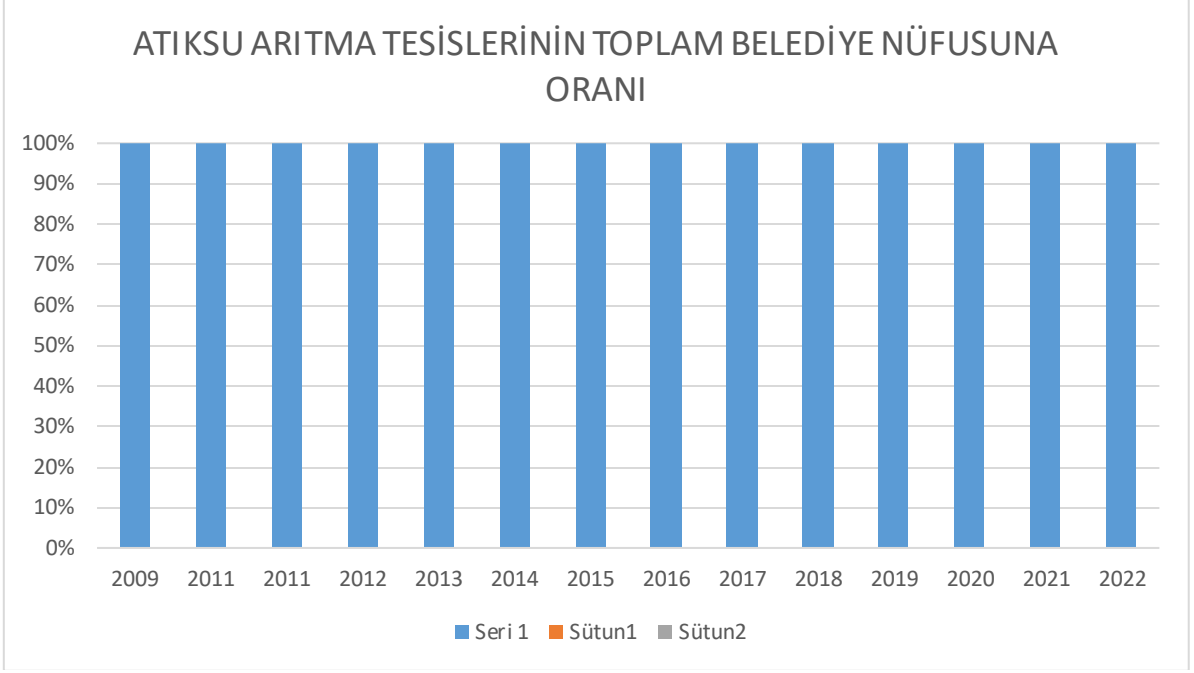
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimiz genelinde mevcut yerleşim alanlarında %95 oranında kanalizasyon hizmeti sağlanmaktadır

Grafik 30 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı

(TUİK, 2024)

Grafik 31 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(TUİK, 2024)

Çizelge 17 – 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu (GASKİ, 2024)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Gaziantep/Büyükşehir/Merkez A.A.T.	x			x		200.000	3,31		-	1.430.000	250
	Gaziantep/Şahinbey/Kızılhisar A.A.T.	x				x	46.500	0.28		-	120.000	18
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Burç P.A.A.T.	x			x		1.000	0.0093		-	4.000	0.02
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Gülpınar P.A.A.T.	x			x		500	0.0046		-	2.000	0.01
	Gaziantep/Şahinbey/Gaskispor P.A.A.T.	x			x		20	0.00023		-	100	0.0005
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Arıl P.A.A.T.	x			x		800	0.008		-	3.500	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Işıklı P.A.A.T.	x			x		800	0.007		-	3.000	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Akçaburç-İncesu P.A.A.T.	x			x		400	0.0035		-	1.500	0.008
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Sarısalkım P.A.A.T.	x			x		1.400	0.013		-	5.500	0.032
İlçeler	Araban/Araban A.A.T.	x				x	2.850	0.022		-	9.500	4,5
	Araban/GASKİ Aşağı ve Yukarı Karavaiz P.A.A.T.	x			x		600	0.005		-	2.000	0.014
	Araban/GASKİ Elif P.A.A.T.	x			x		800	0.007		-	4.000	0.02
	İslahiye A.A.T.			x						-		
	İslahiye/GASKİ Türkbağçe P.A.A.T.	x			x		800	0.0093		-	4.000	0.02
	Nizip A.A.T.			x						-		
	Nizip/GASKİ Suboyu P.A.A.T.	x			x		600	0.0046		-	3.000	0.014
	Yavuzeli A.A.T.			x						-		
	Nurdağı A.A.T.	x				x	3.650	0.03		-	13.000	5
	Nurdağı/GASKİ Şatırhüyük P.A.A.T.	x			x		1.000	0.009		-	5.000	0.022
	Karkamış A.A.T.			x						-		
Oğuzeli/Oğuzeli A.A.T.	x				x	8.000	0.07		-	30.000	6,5	

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge 18 – 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Kaynak, yıl)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi	Var	90.000	Var	Kimyasal + İleri Biyolojik	139	Samözü Deresi

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Münferit 13 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait düzenli depolama tesisinde oluşan sızıntı suları sızdırmaz lagünlerde depolanarak deponide bulunan atıksu arıtma tesisinde arıtılmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Herhangi bir yeniden kullanım bulunmamaktadır.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

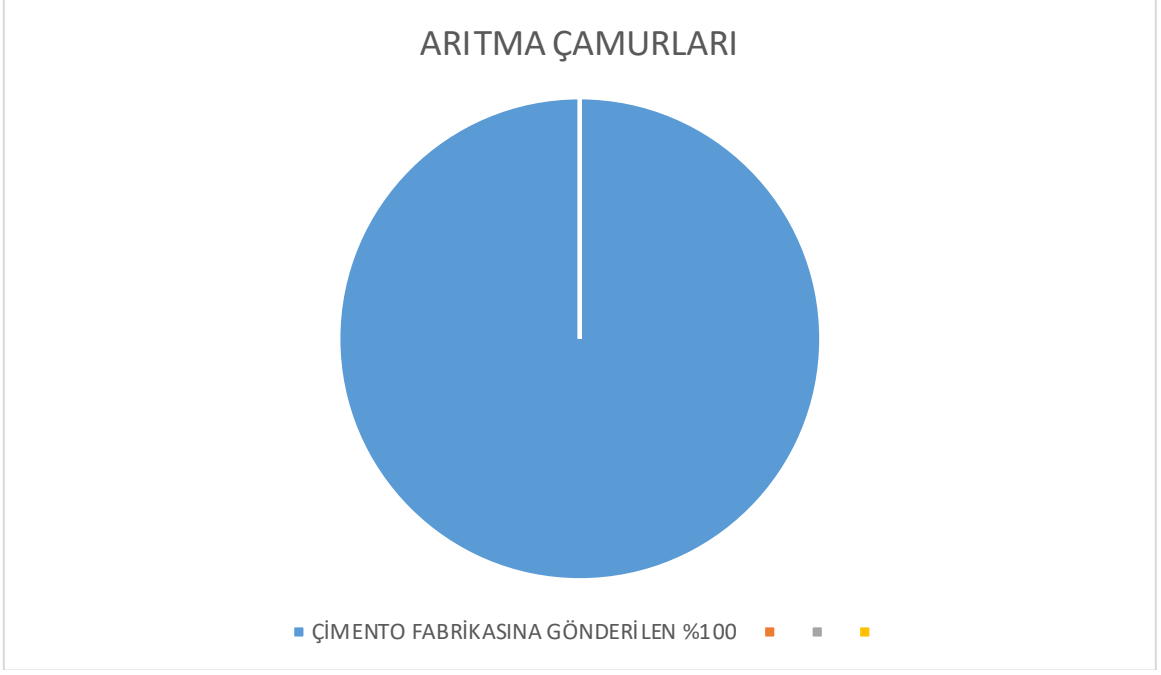
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Şehitkamil İlçesi OSB Bölge Müdürlüğüne bağlı 4.OSB 83414 Nolu Cadde N:14 adresinde faaliyet gösteren Dülük Mevkiindeki evsel ve endüstriyel atıksu arıtma tesisinden kaynaklı arıtma çamurunun vahşi olarak depolandığı alanda 28.07.2022 tarihinde meydana gelen taşma/döküntü/sızma sonucunda toprak kirliliği meydana gelmiştir.

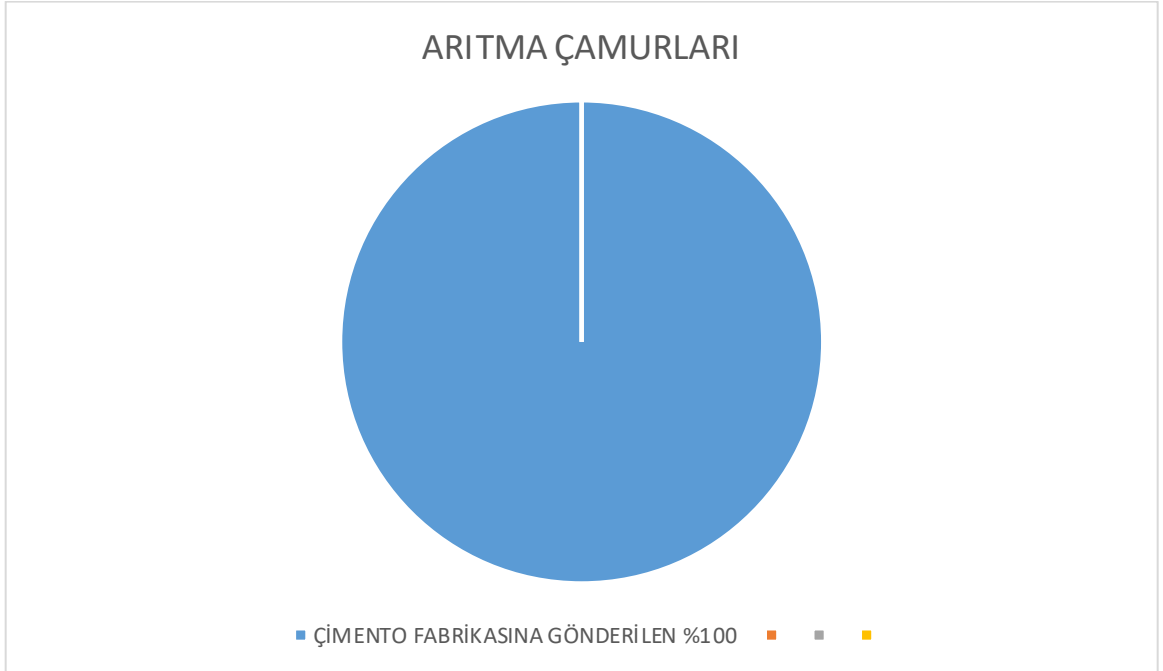
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik 19.Madde gereğince komisyon oluşturulmuştur. Yönetmelik 21.maddesi gereğince Yeterlilik koşullarına haiz uzman kuruluş tarafından Saha Durum ve Risk Değerlendirme Ön raporu hazırlanmış, komisyonca nihai rapor hazırlanmaksızın ara müdahale çalışmasının sonlandırılmasına, takip gerektiren saha olması kararı verilmiştir.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Arıtma tesislerimizden çıkan arıtma çamurlarının tamamı çimento fabrikasına gönderilip yakma yöntemi ile çamur bertarafı sağlanmaktadır.

Grafik 32 – 2023 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Gaski, 2024)

Grafik 33 - 2023 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Gaski, 2024)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında mevcut planlar incelenmiş olup, İlimizde henüz kapanan bir tesis olmadığı için herhangi bir çalışma mevcut değildir. Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında

Sunulan raporlar incelenmektedir.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge 19 – 2023 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(2024)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	18777	331.323
Fosfor	6526	
Potas	529	
TOPLAM		

Çizelge 20 - 2023 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(2024)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı Böcek Mücadelesinde Kullanılır	7,699 ton 177.966lt	-
Herbisitler	Yabancı ot Mücadelesinde Kullanılır	0,183 ton 105.767lt	-
Fungisitler	Mantari Hastalıklarda Kullanılır	155,799 ton 51.091lt	-
Rodentisitler	Tarla Faresi Mücadelesinde Kullanılır	3,74 ton	-
Nematositler	Nematodlarla Mücadelede Kullanılır	-	-
Akarisitler	Örümceklerle Mücadelede Kullanılır	0,56 ton 2.330lt	-
Kışlık ve Yazlık Yağlar	-	-	-
Diğer	-	-	-
TOPLAM	-	167,982 ton 337.154lt	-

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge 21 - 2023 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

NOT: İlimizde 2020 yılındaki topraktaki pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz bulunmamaktadır. (İlgili kurumdan güncel veri alınamamıştır.)

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep İlinde endüstriyel tesisler yoğunluklu olarak Organize Sanayi Bölgelerinde yer almaktadır. OSB bölgesinde endüstriyel atıksu arıtma tesisi mevcutlu sürekli ölçümleri yapılmaktadır. Merkez Büyükşehir arıtma tesisi mevcut olup İlçelerde küçük çaplı arıtma tesisi bulunmaktadır. Gaziantep ili sınırlarında oluşan evsel ve endüstriyel atıksular arıtılarak yönetmelik sınır değerlerini sağlayarak alıcı ortama verilmektedir.

Kaynaklar

- Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı
- Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

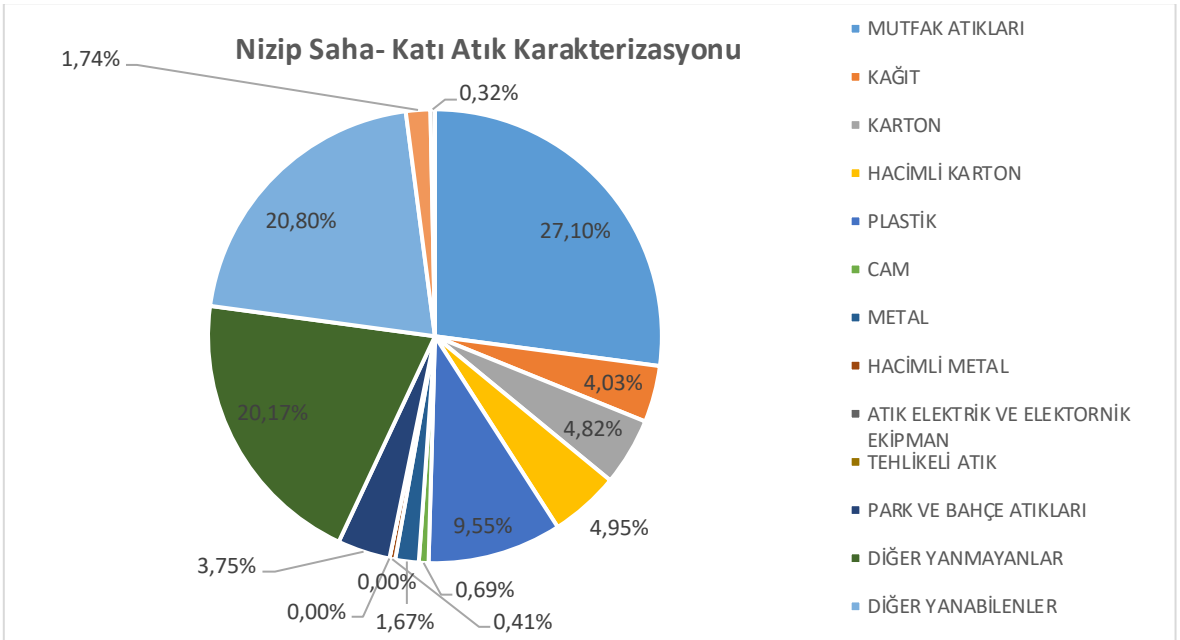
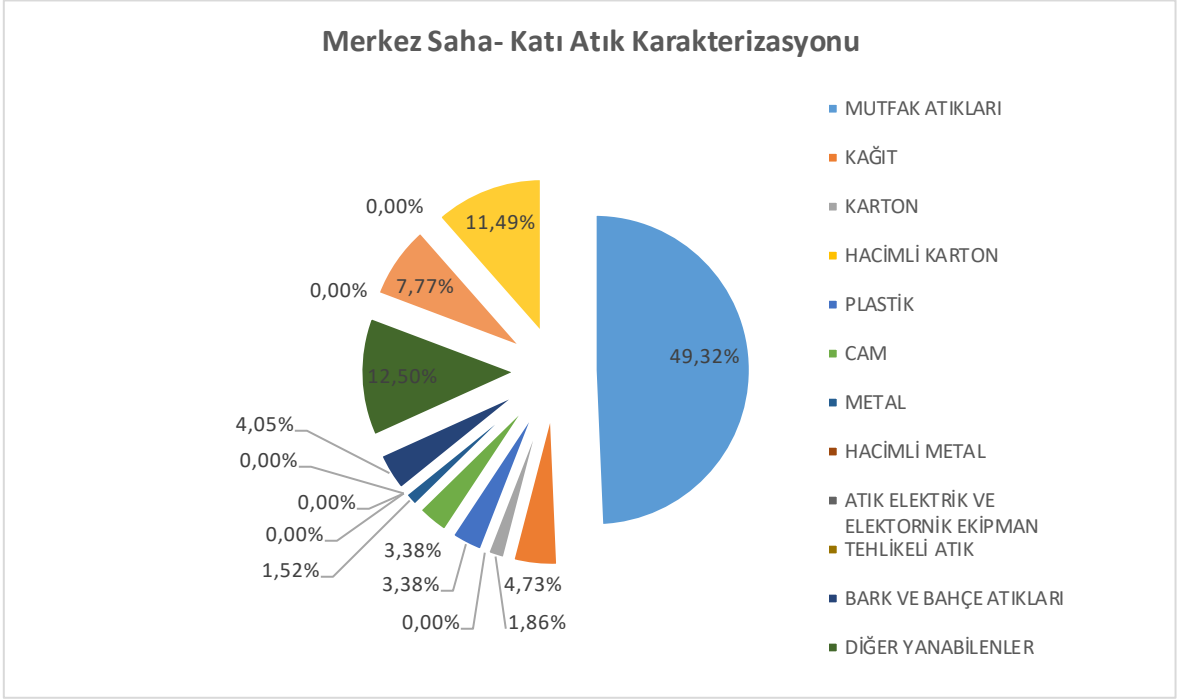
İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıkta i Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesisi, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m³ kapasiteye sahiptir.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 2000 tondur. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. alanda Mekanik Biyolojik Ayrıştırma Tesisi bulunmakta olup, 1. Etabı atık işleme kapasitesi 100.000 ton/yıl'dır. 2023 yılında evsel atıklardan ayrıştırılan ambalaj atığı toplam 1424 tondur.

Ayrıca Nizip İlçesinde de katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup, söz konusu tesise Karkamış İlçesinin katı atıkları da gelmekte ve sahada 170 ton/gün katı atık depolanmaktadır.

İlimizde, Şehitkamil ilçesinde 1 tane, Nurdağı-İslahiye ilçeleri mevkiinde 1 tane, Araban-Yavuzeli ilçeleri mevkiinde 1 tane olmak üzere toplamda 3 tane katı atık transfer istasyonu bulunmakta olup, evsel atıklar günlük olarak merkez katı atık düzenli depolama sahasına taşınmaktadır.

Merkez ve Nizip Sahalarında katı atıktan elektrik enerjisi üretilmektedir. Merkez Sahada 13,5 MGW lisans alınmış olup, 13 motor ile üretim yapılmaktadır. Günlük üretim 225 MGW olup 2023 yılında 82.125 MGW elektrik üretilmiştir. Nizip Sahasında 3,12 MGW lisans alınmış olup, 1 motor ile günlük 20 MGW enerji üretilmektedir. 2023 yılında 5.316,30 MGW elektrik üretilmiştir.

Grafik 34 – 2023 yılı itibarıyla Belediye atık karakterizasyonu
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2024)

İl Müdürlüğümüz tarafından Belediye veya Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) elde edilen veriler aşağıdaki çizelgede doldurulmuştur.

Çizelge 22 – 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (Belediyeler, 2024)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ İlçe Belediyeleri/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
				Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	GBB (Merkez Saha)	-	2.164.134	2000	2000		BŞ	X	Mekanik Ayırma		X	
	GBB (Nizip Saha)	-	150.037	170	170		BŞ	X	-		X	
Şehitkamil Belediyesi			867.193	121.121	122.772	24	ÖS	X				
İslahiye Belediyesi												
Nizip Belediyesi			150037	130	130		B	X				
Karkamış Belediyesi												
Şahinbey Belediyesi			939.497	872,97	821,57	635,79	B	X				
Nurdağı Belediyesi												
Yavuzeli Belediyesi												
Oğuzeli Belediyesi			37.170	6.501,500	6.235,680		B	X				
Araban Belediyesi												
İl Geneli												

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Çizelge 23 – 2023 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2024)

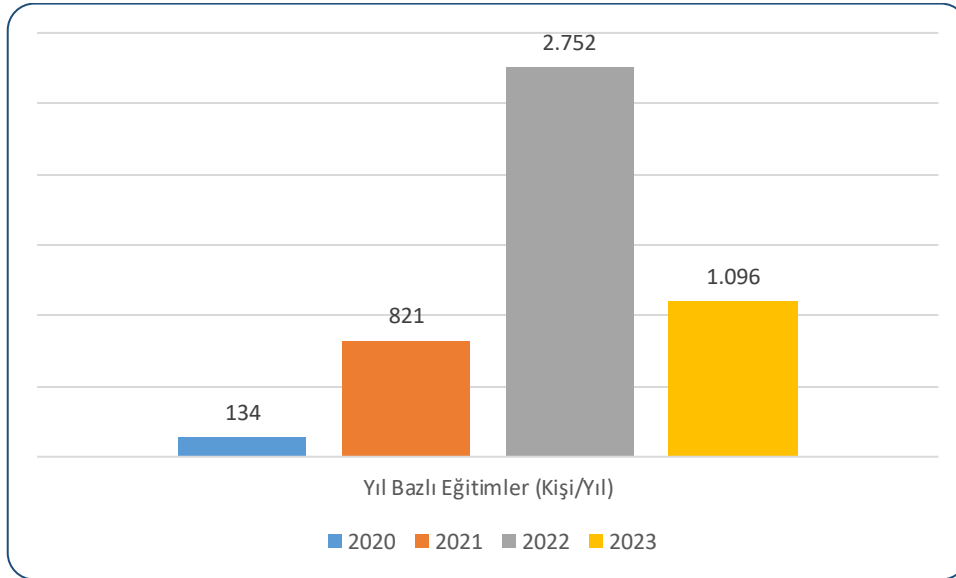
Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi				Hafriyat Toprağı Yönetimi	
			Geri Kazanım Tesisi Adı	Geri Kazanım Tesisi Adresi	Düzenli Depolama Tesisi Adı	Düzenli Depolama Tesisi Adresi	Döküm Sahası Adı	Döküm Sahası Adresi
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	41.052,31	19.341.089,20	-	-	-	-	-	-
İl Geneli (Toplam)	41.052,31	19.341.089,20	-	-	-	-	-	-

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır Atık Yönetmeliği ile Atık Getirme Merkezlerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Sıfır Atık Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar kapsamında hedef kitlelere yönelik eğitimler, ilde yer alan atık getirme merkezleri ve mobil atık getirme merkezlerine ilişkin bilgileri, sıfır atık sistemini uygulayan ve temel seviye sıfır atık belgesini alan bina ve yerleşkelerin sayıları ve yıl bazında karşılaştırma grafikleri yapılmalıdır.

C.3.1. Eğitimler

2023 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 1096 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 35 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 24 – 2023 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri (Kaynak, Yıl)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Şehitkamil Belediyesi	1	7.000	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
	Şahinbey Belediyesi	1	1.175	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
Mobil Atık Getirme Merkezi	Şehitkamil Belediyesi	4	7 Bölmeli	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, tekstil atıkları
	Şahinbey Belediyesi	12	25 m2/adet	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ
Atık Getirme Merkezi	Forum AVM	1	-	1, 2, 3, 4, 6, 8, 12
Mobil Atık Getirme Merkezi	Sankopark AVM	1	-	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ, atık elektrikli ve elektronik eşya, tekstil atıkları
	Primemall AVM	1	-	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ, atık elektrikli ve elektronik esya

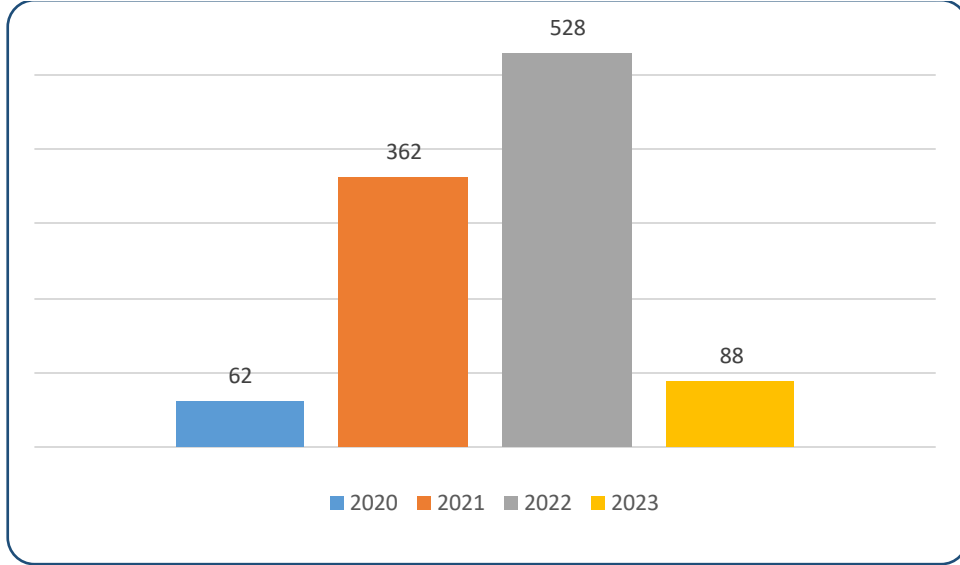
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

Çizelge 25 – 2023 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	25
Alışveriş Merkezi	3
Belediye	5
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	20
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	41
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	1
Diğer	58
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	111
Havalimanı	1
İl Özel İdaresi	-

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İş merkezi ve Ticari Plaza	1
Kafeterya ve Restoranlar	-
Kamu Kurum ve Kuruluşu	154
Kargo şirketleri	-
Konaklama İşletmeleri	22
Laboratuvarlar, hukuk büroları, dernek, kooperatif, çevre danışmanlık firmaları ve meslek kuruluşları, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar	2
Liman	-
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	-
Organize Sanayi Bölgesi	1
Sağlık Kuruluşu	31
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	1
Tren ve Otobüs Terminali	-
Zincir Marketler	563
Toplam Sayı	1040

Grafik 36 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

C.4. Ambalaj Atıkları

Çizelge 26 – 2021 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

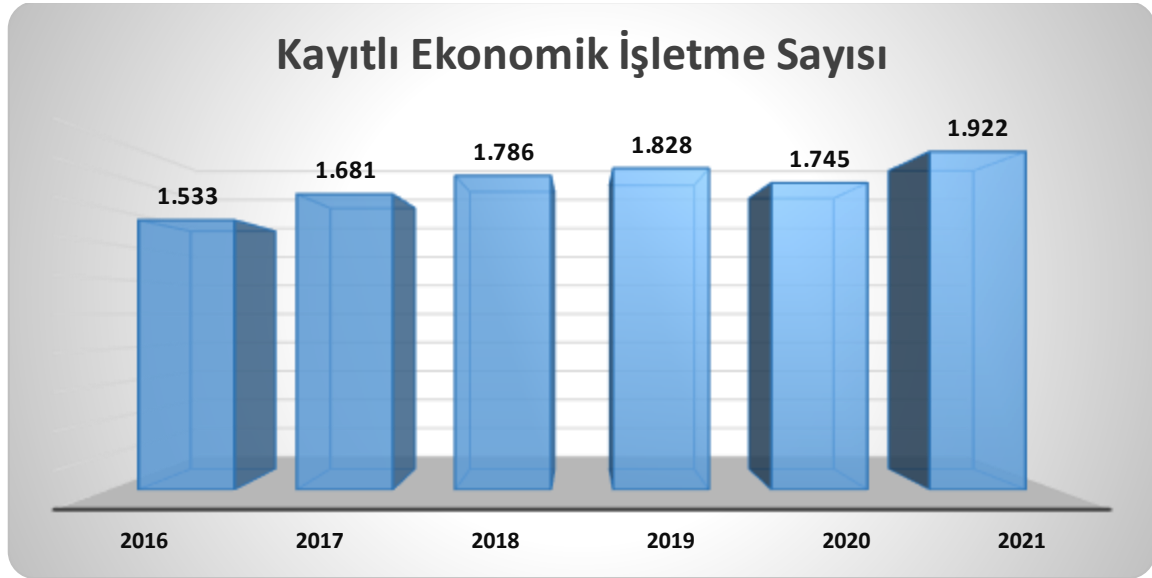
Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı (Kg)
Plastik	10.693.971
Metal	700.185
Kompozit	290.995
Kağıt Karton	25.174.728
Cam	8.308
Ahşap	15.012.813
Karışık	2.470.933
Toplam	54.351.933

Çizelge 27 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2024)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	1616
Ambalaj Üreticisi Sayısı	203
Tedarikçi Sayısı	103

(*Ambalaj Bilgi Sisteminden temin edilebilir.)

Grafik 37 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2024)

C.5. Tehlikeli Atıklar

Grafik 38 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi

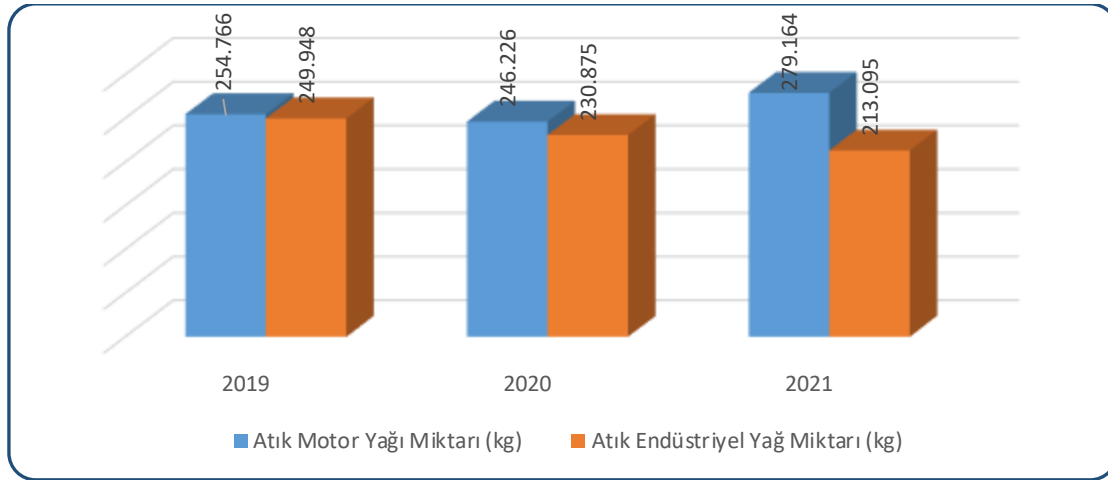
Çizelge 28 – 2021 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
D10	Yakma (karada)	4.804.420
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	725
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	175.978
D8	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen biyolojik işlemler	60
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	2.325.368
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	813.074
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	4.441.853
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	218.169
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	19.690

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/ geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	373.621
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	2.378.683
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	29.021
R6	Asitlerin veya bazların yeniden üretimi	78.580
R8	Katalizör parçalarının (bileşenlerinin) geri kazanımı	833
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	503.952

C.6. Atık Yağlar

Grafik 39 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları

Çizelge 29 – 2021 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları (Atık yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Geri kazanım* (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
492.259	0	0	2.383

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

2020 yılında 23 adet, 2021 yılında 46 adet, 2022 yılında 4 adet MOYDEN belgesi düzenlenmiştir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge 30 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)* (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

2017	2018	2019	2020	2021
128.747	260.573	107.689	150.502	152.766

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge 31 – 2021 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(E-İzin, Yıl, Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg)		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
1	117,826.00	3,540.00	-

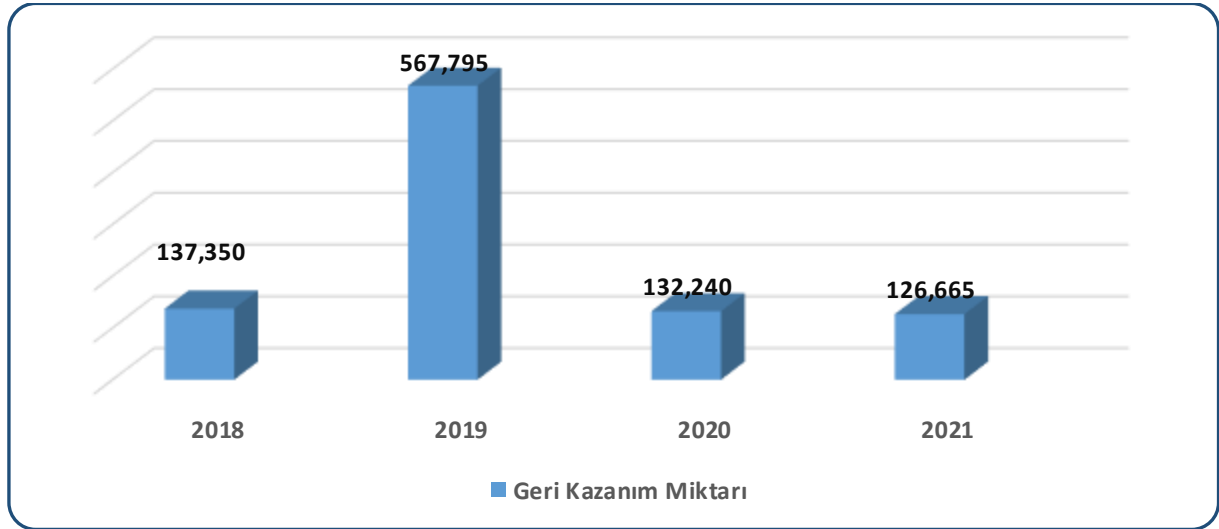
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge 32 – 2021 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler
(Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
2	-	-	-	-	-

Çizelge 33 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, Yıl)

	2018	2019	2020	2021
Geri Kazanım Miktarı	137,350	567,795	132,240	126,665
AYT Miktarı	-	-	-	-

Grafik 40 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

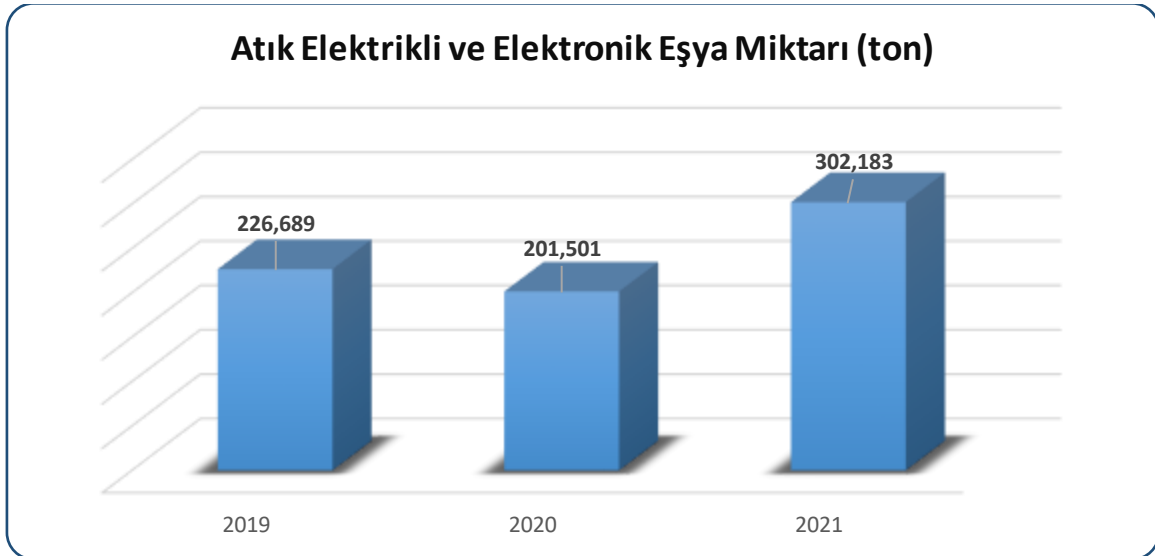
Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

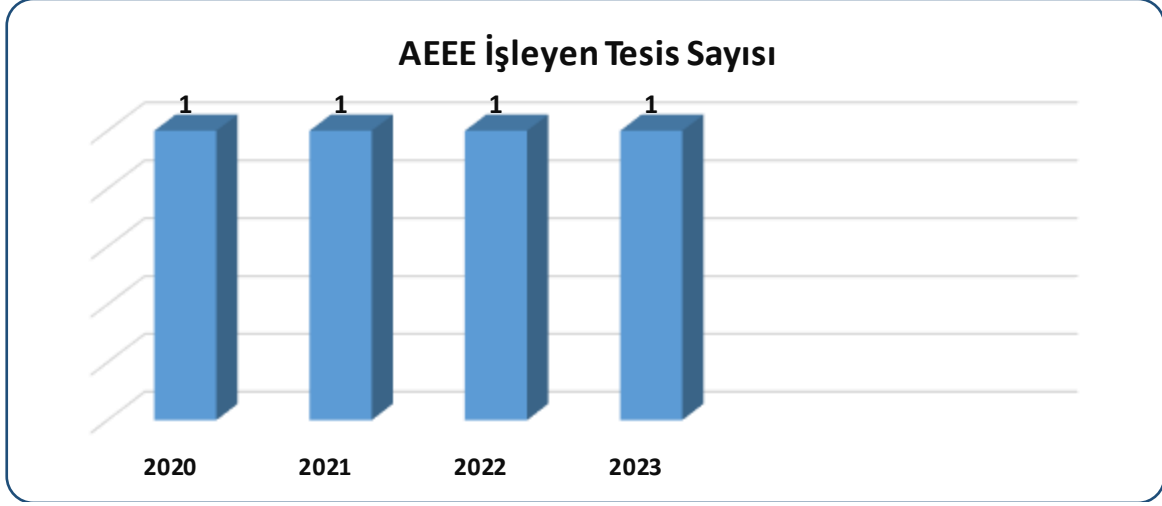
ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU,RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2023 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’sında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2023 tarihinden sonra Ek-2/A’sında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm² ’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 41 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2024)

Grafik 42 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü, 2024)

Çizelge 34 – 2021 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Kaynak, yıl)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Transfer Noktası Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde, Mobil Atık Getirme Merkezlerinde ve Transfer Noktalarında Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
2	-	1		

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

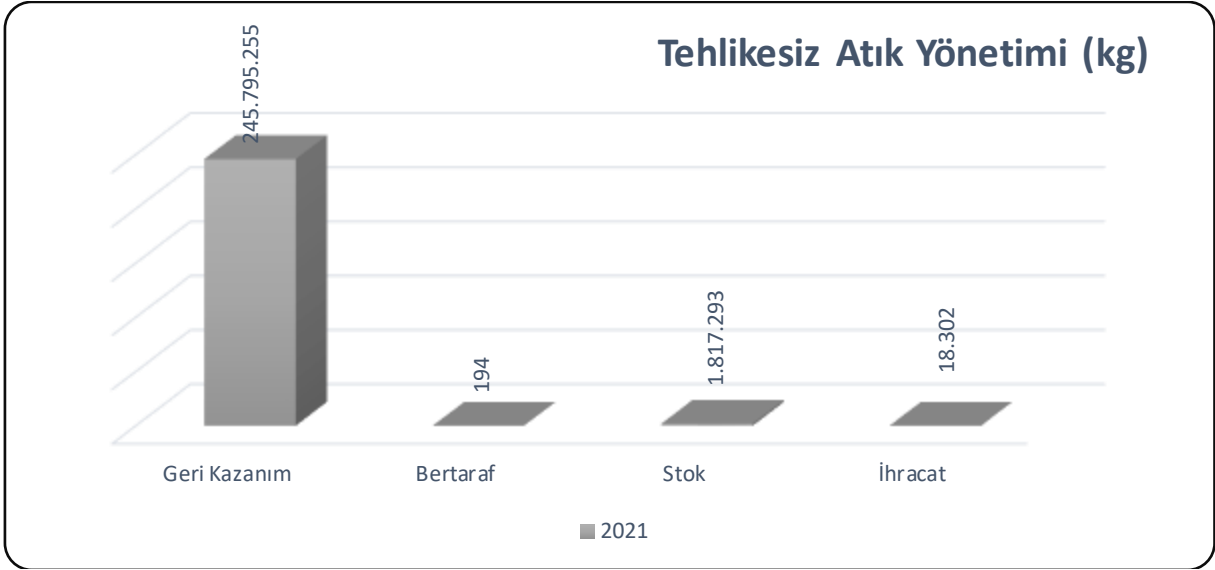
Çizelge 35 – 2021 te İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)
(Kaynak, yıl)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
-	1	-

Çizelge 36 – Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)
(Ömrünü Tamamlamış Araçlar Bertaraf Takip Sistemi, Yıl)

20...	20...	20...	20...	20...	20...	2021
						6

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Grafik 43 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2024)

Çizelge 37 – 2021 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (Kg.)
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	31
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	163
R_AHM	Alternatif hammadde işleme	59.419.635
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	11.881.530
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	138.332.470
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	1.202
R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/ geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	23.026.072
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	1.558.782
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	9.520.094
R7	Kirliliğin azaltılması için kullanılan parçaların(bileşenlerin) geri kazanımı	750.990
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	1.304.480

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.7.2’de yer almaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge 38 – 2023 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Kaynak, yıl)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	X		4		2.484		X	X		

Çizelge 39 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, Yıl)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	3.036	3.232	2.636	2.990	2.920	2.811	2.484

C.14. Maden Atıkları

İlde ortaya çıkan maden atıklarına değinilerek aşağıdaki çizelge ve grafik oluşturulmalıdır.

Çizelge 40 – 2023 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Kaynak, yıl)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı

Not: Veri alınmamıştır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge 41 – 2023 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*

(Kaynak, Yıl)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (1. Sınıf)	-
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (2. Sınıf)	2
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (3. Sınıf)	-
Atık Yakma ve Beraber Yakma	2
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	1
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	1
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	72
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	8
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık PİL ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	1
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	2
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	186
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	1
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	-

*Tabloda yer almayan ancak ilde bulunan atık işleme tesisleri tabloya eklenebilir.

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi
Ambalaj Bilgi Sistemi

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmaya ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

Çizelge 42 – 2023 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	4
Üst Seviye	-
TOPLAM	4

Çizelge 43 – 2023 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	688
TOPLAM	691

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Üst seviye Kuruluş bulunmamaktadır. 2023 yılı itibariyle 3 Adet Alt Seviyeli Kuruluş mevcut olup “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 18.madde 2.fıkrasına göre: “Denetim planı/programı alt ve üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanır” denilmekte olup, İl Müdürlüğümüzce 2022 yılında 4 adet alt seviyeli kuruluşa, 2023 yılında 2 adet kapsam dışı tesiste denetim yapılmıştır. Takip denetimler ileriki takvim yılında gerçekleştirilecektir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. Piyasa Gözetimi Ve Denetimi (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayımlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayımlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 44 – 2023 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	10	20.006	-
Yetki Devri Yapılan Kurum	3376	92.922	73.243,00

(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2024)

D.2. Sonuç Ve Değerlendirme

İlimizde katı yakıtların denetimi konusunda Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına yetki devri yapılmıştır. İlimizde bulunan Mahrukatçılar sitesi dışında katı yakıt satışı yapılmamaktadır. Mahrukatçılar sitesine gelen bütün katı yakıtlar, site içerisindeki zabıta daire başkanlığına ait denetim noktasında kontrol edilmektedir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Bu konuda harita üzerinde dökülmüş bir çalışma bulunmamaktadır.

Gaziantep Bitkileri

Gaziantep'te dağlık alanlar ilin batı ve kuzey kesimlerinde yer almaktadır. bu dağlar başlıca kalker yapıdır. İlin en yüksek rakımlı dağları İslahiye ilçesindeki Amanos dağları üzerindeki Hızırlı yaylasında bulunmaktadır. Şehir merkezine 32 km. uzaklıkta bulunan Sof dağları ve çevresi zengin bitki örtüsüne ve garig formasyonuna sahip bitki örtüsü ile kaplı olup ilin önemli dağlarındanır.

Gaziantep'te değişik vejetasyon tiplerin rastlamak mümkündür. Bunlardan, başlıcaları kapladığı alana göre büyükten küçüğe doğru sıralanacak olursa, Step (bozkır), Garig, Orman ve Maki formasyonlarıdır.

Gaziantep'te, Karkamış ilçesi ve Oğuzeli ilçelerinin güneyinde geniş bozkır vejetasyon formasyonlarına rastlanır. Karkamış ilçesi, Şanlıurfa ile Gaziantep arasında sınır oluşturan Fırat nehri boyunca uzandığından ve bozkırın geniş bir alan kaplaması sebebiyle zengin bitki çeşitliliğine sahiptir. Karkamış ilçesinde Antepfıstığı ve zeytin bahçeleri ile buğday ve baklagiller gibi tarım alanları geniş yer tutmaktadır.

Nizip ilçesinin yüksek (dağlık) kesimlerinde, bozuk baltalık meşe ormanları bulunmakta, güney kesimlerinde kermes meşesi, melengiç, türleri ile karışık ormanlar yer almaktadır. Yine bölgede, zahter (*Thymra spicata*) geniş yayılış göstermektedir. Nizip ilçesinde, fıstık ve zeytin bahçeleri geniş alanlar kaplar.

Yavuzeli ilçesinin dağlık kesimlerinde yaprak dökme meşe ormanları bulunur. Yer yerde kermes meşesi bu ormanlıklar arasına karışır. Yavuzeli ovasında fıstık ve pamuk tarımı yapılmaktadır.

Nurdağı ilçesinde, güney kısımları geniş ova olup tarım alanları bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Nurdağı dağları vardır. Nurdağlarının güneye bakan eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde Kızılcım ormanları bulunmaktadır.

Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde il'e batıdan giren dağlar üzerinde kermes meşesi ağırlıklı garig formasyonunun hakim olduğu ormanlar yer alır.

İslahiye ilçesinin güneyi Suriye sınırına kadar geniş bir ovadır. Bu ovada, tarım alanları ve üzüm bağları yer almaktadır. Kuzey kesiminde Amanos dağlarının eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde orman ve yüksek dağ formasyonuna rastlamak mümkündür. Bu formasyonlardan 900- 1000 m ye kadar olan kesimlerde başlıca Kermes meşesi, Melengiç, Türk meşesi, Ayıfındığı, Ostrya, Defne, Arbutus, Kızılcım, Katırtırnağı türleri bulunur. Daha yüksek kesimlerde Karaçam, Sedir, Gökmar, Kayın, Fındık ağaçlarından oluşan karışık orman formasyonu daha yüksek kesimlerde ise yüksek dağ stebi yer almaktadır.

İlimizin Tıbbi bitkilerini inceleme amacıyla yapılmış çalışmalar mevcut değildir.

Türler ve Populasyonlar:

"Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gaziantep'te Bulunan Bitki Türleri

EĞRETİGİLLER	ADIANTHACEAE
Venüssaçı	<i>Adiantum capillus-veneris</i>
EĞRETİGİLLER	ASPIDACEAE
Eğrelti	<i>Polystichum aculeatum</i>
EĞRETİGİLLER	ATHYRIACEAE
Eğrelti Eğrelti Eğrelti	<i>Dryopteris filis-mas Matteucia struthiopteris Cystopteris fragilis</i>
EĞRETİGİLLER	HYPOLEPODIACEAE
Eğrelti	<i>Pteridium aquilinum</i>
	POLYPODIACEAE
Benekli Eğrelti	<i>Polypodium australe</i>
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Ardıç Katranardıcı	<i>Juniperus drupaceae Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus</i>
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Göknar Sedir Kızılcam Karaçam	<i>Abies cilicica subsp. cilicica</i> <i>Cedrus libani</i> <i>Pinus brutia</i> <i>Pinus nigra subsp. pallasiana</i>
AKÇAĞAÇGİLLER Akçağaç Akçağaç	ACERACEAE <i>Acer monspessulanum subsp. microphyllum</i> <i>Acer platanoides</i>
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak Melengiç Sumak	<i>Cotinus coggyria Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Rhus coriaria</i>
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Dişotu Yabani melekotu Baldıran Asaotu Asaotu Eşek baldıranı Devekulağı	<i>Ammi visnaga</i> <i>Anthriscus nemorosa</i> <i>Angelica sylvestris var. sylvestris</i> <i>Conium maculatum</i> <i>Ferula elaeochytris</i> <i>Ferula amanicola</i> <i>Lecokia cretica</i> <i>Saricula europaea</i> <i>Scandix iberica</i> <i>Scandix pectin- veneris</i> <i>Tordylium aegaeum</i> <i>Tordylium hasselquistiae</i>
MAYDANOZGİLLER Zakkum YILANYASTIĞIGİLLER Yılan yastığı DUVARSARMAŞIĞIGİLLER Duvar sarmaşığı	APOCYNACEAE <i>Nerium oleander</i> ARACEAE <i>Arum dioscoridis var. luschanii</i> ARALIACEAE <i>Hedera helix</i>
Civanperçemi Papatya Papatya Papatya Yavşan Meryemanadikeni Meryemanadikeni Peygamber çiçeğ Peygamber çiçeğ Peygamber çiçeğ	<i>Achillea aleppica subsp. aleppica</i> <i>Anthemis kotschyana var. longiloba</i> <i>Anthemis pauciloba var. radians</i> <i>Anthemis tricornis</i> <i>Artemisia absinthium</i> <i>Bellis perennis</i> <i>Carduus nutans subsp. nutans</i> <i>Centaurea paphlagonica</i> <i>Centaurea patula</i> <i>Centaurea triumfetti</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Pireotu Yabani hindiba Su dikenli Kanak Kaplanotu Topuz Ölmez çiçek Dikenli marul Kanaryaotu Altınbaşak Gümüşdüğme Karahindiba Yemlik Büyük pıtrak	Chardinia orientalis Chrysanthemum coronarium Cichorium inthybus Cirsium vulgare Crepis reuterana subsp. eigiana Doronicum orientale Echinops ritro Helichrysum plicatum subsp. polyphyum Lactuca serriola Picnomon acarna Pilosella hoppeana Senecio vernalis Solidago virgaurea subsp. virgaurea Tanacetum cilicicum Taraxacum turcicum Tragopogon pratensis subsp. pratensis Onopardum acanthium Xanthium strumarium
HUŞAĞACIĞİLLER Toros kızılacağı Gürgen Adi fındık Kayacık	BETULACEAE Alnus glutinosa subsp. antitaurica Carpinus orientalis Corylus avellana Ostrya carpinifolia
HODANGİLLER Sığirdili Sığirdili Sığirdili Unutmabeni Emzikotu	BORAGINACEAE Anchusa azurea var. azurea Anchusa officinalis Anchusa undulata subsp. hybrida Myosotis alpestris subsp. alpestris Onosma lanceolatum
HARDALĞİLLER Kevke Emzikotu Çobançantası Deniz lahanası	BRASSICACEAE Alyssum stribrnyi Alyssum peltarioides subsp. virgatiforme Capsella bursa-pastoris Cardaria drapa subsp. draba Crambe orientalis var. orientalis
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum pulchellum Fibigia eriocarpa
Çivitotu	Isatis candolleana
Suteresi	Nasturtium officinale Thlaspi cilicicum Thlaspi oxyceras Turritis laxa
ŞİMŞİRGİLLER	BUXACEAE
Şimşir	Buxus sempervirens
ÇANÇİÇEĞİĞİLLER	CAMPANULACEAE
Keçibiciği	Michauxia campanuloides
KEBEROTUGİLLER	CAPPARACEAE
Keber	Capparis ovata
KEBEROTUGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Mürver	Sambucus ebulus
Hanımeli	Lonicera caucasica subsp.
Hanımeli	Lonicera etrusca var. hispidula
Hanımeli	Lonicera nummularifolia subsp.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	nummularifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Hanimeli	Dianthus colocephalus
Hanimeli	Dianthus elegans
Hanimeli	Dianthus polycladus
Hanimeli	Dianthus strictus
Nakil	Silene aegyptiaca
Nakil	Silene caramanica
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene vulgaris var. vulgaris
İĞAĞACIĞİLLER	CELESTRACEAE
iğğacı	Euonymus latifolius subsp.
KAZAYAĞIĞİLLER	CHENOPODIACEAE
Kazayağı	Chenopodium foliosum
LADENĞİLLER	CISTACEAE
Pamukotu	Cistus creticus
Altınotu	Helianthemum nummularium
DAMKORUĞUĞİLLER	CRASSULACEAE
Taşğülü	Rosularia globulifolia
Damkoruğu	Sedum litareum
SARMAŞIKIĞİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Calystegia sepium subsp
KIZILCIKIĞİLLER	CORNACEAE
Kızılıcık	Comus sanguinea subsp
CİN SAÇIĞİLLER	CUSCUTACEAE
Bostanbozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIĞİLLER	DIPSACEAE
Uyuzotu	Scabiosa argentea
SÜTLEĞENIĞİLLER	EPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia altissima var.
	glabascans
FUNDAGİLLER	ERICACEAE
Sandal ağacı	Arbutus andrachne
BAKLAGİLLER	FABACEAE

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven Seven	
Geven	<i>Astragalus campylosema</i>
Geven	<i>Astragalus commagenicus</i>
Geven	<i>Astragalus plumosus</i> subsp.
Geven	<i>plumosus</i>
Kayıskıran	<i>Astragalus barbeyanus</i>
Erguvan	<i>Astragalus densifolius</i>
Yabani sinameki	<i>Astragalus melanocephalos</i>
Akrepkuyruğu	<i>Calycotome viliosa</i>
Akrepkuyruğu	<i>Cercis siliquastrum</i> subsp.
Mürdümük	<i>siliquastrum</i>
Mürdümük	<i>Colutea cilicica</i>
Mürdümük	<i>Coronilla orientalis</i> var. <i>orientalis</i>
Mürdümük	<i>Coronilla varia</i> subsp. <i>varia</i>
Gazelboynuzu	<i>Dorycnium graecum</i>
Acı bakla	<i>Lathyrus aphaca</i> var. <i>biflorus</i>
Kokulu yonca	<i>Lathyrus laxiflorus</i> subsp.
Taş yoncası	<i>angustifolius</i>
Katırtırnağı	<i>Lathyrus libanii</i>
Yonca	<i>Lathyrus spathulatus</i>
Yonca	<i>Lotus comiculatus</i> var. <i>comiculatus</i>
Yonca	<i>Lupinus varius</i>
Yonca	<i>Medicago orbiculata</i>
Yonca	<i>Melilotus officinalis</i>
Yonca	<i>Spartium junceum</i>
Yonca	<i>Trifolium arvense</i> var. <i>arvense</i>
Yonca	<i>Trifolium campastre</i>
Yonca	<i>Trifolium davisii</i>
Bakla	<i>Trifolium echinatum</i>
Bakla	<i>Trifolium fragiferum</i>
Bakla	<i>Trifolium patens</i>
	<i>Trifolium pauciflorum</i>
	<i>Trifolium purpureum</i> var. <i>purpureum</i>
	<i>Trifolium pretense</i>
	<i>Vicia cracea</i>
	<i>Vicia cypria</i>
	<i>Vicia palaestina</i>
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Kayın	<i>Fagus orientalis</i>
Birant meşesi	<i>Quercus brantii</i>
Türk meşesi	<i>Quercus cerris</i> var. <i>cerris</i>
Kermes meşesi	<i>Quercus coccifera</i>
Mazi meşesi	<i>Quercus infectoria</i> subsp. <i>boissieri</i>
KANTARONGİLLER	GENTIANACEAE
Kırmızı Kantaron	<i>Centaureum pulchellum</i>
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	<i>Erodium acaule</i>
Dönbaba	<i>Erodium ciconium</i>
Turnagagası	<i>Geranium asphodeloides</i> subsp.
	<i>asphodeloides</i>
Turnagagası	<i>Geranium lucidum</i>
Turnagagası	<i>Geranium purpureum</i>
Turnagagası	<i>Geranium robertianum</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
BİNBİRDEÜKOTUGİLLER	GUTTIFERAE
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum iydiu
Binbirdelikotu	Hypericum montbretii
Binbirdelikotu	Hypericum olympicum subsp.
	oiympicum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.
	damascenus
Çiğdem	Crocus kotschyanus subsp.
	kotschyanus
Karga soğanı	Gladiolus antakiensis
CEVİZGİLLER	JUGLANDACEAE
Ceviz	Juglans regia
HASİROTUGİLLER	JUNCACEAE
Hasırotu	Juncus inflexus
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
	Clinopodium vulgare
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	nepetifolium
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium globosum
Kedinanesi	Nepeta cilicica
Kedinanesi	Nepeta nuda subsp. albiflora
Adaçayı	Salvia bracteata
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Kekik	Thymus sipyleus subsp. rosulans
Yermeşesi	Teucrium polium
Bozotu	Marrubium vulgare
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis longifolia var. bailanica
Adi erikotu	Prunella vulgaris
Adaçayı	Salvia aramiensis
Adaçayı	Salvia aucheri var. aucheri
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia euprathica
Adaçayı	Salvia microstegia
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia pilifera
Adaçayı	Salvia poculata
Adaçayı	Salvia tomentosa
Kaside	Scutellaria salvifolia
Kaside	Scutellaria tomentosa
Dağ çayı	Sideritis syriaca subsp. nusariensis
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. mersianea
Yermeşesi	Teucrium polium
İnce dağreyhanı	Ziziphora capitata
ZAMBAKGİLLER	UUACEAE
Dağ soğanı	Allium ampeloprasum
Dağ soğanı	Allium karamanoglui
Dağ soğanı	Allium lycaonicum

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Dağ soğanı	<i>Allium scorodoprasum</i>
Kuşkonmaz	<i>Asparagus coodei</i>
Çirişotu	<i>Asphodeline taunca</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum kotschyi</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum cilicicum</i>
Ters lale	<i>Fritillaria hermonis</i>
Ters lale	<i>Fritillaria pinardii</i>
Dağ sümbülü	<i>Muscari comosum</i>
Akyıldız	<i>Ornithogalum oligophyllum</i>
Mührüsüleyman	<i>Polygonatum orientale</i>
Dağ soğanı	<i>Scilla ingridae</i>
Lale	<i>Tulipa orphanidea</i>
	LYTHRACEAE
Kırmızı hevhulma	<i>Lythrum salicaria</i>
ÖKSEOTUGİLLER	LORANTHACEAE
Meşeburcu	<i>Loranthus europeus</i>
Ökseotu	<i>Viscum album subsp. austriacum</i>
Ökseotu	<i>Viscum album subsp. abietis</i>
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	<i>Alcea apterocarpa</i>
Hatmi	<i>Alcea digitata</i>
Ebegümeçi	<i>Malva neglecta</i>
	<i>Kitabelia balansae</i>
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	<i>Ficus carica subsp. carica</i>
	MORINACEAE
	<i>Morina persica</i>
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	<i>Fraxinus ornus subsp. cilicica</i>
Boruk	<i>Jasminum fruticans</i>
Zeytin	<i>Olea europaea var. europaea</i>
Akçakesme	<i>Phillyrea latifolia</i>
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	<i>Cephalanthera kotschyana</i>
Sahlep	<i>Cephalanthera damassonium</i>
Sahlep	<i>Orchis anatolica</i>
Sahlep	<i>Limodorum abortivum</i>
Sahlep	<i>Orchis coriophora</i>
Sahlep	<i>Orchis mascula subsp. pinetorum</i>
Sahlep	<i>Orchis morio subsp. syriaca</i>
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	<i>Orobanche alba</i>
Canavar otu	<i>Orobanche anatolica</i>
Ayıpırmağı	<i>Phelypaea coccinea</i>
ŞAKAYIKGİLLER	PAEONIACEAE
Şakayık	<i>Paeonia mascula subsp. mascula</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	<i>Corydalis solida subsp. tauricola</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
Gelincik	<i>Papaver syriacum</i>
Gelincik	<i>Papaver tauricola</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Çuhaçiçeği	<i>Primula vulgaris subsp. vulgaris</i>
ŞEKERCİBOYASKİLLER	PHYTOLACACEAE
Şekerçi boyası	<i>Phytolacca pruinosa</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

SİNİROTUGİLLER	PLANTAGİNACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
Sinirotu	Plantago majör subsp. majör
ÇINARAĞACIGİLLER	PLATANACEAE
Çınar	Platanus orientalis
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGİNACEAE
Pişik geveni	Acantholimon libanoticum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp.
	umbellulata
Tarla ayriğı	Agropyron cristatum subsp.
	pectinatum
Tilki kuyruğu	Alopecurus utriculatus subsp.
	antoxanthoides
Yulaf	Avena barbata
	Cortaderia sellona
Köpekdişi ayriğı	Cynodon dactylon var. dactylon
Topbaş tarakotu	Cynosurus echinatus
	Gaudiniopsis macra subsp. macra
Yumrulu arpa	Hordeum bulbosum
Tüylü inciotu	Melica persica subsp. inaequiglumis
	Milium vemale subsp. montianum
	Phragmites australis
Yumrulu tavşanotu	Poa bulbosa
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGANACEAE
Kuzu kulağı	Rumex sanguineus
Kuzu kulağı	Rumex acetosella
Kuzu kulağı	Rumex scutatus
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kan damlası	Adonis annua
Kan damlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Akasma	Clematis vitalba
Düğünçiçeği	Ranunculus repens
Düğünçiçeği	Ranunculus damascenus
Düğünçiçeği	Ranunculus sprunerianus
ÇEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Barutağacı	Frangula alnus subsp. alnus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus communis
Koyunotu	Agri monia eupatoria
Mahlep	Cerasus mahaleb var. mahaleb
Kiraz	Cerasus vulgaris
Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
Yemişen	monogyna
Tavşan elması	Crataegus orientalis var. orientalis
Ergeç sakalı	Cotoneaster nummularia
Çilek	Flipandula ulmari
Elma	Fragaria vesca
Beşparmakotu	Malus sylvestris
Beşparmakotu	Potentilla reptans
Erik	Poetntilla recta
Ahlat	Purunus divaricata subsp. drvaricata
Kuşburnu	Pyrus syriaca var. syriaca
Gül	Rosa canina
Böğürtlen	Rosa villosa

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Üvez KÖKBOYASIGİLLER Orman leylağı Orman leylağı Yoğurtotu Yoğurtotu Yoğurtotu	Rubus sanctus Sorbus umbellata var. umbellata RUBIACEAE Asperula cymolosa Asperula setosa Cruciata taurica Gallium spurium subsp. spurium Galium aparina Galium verum subsp. verum Shrardia arvensis
SÖĞÜTGİLLER	ALICACEAE
Ak kavak Titrek kavak Söğüt	Populus alba Populus tremula Salix cinera
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran Taşkiran	Saxifraga aclscendens Saxifraga hederacea var. libanotica
SIRACAOTUGİLLER Siracaotu Sığır kuyruğu Yavşanotu Yavşanotu Yavşanotu	SCROPHULARIACEAE Scrophularia xanthoglassa Verbascum songaricum Veronica anagallis -aquatica Veronica balansae Veronica dichrus
AYIFINDIĞIĞİLLER	STYRACACEAE
Ayı findığı	Styrax officinalis
PORSUKGİLLER	TAXACEAE
Porsuk	Taxus baccata
SERÇEDİLİĞİLLER	THYMELEACEAE
Develik	Daphne oleoides subsp. kurdica
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Karaağaç	Ulmus glabra
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Isırganotu	Urtica dioica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana alliarifolia

Çizelge 45 - Gaziantep'te Yetişen Bitki Türlerini Gösterir Tablo

GAZANTEP'TE YETİŞEN ENDEMİK BİTKİ TÜRLERİ

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kuzu Kişnişi	Ferulago platycarpa
YILANYASTIĞIĞİLLER	ARACEAE
Yılan Yastığı	Arum detruncatum var. caudatum
Yılan Yastığı	Arum dioscoridis var. luschanii
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis pauciloba var. pauciloba
Papatya	Anthemis tricornis
Peygamber Çiçeği	Centaurea consanguinea
Peygamber Çiçeği	Centaurea haradjianii
Peygamber Çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber Çiçeği	Centaurea lycopifolia
Peygamber Çiçeği	Centaurea sclerolepis
	Geropogon hybridus

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	<i>Serratula oligocephala</i>
Gümüşdüğme	<i>Tanacetum argenteum</i> subsp.
	<i>argenteum</i>
Gümüşdüğme	<i>Tanacetum nitens</i>
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Emzikotu	<i>Onosma bornmuelleri</i>
Karakafes	<i>Symphytum aintabicum</i>
HARDALGİLLER	BRASSIACEAE
Kevke	<i>Alyssum filiforme</i>
Gece Menekşesi	<i>Hesperis aintabica</i>
Gece Menekşesi	<i>Hesperis trullata</i>
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	<i>Convolvulus galaticus</i>
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Palemir	<i>Cephalaria salicifolia</i>
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Belkıs Geveni	<i>Astragalus balkisensis</i>
Geven	<i>Astragalus densifolius</i>
Geven	<i>Astragalus dipodurus</i>
Geven	<i>Astragalus elongatus</i> subsp.
	<i>nucleiferus</i>
Geven	<i>Astragalus leporinus</i> var. <i>hirsutus</i>
Geven	<i>Astragalus lycius</i>
Geven	<i>Astragalus nervulosus</i>
Geven	<i>Astragalus shepardii</i>
Geven	<i>Astragalus suberosus</i> subsp.
	<i>ancyleus</i>
Geven	<i>Astragalus vexillaris</i>
	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp.
	<i>hausknectii</i>
Meyan	<i>Glycyrrhiza flavescens</i>
	<i>Hedysarum pogonocarpum</i>
Teknecik	<i>Medicago shepardii</i>
Korunga	<i>Onobrychis sulphurea</i> var. <i>pallida</i>
Antep yoncası	<i>Trifolium aintabense</i>
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	<i>Hypericum capitatum</i> var. <i>capitatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum salsolifolium</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum spectabile</i>
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACACEAE
Dolamaotu	<i>Paronychia imbricata</i>
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	<i>Crocus biflorus</i> subsp.
	<i>pseudonubigena</i>
Çiğdem	<i>Crocus sieheanus</i>
Süsen, Kurtkulağı	<i>İris sari</i>
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Adaçayı	<i>Salvia pilifera</i>
Antepkayakekiği	<i>Satureja aintabensis</i>
Kaside	<i>Scutellaria orientalis</i> subsp.
	<i>santolinoides</i>
Dağçayı	<i>Stachys amonica</i>
Dağçayı	<i>Stachys pumila</i>
Kısamahmutotu	<i>Teucrium paederotoides</i>
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	<i>Allium brevicaule</i>
Dağ soğanı	<i>Allium flavum</i> subsp. <i>tauricum</i> var.
	<i>pilosum</i>
Çirişotu	<i>Asphodeline damascena</i> subsp.
	<i>gigantea</i>
Acı çiğdem	<i>Colchicum balansae</i>
Ters lale	<i>Fritillaria viridiflora</i>
Dağ sümbülü	<i>Muscari discolor</i>
Dağ soğanı	<i>Scilla mesopotomica</i>
Lale	<i>Tulipa sintenesii</i>
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	<i>Alcea apterocarpa</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Gelincik	<i>Papaver clavatum</i>
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Mahmuzotu	<i>Consolida glandulosa</i>
Çöpleme	<i>Helleborus vesicarius</i>
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
	<i>Rhamnus petiolaris</i>
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	<i>Asperula cymulosa</i>
Yoğurtotu	<i>Galium cappadocicum</i>
Yoğurtotu	<i>Galium scabrifolium</i>
Yoğurtotu	<i>Galium scopulorum</i>
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	<i>Linaria genistifolia</i> subsp. <i>praealta</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum barbeyi</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> var.
	<i>asperulum</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum diversifolium</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum germanicae</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum macrosepalum</i>
Sığırkuyruğu	<i>Verbascum tenue</i>
Farekulağı	<i>Veronica polium</i>

Çizelge 46 - Gaziantep'te bulunan Endemik Bitki Türleri

Gaziantep'te Bulunan Nadir Bitki Türleri ve Tehlike Grupları.	
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulina</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss. a,b)	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst. a,b)	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge 47 - Endemik Türlerin Tehlike Durumu SOF DAĞINDA YETİŞEN BİTKİ TÜRLERİ

EĞRELTİGİLLER	ADİANTACEAE
Venüssaçı	<i>Adiantum capillus-veneris</i>
EĞRELTİGİLLER	ASPLENİACEAE
Baldırıkara Almotu	<i>Asplenium trichomanes</i> <i>Ceterach officinarum</i>
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Katranardıcı	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>
ÇAMGİLLER	PİNACEAE
Kızılcam	<i>Pinus brutia</i>
AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpencesi Ayıpencesi	<i>Acanthus dioscoridis</i> var. <i>dioscoridis</i> <i>Acanthus hirsutus</i>
AKÇAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçağaç	<i>Acer monspessulanum</i> subsp. <i>microphyllum</i>
NERGİZGİLLER	AMARYLUDACEAE
Kardelen Tatarcık	<i>Galanthus fosteri</i> <i>Ixiolirion tataricum</i> subsp. <i>montanum</i>
FİSTİKGİLLER	ANACARDİACEAE

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Pamuklu Sumak	<i>Cotinus coggyria</i>
Melengiç	<i>Pistacia palaestina</i>
Melengiç	<i>Pistacia terebinthus</i> subsp.
Antepfıstığı	<i>terebinthus</i>
Sumak	<i>Pistacia vera</i>
	<i>Rhus coriaria</i>
ZAKKUMGİLLER	APOCYNACEAE
Cezayir menekşesi	<i>Vinca herbacea</i>
YILANYASINĞIGİLLER	ARACEAE
Yılan yastığı	<i>Arum balansanum</i>
Yılan yastığı	<i>Arum conophalloides</i> var.
	<i>conophalloides</i>
DUVARSARMAŞIĞIGİLLER	ARALIACEAE
Duvar Sarmaşığı	<i>Hedera helix</i>
LOHUSAOTUGİLLER	ARISTOLOCHACEAE
Lohusa otu	<i>Aristolochia maurorum</i>
KIRLANGIÇKÜKÜGİLLER	ASCLEPIADACEAE
Kırlangıçkoku	<i>Vincetoxicum mcanescens</i>
HANIMTUZLUĞUGİLLER	BERBERIDACEAE
Çatlakotu	<i>Bongardia chrysogonum.</i>
Çatlak	<i>Leontice leontopetalum</i> subsp.
	<i>ewersmannii</i>
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Havaoivaotu	<i>Alkanna hirsutissima</i>
Sığırdili	<i>Anchusa azurea</i> var. <i>azurea</i>
Sığırdili	<i>Anchusa strigosa</i>
Engerekotu	<i>Echium italicum</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium haussknechtii</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium myosotoides</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium supinum</i>
	<i>Moltkia coerulea</i>
Emzikotu	<i>Onosma albo-roseum</i> subsp. <i>albo-</i>
	<i>roseum</i>
Emzikotu	<i>Onosma bulbotrichum</i>
Emzikotu	<i>Onosma giganteum</i>
Emzikotu	<i>Onosma macrophyllum</i> var.
	<i>angustifolium</i>
Emzikotu	<i>Onosma sericeum</i>
Emzikotu	<i>Onosma sieheanum</i>
	<i>Paracaryum sintenisii</i>
	<i>Solenanthus stamineus</i>
Karakafesotu	<i>Symphytum aintabicum</i>
ÇANÇIÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
	<i>Asyneuma rigidum</i>
Çançiçeği	<i>Campanula glomerata</i> subsp.
Çançiçeği	<i>Campanula involucrata</i>
HANİMELİGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Hanmeli	<i>Lonicera caprifolium</i>
Hanmeli	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>etrusca</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hanmeli	<i>Lonicera nummulariifolia</i> subsp. <i>nummulariifolia</i>
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Karamuk	<i>Agrostema githago</i>
	<i>Holosteum umbellatum</i>
Sabunotu	<i>Saporina prostrata</i> subsp. <i>prostrata</i>
Nakil	<i>Silene alba</i> subsp. <i>ericalycina</i>
Nakil	<i>Silene chaetodonta</i>
Nakil	<i>Silene conoidea</i>
Nakil	<i>Silene longipetala</i>
Nakil	<i>Silene supina</i> subsp. <i>pruinosa</i>
	<i>Telephium oligospermum</i>
inek Sabunotu	<i>Vaccaria pyramidata</i> var. <i>oxyodonta</i>
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	<i>Anthemis arenicola</i> var. <i>arenicola</i>
Papatya	<i>Anthemis coelopoda</i> var. <i>longiloba</i>
Papatya	<i>Anthemis haussknechtii</i>
Alman Papatyası	<i>Anthemis tinctoria</i> var. <i>tinctoria</i>
Meryemanadikeni	<i>Carduus nutans</i>
Meryemanadikeni	<i>Carduus pycnocephalus</i> subsp. <i>breviphyliarius</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea cherianthifolia</i> var. <i>cherianthifolia</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea haussknechtii</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea rigida</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea tomentella</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea triumfettii</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea urvillei</i> subsp. <i>urvillei</i>
Peygamber çiçeği	<i>Centaurea virgata</i> Lam.
	<i>Chardinia orientalis</i>
	<i>Chondrilla juncea</i> var. <i>juncea</i>
Yabani hindiba	<i>Cichorium intybus</i>
Su dikeneni	<i>Cirsium pubigerum</i> subsp. <i>spinosum</i>
Kanak	<i>Crepis alpina</i>
Kanak	<i>Crepis kotschyana</i>
Kanak	<i>Crepis sancta</i>
	<i>Crupina crupinastrum</i>
Kaplanotu	<i>Doronicum orientale</i>
Topuz	<i>Echinops orientalis</i>
Kenger	<i>Gundelia tournefortii</i> var. <i>armata</i>
ölmez çiçek	<i>Helycrysium plicatum</i> subsp. <i>plicatum</i>
	<i>Jurinea ramulosa</i>
	<i>Mantisalca salmantica</i>
Yemlik	<i>Scorzonera cana</i> var. <i>radicosa</i>
Kanaryaotu	<i>Senecio vernalis</i>
Adi eşekmarulu	<i>Sonchus asper</i> subsp. <i>glaucescens</i>
Gülmüşdüğme	<i>Tanacetum argenteum</i> subsp.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	argenteum
Karahindiba	Taraxacum syriacum
Yemlik	Tragopogon balcanicus
Yemlik	Tragopogon pratensis
Yemlik	Tragopogon reticulatus
	Tripleurospermum oreades
Büyük pıtrak	Xanthium strumarium subsp.
	cavanillesii dansereau
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus althaeoides
Mahmudeotu	Convolvulus aucheri
Mahmudeotu	Convolvulus arvensis
Mahmudeotu	Convolvulus betonicifolius subsp.
	betonicifolius
Mahmudeotu	Convolvulus siculus var. siculus
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Taşçanta	Aethionema arabicum
Taşçanta	Aethionema stapfii
Kaz otu	Arabis aucheri Boiss.
Kaz otu	Arabis brachycarpa
	Camelina hispida
Çobançantası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria draba
	Clypeola jonthlaspi
Deniz lahanası	Crambe orientalis var. orientalis
Deniz lahanası	Crambe tatarica var. tatarica
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum hamosum
Çalgıcıotu	Erysimum repandum
Çalgıcıotu	Erysimum smyrnaeum
	Fibigia eriocarpa
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis pulmonarioides
Çivitotu	Isatis tinctoria subsp. corymbosa
	Matthiola longipetala subsp. biccmis
	Neslia apiculata
Ak hardal	Sinapis alba
Hardal	Sinapis arvensis
Bülbülotu	Sisymbrium altissimum
Bülbülotu	Sisymbrium loeselii
	Sterigmotemum sulphureum
	subsp. sulphureum
	Thlaspi perfoliatum
KABAKGİLLER	CUCURBITACEAE
Acıdölek	Ecballium elaterium.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostan bozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Pelemir	<i>Cephalaria syriaca</i>
Uyuzotu	<i>Scabiosa argentea</i>
Uyuzotu	<i>Scabiosa micrantha</i>
İĞDEGİLLER	ELAEAGNACEAE
İğde	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	<i>Euphorbia aleppica</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia anacampseros</i> var.
	<i>tmolea</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia chamaesyce</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia eriophora</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia macroclada</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia orientalis</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia phymatosperma</i>
Sütleğen	<i>Euphorbia szovitsii</i>
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Yaraotu	<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp.
	<i>praepropera</i>
Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven	<i>Astragalus cephalotes</i>
Geven	<i>Astragalus declinatus</i>
Geven	<i>Astragalus densifolius</i>
Geven	<i>Astragalus diptherites</i> var.
	<i>diptherites</i>
Geven	<i>Astragalus lydius</i>
Ponpon Geven	<i>Astragalus macrocephalus</i> subsp.
	<i>finitimus</i>
Geven	<i>Astragalus suberosus</i> subsp.
	<i>ancyleus</i>
Nohut	<i>Cicer arietinum</i>
Nohut	<i>Cicer pinnatifidum</i>
Akrepkuyruğu	<i>Coronilla orientalis</i>
	<i>Dorycnium pentaphyllum</i> subsp.
	<i>haussknechtii</i>
	<i>Hedysarum kotschyi</i>
Mürdümük	<i>Lathyrus elongatus</i>
Mürdümük	<i>Lathyrus sativus</i>
Mercimek	<i>Lens nigricans</i>
Mercimek	<i>Lens orientalis</i>
Gazelboynuzu	<i>Lotus gebelia</i> var. <i>gebelia</i>
Gazelboynuzu	<i>Lotus gebelia</i> Var. <i>hirsutissimus</i>
Kokulu yonca	<i>Medicago orbicularis</i>
Kokulu yonca	<i>Medicago radiata</i>
Korunga	<i>Onobrichis cornuta</i>
Korunga	<i>Onobrichis galegifolia</i>
Korunga	<i>Onobrichis gracilis</i>
Bezelye	<i>Pisum sativum</i> subsp. <i>elatius</i> var.
	<i>pumila</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	<i>Psoralea jaubertina</i>
Yonca	<i>Trifolium caudatum</i>
Yonca	<i>Trifolium haussknechtii</i> var. <i>candollei</i>
Yonca	<i>Trifolium pauciflorum</i>
Yonca	<i>Trifolium pratense</i> subsp. <i>pratense</i>
Yonca	<i>Trifolium purpureum</i>
Yonca	<i>Trifolium repens</i> var. <i>repens</i>
Yonca	<i>Trifolium stellatum</i> var. <i>stellatum</i>
Yonca	<i>Trifolium speciosum</i>
Boyotu	<i>Trigonella coelesyriaca</i>
Bakla	<i>Vicia alpestris</i>
Bakla	<i>Vicia assyriaca</i>
Bakla	<i>Vicia cracca</i> subsp. <i>stenophylla</i>
Bakla	<i>Vicia cuspidata</i>
Bakla	<i>Vicia faba</i>
Bakla	<i>Vicia grandiflora</i> var. <i>grandiflora</i>
Bakla	<i>Vicia michauxii</i> var. <i>michauxii</i>
Bakla	<i>Vicia narbonensis</i>
Bakla	<i>Vicia pannonica</i> var. <i>pannonica</i>
Bakla	<i>Vicia peregrina</i>
Bakla	<i>Vicia sativa</i> . subsp. <i>segetalis</i>
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Brant meşesi	<i>Quercus brantii</i>
Kermes Meşesi	<i>Quercus coccifera</i>
Mazı Meşesi	<i>Quercus infectoria</i> <i>boissieri</i>
Mazı meşesi	<i>Quercus ithaburensis</i> subsp.
	<i>macrolepis</i>
Kara meşe	
Lübnan meşesi	<i>Quercus libani</i>
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	<i>Erodium botrys</i>
Dönbaba	<i>Erodium cicutarium</i> subsp.
	<i>cutarium</i>
Turnagagası	<i>Geranium pyrenaicum</i>
Turnagagası	<i>Geranium rotundifolium</i>
Turnagagası	<i>Geranium tuberosum</i> subsp.
	<i>tuberosum</i>
İtır	<i>Pelargonium endlicherianum</i>
KÜREÇİÇEĞİGİLLER	GLOBULARIACEAE
Küre çiçeği	<i>Globularia trichosantha</i>
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	<i>Hypericum amblysepalum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum hyssopifolium</i> subsp.
	<i>elongatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum lydiu</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum orientale</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum perforatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum retusum</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Binbirdelikotu	<i>Hypericum venustum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum russegeri</i>
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACEAE
Dolamaotu	<i>Paronychia kurdica</i> subsp.
	<i>haussknechtii</i>
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	<i>Crocus biflorus</i> subsp.
	<i>pseudonubigena</i>
Çiğdem	<i>Crocus cancellatus</i> subsp.
	<i>cancellatus</i>
Karga soğanı	<i>Gladiolus atroviolaceus</i>
	<i>Gynandris sisyrrinchium</i>
Süsen	<i>İris persica</i>
Süsen	<i>İris reticulata</i>
Süsen	<i>İris histro</i> var. <i>aintabensis</i>
Süsen	<i>İris sari</i>
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Yerçami	<i>Ajuga chamaepitys</i> subsp. <i>laevigata</i>
Karaisırgan	<i>Ballota nigra</i> subsp. <i>nigra</i>
Karaisırgan	<i>Ballota saxatilis</i> subsp. <i>saxatilis</i>
	<i>Eremostachys laciniata</i>
	<i>Eremostachys moluccelloides</i>
	<i>Lallemantia canescens</i>
Ballıbaba	<i>Lamium amplexicaule</i>
Ballıbaba	<i>Lamium cariense</i>
Ballıbaba	<i>Lamium garganicum</i> subsp.
	<i>reniforme</i>
Bozotu	<i>Marrubium parviflorum</i> subsp.
	<i>parviflorum</i>
Su nanesi	<i>Mentha pulegium</i>
Taşnanesi	<i>Micromeria myrtifolia</i>
	<i>Moluccella laevis</i>
Kedinanesi	<i>Nepeta italica</i>
Kedinanesi	<i>Nepeta nuda</i> subsp. <i>albiflora</i>
Calba	<i>Phlomis armeniaca</i>
Calba	<i>Phlomis pungens</i> var. <i>hirta</i> Velen
Adaçayı	<i>Salvia bracteata</i>
Adaçayı	<i>Salvia ceratophylla</i>
Adaçayı	<i>Salvia multicaulis</i>
Adaçayı	<i>Salvia palaestina</i>
Adaçayı	<i>Salvia pisidica</i>
Adaçayı	<i>Salvia russellii</i>
Adaçayı	<i>Salvia spinosa</i>
Adaçayı	<i>Salvia suffruticosa</i>
Adaçayı	<i>Salvia syriaca</i>
Adaçayı	<i>Salvia tomentosa</i>
Adaçayı	<i>Salvia verticillata</i>
Kaside	<i>Scutellaria orientalis</i> subsp. <i>alpina</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	var. alpina
Kaside	Scutellaria rubicunda subsp.
	subvelitina
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Sideritis libanotica subsp.
	microchlamys
Dağçayı	Sideritis montana subsp. montana
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Dağ çayı	Stachys pumila
Yermeşesi	Teucrium multicaule
Yermeşesi	Teucrium orientale
Yermeşesi	Teucrium polium
Zahter	Thymbra spicata var. spicata
Sormuk	Wiedemannia orientalis
ince dağreyhanı	Ziziphora capitata
İnce dağreyhanı	Ziziphora tenuior
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium noeanum
Dağ soğanı	Allium orientale
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum subsp. rotundum
Çirişotu	Asphodeline baytopae
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum szovitsii
Acı çiğdem	Colchicum troodii
Altın yıldız	Gagea fibrosa
Altın yıldız	Gagea peduncularis
Küçük sümbül	Hyacinthella nervosa
Sümbül	Hyacinthus orientalis subsp.
	orientalis
Dag sümbülü	Muscari comosum
Dag sümbülü	Muscari longipes
Dag sümbülü	Muscari neglectum
Akyıldız	Ornithogalum alpigenum
Akyıldız	Ornithogalum narbonense
Akyıldız	Ornithogalum platyphyllum
Akyıldız	Ornithogalum umbellatum
Dağ soğanı	Scilla melaina Speta
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	ÜNACEAE
Keten	Unum aretioides
Keten	Unum cariense
Keten	Unum catharticum
Keten	Unum mucronatum subsp. orientale
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea digitata
Hatmi	Alcea pallida
Ebegümeçi	Malva sylvestris

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	<i>Ficus carica</i> subsp. <i>rupestris</i>
	MORINACEAE
	<i>Morina persica</i>
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	<i>Fraxinus angustifolia</i> subsp. <i>syriaca</i>
Boruk	<i>Jasminum fruticans</i>
Zeytin	<i>Olea europaea</i> var. <i>europaea</i>
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	<i>Himantoglossum affine</i>
Sahlep	<i>Orchis anatolica</i>
Sahlep	<i>Orchis collina</i>
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	<i>Orobanche alba</i>
Canavar otu	<i>Orobanche anatolica</i>
Canavar otu	<i>Orobanche caryophyllacea</i>
Ayı parmağı	<i>Phelypaea coccinea</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	<i>Corydalis solida</i> subsp. <i>solida</i>
Şahtere	<i>Fumaria asepsala</i>
Yavruağzı	<i>Hypecoum imberbe</i>
Gelincik	<i>Papaver orientale</i>
Gelincik	<i>Papaver paucifoliatum</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	<i>Plantago lanceolata</i>
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	<i>Acontholimon venustum</i> var.
	<i>venustum</i>
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops cylindrica</i>
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops triuncialis</i> subsp. <i>triuncialis</i>
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops umbellulata</i> subsp.
	<i>umbellulata</i>
Yulaf	<i>Avena barbata</i> subsp. <i>barbata</i>
Yulaf	<i>Avena eriantha</i>
Kuş yüreği	<i>Briza humilis</i>
Tarla bromu	<i>Bromus Japonicus</i> subsp. <i>japonicus</i>
Tarla bromu	<i>Bromus scoparius</i>
	<i>Chrysopogon gryllus</i> subsp. <i>gryllus</i>
Domuz ayrığı	<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>hispanica</i>
	<i>Elymus hispidus</i> subsp. <i>hispidus</i>
Çayır yumağı	<i>Festuca pratensis</i>
	<i>Glyceria maxima</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum distichon</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum bulbosum</i>
Adi parlakot	<i>Koeleria cristata</i>
	<i>Lolium subulatum</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tüylü inciotu	<i>Melica persica</i> subsp. <i>jacquemontii</i>
Kelp kuyruğu	<i>Phleum bertolonii</i>
Kelp kuyruğu	<i>Phleum pratense</i>
Yumrulu tavşan otu	<i>Poa bulbosa</i>
Sorguçotu	<i>Stipa ehrenbergiana</i>
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGONACEAE
	<i>Atraphaxis billardieri</i> var. <i>billardieri</i>
Kuzukulağı	<i>Rumex chalepensis</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRİMULACEAE
Farekulağı	<i>Anagallis arvensis</i> var. <i>arvensis</i>
NARGİLLER	PUNICACEAE
Nar	<i>Punica granaîum</i>
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kandamlası	<i>Adonis aestivalis</i> subsp. <i>aestivalis</i>
Kandamlası	<i>Adonis fiamnea</i>
Manisa Lalesi,	
Koyungözü	<i>Anemone blanda</i>
	<i>Ceratocephalus falcatus</i>
Hezaren	<i>Consolida oliveriana</i>
Hezaren	<i>Consolida orientalis</i>
Akçöpleme	<i>Helleborus vesicarius</i>
Çörekotu	<i>Nigella arvensis</i> var. <i>caudata</i>
Düğünç içe ği	<i>Ranunculus argyreus</i>
Düğünç içe ği	<i>Ranunculus asiaticus</i>
Düğünç içe ği	<i>Ranunculus arvensis</i>
Düğünç içe ği	<i>Ranunculus Uçarla</i> subsp.
	<i>ficariiformis</i>
Düğünç içe ği	<i>Ranunculus isthmicus</i> subsp.
	<i>stepporum</i>
MUHABBETÇİÇEĞİGİLLER	RESEDACEAE
Muhabbet çiçe ği	<i>Reseda lutea</i>
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Karaçalı	<i>Paliurus sipina-christi</i>
Cehri	<i>Rhamnus alaternus</i>
Cehri	<i>Rhamnus microcarpus.</i>
Cehri	<i>Rhamnus oleoides</i> subsp. <i>graecus</i>
Cehri	<i>Rhamnus pallasii.</i>
Cehri	<i>Rhamnus punctatus</i> var. <i>punctatus</i>
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	<i>Amygdalus arabica</i>
Badem	<i>Amygdalus communis</i>
Acıbadem	<i>Amygdalus lycioides</i> var. <i>lycloides</i>
Acıbadem	<i>Amygdalus orientalis</i> Miller
Acıbadem	<i>Amygdalus vulgaris</i>
Mahlep	<i>Cerasus mahalep</i>
Yabani Kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> subsp.
	<i>microcarpa</i>
Yabani Kiraz	<i>Cerasus microcarpa</i> subsp. <i>tortuosa</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tavşan elması	Cotoneaster morulus
Tavşan elması	Cotoneaster nummularia
Yemişen	Crataegus microphylla
Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
	monogyna
Yemişen	Crataegus orientalis
Yemişen	Crataegus sianica
Elma	Malus sylvestris
Kanotu	Potentilla reptans
Erik	Prunus divaricata subsp. divaricata
Ahlat	Pyrus syriaca var. syriaca
Kuşburnu	Rosa canina
Sarıgül	Rosa foetida
Böğürtlen	Rubus sanctus
Küçük çayır düğmesi	Sanguisorba minör subsp. magnolii
	Spirae hypericifolia
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula arvensis
	Cruciata articulata
	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Galium tricornutum
Yoğurtotu	Galium spurium
Yoğurtotu	Galium scabrfolium
Yoğurtotu	Galium verum
Kökboya	Rubia tinctorum
SÖĞÜTGİLLER	SALICACEAE
Söğüt	Salix pedicellata
Söğüt	Salix triandra
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran	Saxifraga hederacea var. libanotica
Taşkiran	Saxifraga tridactylies L
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria chalepensis var. chalepensis
Nevruzotu	Linaria grandiflora
Sıracaotu	Scrophularia canna subsp. bicolor
Sıracaotu	Scrophularia libanotica subsp.
Sıracaotu	libanotica
Sıracaotu	Scrophularia orientalis
Sığır kuyruğu	Scrophularia xanthoglossa
Sığır kuyruğu	Verbascum germaniciae
Sığır kuyruğu	Verbascum infidelium
Yavşanotu	Verbascum lasianthum
Yavşanotu	Veronica hederifolia
	Veronica triphyllos
PATLICANGİLLER	SOLANACEAE
Banotu Banotu	Hyocymus aureus Hyocymus reticulatus
ILGINGİLLER	TAMARICACEAE
İlgin	Tamarix simyrnensis
KARAĞAÇGİLLER	ULMACEAE

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Dağdağan	<i>Celtis tournefortii</i>
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kimyon	<i>Bunium microcarpum</i> subsp. <i>microcarpum</i> <i>Bupleurum croceum</i>
	<i>Bupleurum lophocarpum</i>
Frenk kimyonu	<i>Carum carvi</i>
Baldıran	<i>Conium maculatum</i>
Havuç	<i>Daucus carota</i>
Boğadikeni	<i>Eryngium falcatum</i>
Asaotu	<i>Ferula haussknechtii</i>
Eşek baldıranı	<i>Lecokia cretica</i>
Yalancı Çakşır	<i>Prangos peucedanifolia</i> Fenzl
	<i>Scandix iberica</i>
	<i>Scandix pecten-veneris</i>
	<i>Torilis leptophyllum</i>
	<i>Torilis ucranica</i>
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Duvarfesleğeni	<i>Parietaria lusitanica</i>
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	<i>Valeriana dioica</i>
Kediotu	<i>Valeriana officinalis</i>
MENEKŞEGİLLER	VIOLACEAE
Menekşe	<i>Viola tricolor</i>
ÜZERLİKOTUGİLLER	ZYGOPHYLACEAE
Üzerlik	<i>Peganum harmala</i>

Çizelge 48 - Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo

Resim 1 - Ters lale (*Fritillaria viridiflora* Post)

**Çizelge 49 - Sof Dağın Endemik Bitkilerini gösterir tablo
SOF DAGI'NIN ENDEMİK BİTKİLERİ**

AYIPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpencesi	<i>Acanthus hirsutus</i>
Ayıpencesi	<i>Arum balansanum</i>
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Aygünçeği	<i>Heliotropium haussknechtii</i>
Emzikotu	<i>Onosma sieheanum</i>

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Karakafesotu KARANFİLGİLLER Sabunotu PAPATYAGİLLER Papatya Peygamber çiçeği Peygamber çiçeği	Symphytum aintabicum CARYOPHYLLACEAE Saponaria prostrata. subsp. Prostrata COMPOSITAE Anthemis arenicola var. arenicola Centaurea haussknechtii Centaurea tomentella
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
SUTLEGENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var. tmolea
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep geveni Geven Geven Geven	Astragalus aintabicus Astragalus densifolius Astragalus lydius Astragalus suberosus subsp. ancyleus Dorycnium pentaphyllum subsp. haussknechtii
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Yonca	Trifollum caudatum
SUSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus Miller subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus Herbert subsp. Cancellatus
Süsen	Iris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Calba	Phlomis armeniaca
Adaçayı	Salvia pisidica
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Stachys pumila
	Wiedemannia orientalis
ZAMBAKGİLLER	LILIACEAE
Akyıldız Lale	Ornithogalum alpigenum Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	LINACEAE
Keten Keten	Linum aretioides Linum cariense
DUGUNÇİÇEGİGİLLER	RANUNCULACEAE
Akçöpleme	Helleborus vesicarius
KOKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
SİRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEA
Sığır kuyruğu Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae Verbascum infidelium
MAYDANÖZGİLLER	APIACEAE
	Bupleurum lophocarpum

Resim 2 - Antep Geveni (*Astragalus ainaibicus boiss*)

Resim 3 - Peygamber Çiçeği (*Centaurea haussknechtii Boiss*)

E.2. Fauna

Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere olduğu belirlenmiştir. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesi Ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede yer alan Turaç (*Francolinus frncolinus*) ve küçük karabatak türlerinin dağılım gösterdiği ve bulunduğu alanlardandır. Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasbaş pakta (*Aythya*

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

nyroca), sazhorozu (*porphtyo porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulunduğu bilinmektedir. Yabani ve mahalli populasyonlar ise; keklik, tilki, tavşan, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa Şahin, Doğan, gibi yırtıcı kuşlar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurdağı, Kartal dağı mevki, Gaziantep sınırları içerisinde kalan firat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve bahçeleri, Oğuzeli ilçemizin Tilbaşar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamış ilçemizin baraj mevkilerinde bu kuşlar diğer hayvanlar görülmüştür.

İlimizde Doğal Olarak Yaşayan Hayvanlar Listesi

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Dağ Serçesi	<i>Passer montanus</i>	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	<i>Passer domesticus</i>	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	<i>Passer hispaniolansis</i>	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	<i>Passer petunia petronia</i>	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	<i>Passer moobiticus</i>	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi	<i>Passer</i>	Passeridaceae
	Sürmeli Dal Bülbülü		
7	Sakar Kuşu	<i>Prunella ocularis</i>	Passeridaceae
8	Taş Serçesi	<i>Petronia bracydactyla</i>	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	<i>Petronia xantocollis</i>	Passeridaceae
10	Bozboğaz, Çit Serçesi	<i>Prunella modularis</i>	Prunellidea
	Dağ Bülbülü		
11	Kumru	<i>Streptopelia decaocto</i>	Colombidea
12	Küçük Kumru	<i>Streptopelia Senegalensis</i>	Sitrididea
13	Kaya Güvercini	<i>Columba liva</i>	Columbidea
14	Mavi Güvercin	<i>Columba oenas</i>	Columbidea
	Yabana (Gaziantep)		
15	Tahtalı Güvercin	<i>Columba palumbus</i>	Columbidea
	Yabana (Gaziantep)		
16	Zevzir (Gaziantep) Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sturnidea
17	Kanarya, Küçük İskete	<i>Serinus serinus</i>	Fringillidea
18	Saka Kuşu	<i>Carduelis carduelis</i>	Fringillidea
19	Çifcaf, cırtlak, süğüt bülbülü	<i>Phylloscopus collylatta</i>	Sylvidea
20	Altın tavuk, Çalı kuşu	<i>Regulus regulus</i>	Sylvidea
21	Telli Turna	<i>Andropoides virgo</i>	Gruidea
22	Turna kuşu	<i>Grus grus</i>	Gruidea
23	Sedir kanaryası	<i>Serinos syriacus</i>	Passeridaceae
24	Arıcıl kuşu	<i>Pernis apivorus</i>	Accipitridae
25	Guguk kuşu	<i>Cuculus canorus</i>	Cuculidea

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

26	Okseotu Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	Turdidae
	Bülbülü, Kamış Bülbülü		
27	Dere Bülbülü, Öteğeni	<i>Cettia cetti</i>	Sylviidae
28	Bataklık Saz Ardıcı	<i>Acrocephalus palustris</i>	Sylviidae
	Bataklık Bülbülü		
29	Orman Kızılbacağı	<i>Tringa glareola</i>	Scolopacidae
	Orman düdükünü		
30	Kenevir Kuşu	<i>Carduelis cannabina</i>	Fringillidae
31	Kır Kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	Hirundinidae
32	Kaya Kırlangıcı	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hirundinidae
33	Pencere Kırlangıcı	<i>Delichan urbica</i>	Hirundinidae
34	Yeşilbaş Ördek	<i>Plathyrynchos</i>	Anatidae
35	Ak Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconidae
36	Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	Ciconidae
37	Bıldırcın	<i>Cotornix cotornix</i>	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Tetraonidae
39	Çit Kuşu	<i>Troglodytestro glodytes</i>	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	<i>Pycnonotus barbatus</i>	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
42	Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motocilla Alba</i>	Motacillidae
43	Dere İncir Kuşu	<i>Anthus spinoletta</i>	Motacillidae
44	Tarla Kuşu	<i>Alauda arvensis</i>	Alaudidae
45	Boğmaklı Tarla Kuşu	<i>Melanacorypha calndra</i>	Alaudidae
46	Tepeli Toygar	<i>Calerida cristata</i>	Alaudidae
	Tepeli Tarla Kuşu Piypiy		
47	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	Alaudidae
	Fundalık Toygarı		
48	Byıklı Baştankara	<i>Panurus</i>	Timalidae
49	Saz Baştankara	<i>Biarmicus</i>	Paridae
	Bataklık Baştankarası		
50	Söğüt Baştankarası	<i>Parus pastris</i>	Paridae
51	Çam Baştankarası	<i>Parus ater</i>	Paridae
52	Kiraz Kuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	Emberizidae
53	Kızıl Çalibülbülü	<i>Cercotrichas Galactotes</i>	Turdidae
	Yelpaze Kuyruklu Bülbül		
54	Alacagögüs, Çalibülbülü	<i>Luscinia luscinia</i>	Turdidae
55	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Turdidae
56	Büyük Saz Ardiç Kuşu	<i>Acrocephalus arundineceus</i>	Sylviidae
57	Üvelik Kuşu	<i>Stroptopelia turtur</i>	Columbidae
58	Ebabil Kuşu	<i>Apus apus</i>	Arpodida
	İbibik Kuşu (Gaziantep)		
59	Çavuş Kuşu İbibik	<i>Upopo epops</i>	Upupidae
60	Bozkır toygarı	<i>Calandrella cinerae</i>	Alaudidae

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

61	Çekirge Kuşu, Kızılsırtlı	<i>lanius collorio</i>	lanidae
	Örümcek Kuşu		
62	Zeytinlik mukallidi	<i>Hippolais olivetosum</i>	Motoullidae
63	Çalı Öteğeni	<i>Sylvia commonis</i>	Motoullidae
64	Yeşil Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trocholidies</i>	Motoullidae
65	Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trochilluss</i>	Motoullidae
66	Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Picidae
67	Suriye Ağaçkakanı	<i>Dendlocopus syrius</i>	Picidae
68	Yeşil Ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	Picidae
69	Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	Falconidae
70	Şahin	<i>Buteo buteo</i>	Accipitridae
71	Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Falconidae
72	Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Falconidae
73	Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Falconidae
74	Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	Accipitridae
75	Büyük bağırğan kartal	<i>Aquile chrysaetos</i>	Accipitridae
76	Küçük bağırğan kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Accipitridae
77	Ekin Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
78	Kızıl Gaga Dağ Kargası	<i>Phyrccorax phyrccorax</i>	Corvidae
79	Leş Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	<i>Corvus corax</i>	Corvidae
81	Küçük Bağırğan Kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Falconidae
82	Atmaca	<i>Hieraaaetus fasciatus</i>	Falconidae
83	Gezginici Doğan	<i>Falco peregrinus</i>	Falconidae
84	Mavi Doğan, Gök Delice	<i>Circus cynanus</i>	Accipitridae
85	Kırmızı Doğan Saz Delice	<i>Circus aeruginosus</i>	Accipitridae
86	Bozkır Doğanı, Bozkır Delice	<i>Cirus macrourus</i>	Accipitridae
87	Güvercin Doğanı	<i>Falco columbarius</i>	Falconidae
	Güvercin Bozkır		
88	Çayır Doğanı, Küçük Delice	<i>Circus cyanus</i>	Accipitridae
89	Delice Doğan, Ağaç Doğan	<i>Falco pygarus</i>	Accipitridae
90	Peçeli Baykuş, Beyaz Baykuş	<i>Tyto alba</i>	Tytonidae
91	Puhu Kuşu	<i>Bubo bubo</i>	Strigidae
92	Kulaklı Orman Baykuşu	<i>Asio otus</i>	Strigidae
93	Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Baykuş	<i>Aegolius funercus</i>	Strigidae

Çizelge50 – Kuşlarımız

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

İlimizdeki toplam orman alanı 123740.2ha'dır.

İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağının Suriye ve Amik Ovasına dağılan kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımı 800-1450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabani zeytin, sandal, akçeşme, terebantın, sakız, funda, tesbih, ladin, sütleğen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlardır. İlimizin yakın çevresindeki Dülükbaba, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışması yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

Resim 4 - Gaziantep İlinde Bulunan Ormandan Bir Görünüm

E.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

E.3.3. Tabiat Parkları

GAZİANTEPTE BULUNAN TABİAT PARKLARI.

Burç Tabiat Parkı	Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiyenin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.
Dülükbaba Tabiat Parkı	306 hektar büyüklüğündedir. 11/07/2011 tarihinde tescil edilmiştir. 10/07/2014 tarihinde ise Gelişme Planı Onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şehitkamil İlçesinde, E-24 karayoluna 2km. uzaklıktadır.
Huzurlu Terapi Tabiat Parkı	Huzurlu Yaylası, halk arasında kullanılan deyimiyile "Hınzırlı Yaylası (Domuz Yaylası)" 152 hektar büyüklüğündedir. İlimiz İslahiye İlçesi, Tandır Köyü sınırlarında bulunmaktadır. Gaziantep İl Merkezine 110 km uzaklıkta, İslahiye İlçesine 30km uzaklıkta bulunmaktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 152 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.
Allaben Tabiat Parkı	Alleben Tabiat Parkı, Gaziantep ili, Şahinbey ilçesi sınırlarında yer almakta ve Gaziantep il merkezine 6 km uzaklıktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 282 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Alleben Tabiat Parkı Gerciğin Kapı Girişi Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Yamaçtepe Kapı Girişi ise Şahinbey İlçe Belediyesi tarafından işletilmektedir. Alleben Tabiat Parkı; Dinlenme, eğlenme, spor, piknik gibi sosyal ihtiyaçların karşılanabileceği geniş bir alandır. Alan içerisinde, Doğa Yürüyüşü, Dağ Bisikletçiliği, Doğa Fotoğrafçılığı, Kamp-Karavan, İzcilik faaliyetleri yapılabilmektedir.
Tahtaköprü Baraj Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	8.036 hektar büyüklüğündedir. Yaban Hayatı Gaziantep İli İslahiye İlçesi Yesemek, Ortaklı, Aşağıbilenler ve Ağalarobası mahallelerini içine almaktadır. Alan kuş göç yolları üzerindedir. Geliştirme sahası içinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
Ulusal Öne sahip Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı	27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir.24.122016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca onaylanmıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.
Gaziantep İli Flora ve Fauna yapısı	Flora ve Fauna yapısı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.
Fırat Kaplumbağası	Gaziantep Şube Müdürlüğümüz tarafından Kasım 2015 yılında Tür Eylem Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan iki yumuşak kabuklu kaplumbağa türünden birisi olan Fırat Kaplumbağası, Refátus euphraticus(DAUDIN,1802)'un dağılışı sadece Fırat ve Dicle Nehirleri ve bu nehirlerin kollarıdır. Bu nehirlerin geçtiği ülkelerden Türkiye, Suriye, Irak ve İran türün dağılışının olduğu ülkelerdir. Dolayısıyla tür bu alanlarda endemiktir.

Çizelge51 - Gaziantep'te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo

Huzurlu Tabiat Parkı Genel Özellikleri:

İpekyolu üzerinde binlerce yıllık geçmişiyle sayısız medeniyete ev sahipliği yapmış ve her köşesi medeniyet izleriyle dolu olan Gazi şehrimiz, Batı ve Doğu kültürünü Akdeniz üzerinden taşıyan bir geçiş noktası özelliğini korumaya devam etmektedir.

Huzurlu Tabiat Parkı Florası:

Huzurlu Yaylası Akdeniz fitocoğrafya bölgesinde yer alan Amanos Dağlarının en güney noktasında yer almaktadır. Yaylanın denizden yüksekliği 1600-2000 metredir. Huzurlu Yaylası nemli ormanları nedeniyle yayılış alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını, gürgen, şimşir, gibi türlerin en güney yayılışını temsil eden kalıntı popülasyonlar içermektedir. Flora açısından, Hınzırlı yaylasında yapılan çalışma kapsamında 85 familya ve 331 cinsle ait toplam 714 bitki çeşidinin tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan bitkilerden 90'ı endemik ve 29'u nadir bitki statüsünde olmak kaydı ile 119 önemli bitki yer almaktadır.

Huzurlu Tabiat Parkı Faunası:

Huzurlu Yaylası, Amanos dağlarının bitki ve hayvan çeşitliliği yönünden en zengin bölgesidir. Hayvan çeşitliliği olarak domuz, ayı, karaca, kurt, geyik, sırtlan, tavşan, tilki, porsuk, su samuru ve semender en belirgin türlerdir. Yayla, çok sayıda kuş türüne de ev sahipliği yapmaktadır.

Burç Tabiat Parkı

Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDG/ GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.

Burç Tabiat Parkı bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir. Alan; peyzaj ve rekreasyonel kaynak değeri açısından oldukça zengindir. Alan içerisinde Ülkemizin en büyük hayvanat bahçesi bulunmaktadır. Alan piknik, doğa yürüyüşü, Fotoğrafçılık, Yaban Hayatı Gözlemciliği yapma amaçlı kullanılmaktadır.

Burç Tabiat Parkı Florası:

2012 yılında Bakanlığımızca tescil edilmiştir. Alanda Kızılcım, selvi, doğu mazısı, çörek otu, düğün çiçeği, karamuk, gelincik, kedi otu, gerdanlık, çöven, nakıl, kuzu kulağı, kantaron, ebegümece, demir diken, akçağaç, yabani üzüm, karaçalı, sumak, antep fıstığı, yalancı akasya, geven, fiğ, kayışkıran, yonca, üçgül, korunga, yabani badem, alç, peygamber çiçeği türleri tespit edilmiştir.

Burç Tabiat Parkı Faunası:

Subakireleri, kelebek, ovakurbağası, tosbağa, kertenkele, inceyılan, kirpi, fare, tilki, kırlangıç, üveyik, alakarga, saksagan, örümcekkuşu, kumru türleri bulunmaktadır.

Resim 5 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm

Resim 6 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı

Şehitkamil İlçesinde yer alan 3.060 dekarlık saha 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Dülükbaba Tabiat Parkı tabii, peyzaj ve tarihsel dokusu bulunan, Dülük antik kentini barındıran kaynak değerlere sahiptir.

Tabiat Parkının İşlemeciliği 2009 yılında İlimiz Şehitkamil İlçe Belediyesine kiralanmıştır.

Tabiat Parkının altyapısı 2010-2012 yılları arasında tamamen yenilenmiştir. Alan bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip,

Manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir.

Alanda bulunan Dülük Antik Kenti dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Dünyada bilinen yer altına inşa edilen Mitras Tapınaklarının en büyüğü Dülük'te bulunmuştur. Ayrıca çok sayıda kayaya oyulmuş oda mezarları ve kiliseler mevcuttur.

Resim 7 - Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel

Resim 8 - Dülükbaba Tabiat Parkı girişi

Resim 9 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı Florası:

Kızılcam, çakaleriği, palamutmeşesi, alç, acı badem, yabani kiraz, sıraca otu, peygamber çiçeği, nemnem otu, bozot, acıyavşan otu, kekik, dağçayı, zahter, dağ nanesi, küsküt, çiğdem, dağ soğanı bulunmaktadır.

Dülükbaba Tabiat Parkı Faunası:

Yapılan İncelemelerde Serçe, karga, keklik, tavşan, tilki, çakal, gelincik, fare, şahin, doğan tespit edilmiştir.

Resim 10 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm

E.4. Çayır ve Mera

İlimiz topraklarında Mera alanı toplam olarak 48.065,8ha.'lık bir alanı kapsamaktadır. İlçeler bazında toplam tespitli tahditli ve tescilli mera alanı; İslahiye İlçesi 5325ha., Yavuzeli ilçesi 5964ha., Nizip İlçesi 7189ha., Oğuzeli İlçesi 2441ha., Nurdağı İlçesi 4900ha., Karkamış İlçesi 4246ha., Araban İlçesi 3908,33ha., Şehitkamil İlçesi 5673,87ha., Şahinbey ilçesi 12240ha. Olarak İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildiği için çayır ve mera alanlarımızda önemli oranda suni azalma ortaya çıkmıştır.

İlimizde 48.065,8ha 'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza yeşil ve kuru ot sağlayan yem alanları değildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sağlama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyükşehir ve endüstri merkezlerinin kirlettiği havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sağlaması ve yeşil örtüsü ile çevreyi güzelleştirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır.

Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sağlayamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkıların gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

E.5. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde Belirtilen Alanlar

İlimizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hancağız baraj Göletleri ile Burç, Zülfiyar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıkalan, Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözbaşı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

Karkamış Taşkın Ovası Sulakalanı 27396 hektarlık alanı kaplamakta olup, Aşağı Fırat Havzasında yer almaktadır. Söz konusu alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 09.04.2015 tarihinde Ulusal Öne Hız Sulak Alan olarak tescil edilmiştir. Ulusal Öne Hız Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı Yönetim Planı 2016 yılında hazırlanmıştır. Karkamış Taşkın Ovası Sulak alanında 810 bitki türü, 16 Balık Türü, 38 farklı iki yaşamlı ve sürüngen, (en önemlisi Fırat Kaplumbağası, (Rafetus euphraticus)220 kuş türü, (bunlar arasında en önemli kelaynak)ve 14 memeli tür yaşamaktadır.

KARKAMIŞ KIYISI SULAK ALANI

Karkamış Sulak Alanı, İdari olarak Gaziantep İli Karkamış ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep şehir merkezine uzaklığı 75 km.' dir. Alan, Karkamış ilçesinin doğusunda, Şanlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08 ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05 ve 38° 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 28.102 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamış bölgesi, Fırat nehrinin meydana getirdiği, tarihi havza olan Mezopotamya Havzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yatağını ve nehir

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

boyunca uzanan su basar ağaç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin doğusunda yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında Yurtbağı köyü, Gürçay köyü, Keleklioğlu köyü, Elifoğlu köyü, Şanlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmuş ve bölünmüş iki bitki örtüsü topluluğu içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamış tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karışımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toygarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak kuşu (*Otus brucei*); Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlığını sürdürmektedir); çizgili sırtlan(*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı kuş gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildiğinden, büyük olasılıkla bütün Güneydoğu Anadolu içinde en iyi belgelenmiş alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydoğu Anadolu 'da bulunan türlerin birçoğu bu alanda görülebilmektedir. Karkamış barajı'nın güney bölgesindeki habitatlar bu bölümde başka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydoğu Anadolu' 'da nadirdir.

Karkamış ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elverişli olup, genellikle düz bir şekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek dağ ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamış akarsu niteliğindeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmuştur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamış sınırları içerisinde geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç dere bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifoğlu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir.

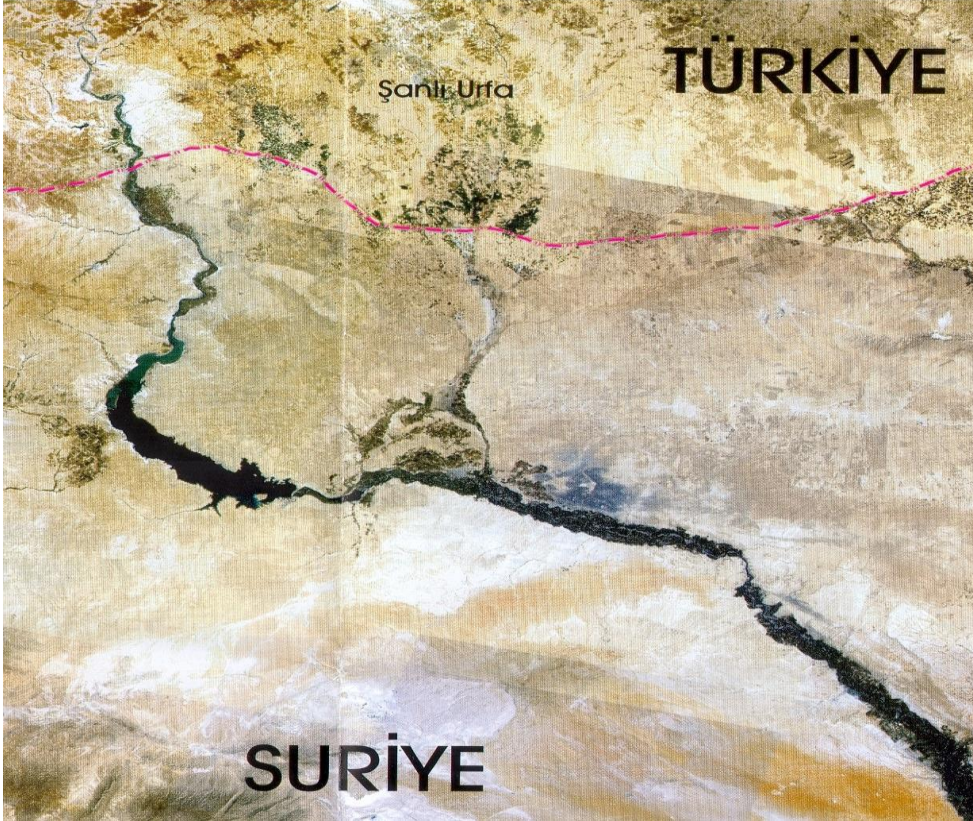
Karkamış sulak alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamış Sulak Alanında yapılmış çalışma sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonu tespit edildiği görülmüştür. Bu çalışma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla değişimi izlenebilecek, bu sayede gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sağlayabilecektir. Örneğin; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri kullanılarak, etkili izleme programları geliştirmek ve uygulamak, çeşitli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geliştirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

İklim durumu:

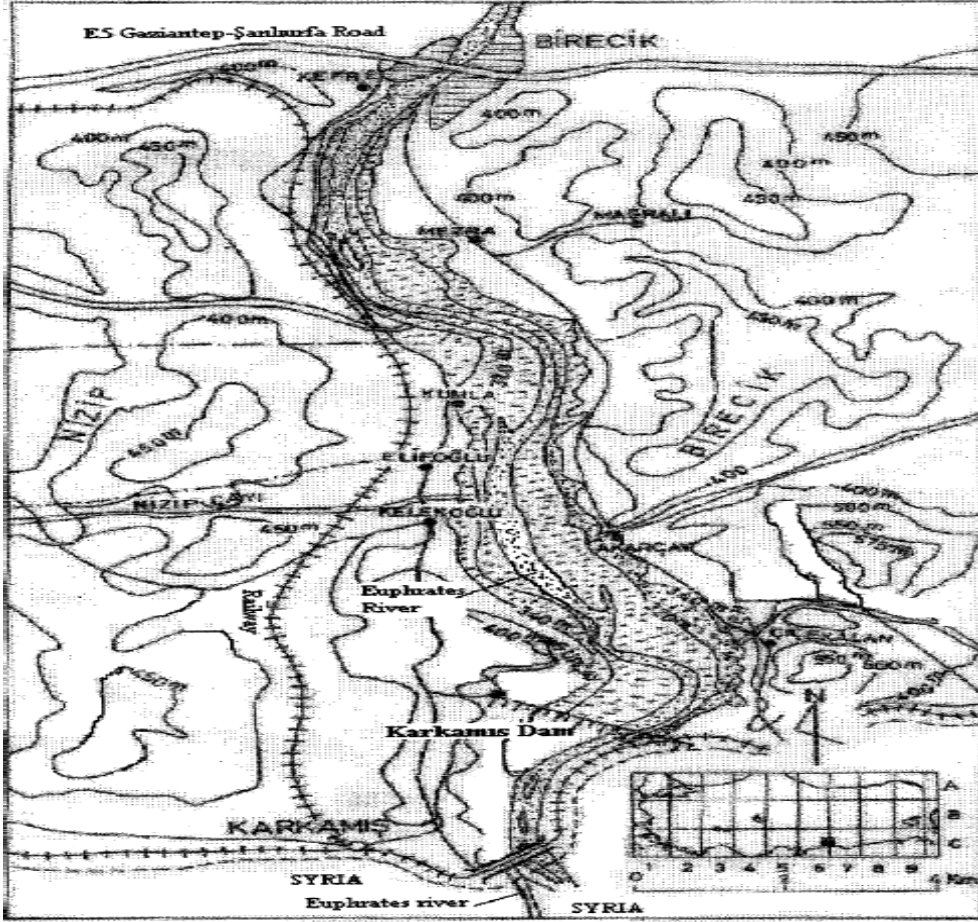
Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 0C, maximum sıcaklık ortalaması 38.8 0C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yörenin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 0C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 0C olurken Temmuz ayında 40 0C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' dur.

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamış bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, firat, gaziantep, şelmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yatağı ve kıyı şeridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gevşek tutturulmuş çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan diğer bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu oluşturan killi kireç taşı ve tebeşirden oluşan yumuşak topografya gösteren killi kireç taşı ve tebeşirli kireç taşları nehir yatağından ileride yüzeylemiş durumdadır.

Resim 11 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü

Harita 10 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora çalışmaları sonucunda alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamış'ın doğal bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dir. Karkamış ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dir.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin baskın olduğu, kireçtaşı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*, *Prosopis farcta* (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum*

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

mucronatum Bertol. subsp. mucronatum, Aegilops biuncialis Vis, Eremopoa persica (Trin.) Roshev., Hordeum spontaneum C. Koch and Poa bulbosa L.'dir.

Sulak Alan Vegetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı şeridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, Najas minor All., Potamogeton crispus L., Typha domingensis Pers., Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud., Cyperus longus L., Juncus inflexus L., Saccharum ravennae (L.) Murray, Mentha aquatica L., Scirpoides holoschoenus (L.) Sojak, Polygonum lapathifolium L., Juncus inflexus L., Veronica anagallis-aquatica L., Nasturtium officinale R.Br., Tamarix smyrnensis Bunge, Rubus sanctus Schreb., Populus euphratica Oliv., Salix alba L. and. Vitex pseudo-negundo (Hauskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

Çizelge 52 - Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri

Alanda bulunan endemik bitki türleri listesi:

Endemik Türler	Türlerin Tehlike Durumu
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
Nadir Türler	
1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Babç. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hauskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem. & Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal) Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit	EN (B1 a,b and B2 a,b)
11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)
12. <i>Taraxacum sintenisii</i> Dahlst.	DD

13. <i>Verbascum alepense</i> Benth.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
14. <i>Vicia aintabensis</i> Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Fırat Kavağı (*Populus euphraticus*)

Fırat kavağı, Suriye sınırlarından başlayarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Kavağın en güzel örnekleri ise Suriye sınırı, Birecik, Halfeti ve Karkamış'ta görülmektedir. Fırat kavağı 10- 20 metre boyuna ulaşabilen bir ağaçtır. Kabuğu açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu Haziran başında çiçeklenir. Tuza dayanıklılığı, kuraklığa uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına karşı dayanıklılığı ile zor koşullarda hayatta kalabilmektedir.

Resim 12 - Fırat Kavağı(*Populus euphratica*)

Alanın Faunası

Karkamış sulak alanı, birçok çift yaşamlı ve balık türü barındırmakta olup, alanda ve yakın çevresinde birçok kelebek ve memeli hayvan da yayılış göstermektedir. Karkamış bölgesi 2000 yılında baraj haline dönüştürülmüştür. Alanda 110 kuş türü [11, 6], 46 Sürüngen ve çift yaşamlı [5], 13 balık [13], 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli [5, 16, 10, 9] bulunmaktadır. Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan *Rafetus euphraticus* (Fırat Kaplumbağası) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda *Aythya nyroca* (pasbaş pakta) ve *Porphyrio porphyrio* (sazhorozu) üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir [6]. Alanda *Hyaena hyaena* (Çizgili Sırtlan)'nın da bulunduğu kaydedilmiştir [5]. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesinde ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı liste de yer alan *Rafetus euphraticus* (Fırat kaplumbağası), *Varanus griseus* (Çöl Varanı), *Francolinus francolinus* (Turaç) ve *Phalacrocorax pygmeus* (Küçük Karabatak) türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı belirlenmiştir.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kuşlar:

Hemen her mevsim kuşların barınmalarına imkan veren ılıman iklim koşullarına ve uygun habitatların bulunması, değişik türlerin beslenmesine, barınmasına ve güven içinde kuluçka yapmasına, böcek, solucan, kurbağa, balık gibi besin maddelerince zengin olması nedeniyle de kuşlar için ideal bir ortamdır. Bugüne kadar yapılan gözlemler neticesinde alan ve çevresinde 159 kuş türü tespit edilmiştir. Bunlardan Pasbaş patka (*Aythya nyroca*) ve sazhorozu (*Porphyrio porphyrio*) alanda üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir (Kılıç ve Eken, 2004). 15-16.01.2005 tarihinde Doğa Derneği organizasyonu ile yapılan Türkiye geneli Kış Ortası Su Kuşu envanter çalışmalarından Karkamış'ta 118.434 kuş sayılmıştır.

Güney Fırat Havzası- Karakmış sulak alanında gözlenen Kuş türleri (2005 sayımı):

Latince Adı	Türkçe Adı	Sayı
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	1
<i>Phylloscopus collybita</i>	Çıvgın	3
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Söğütbülülü	4
<i>Luscinia svecica</i>	Buğdaycıl	1
<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçm	1
<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	140
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	3
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	30
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Bülbülü	1
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüşkenkuş	1
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	1
<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüşkenkuş	1
<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	238
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	VU- NT
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	16
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	4
<i>Tringa glareola</i>	Orman Düdükçünü	1
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	3
<i>Botaurus stellaris</i>	Balaban	1
<i>Luscinia svecica</i>	Buğdaycıl	1
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	15
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	1
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk	14
<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	2
<i>Tringa glareola</i>	Orman Düdükçünü	20
<i>Tringa nebularia</i>	Yeşilbacak	1
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	1
<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	3

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Philomachus pugnax</i>	Döğüşkenkuş	20
<i>Gallinago gallinago</i>	Su Çulluğu	40
<i>Porphyrio porphyrio</i>	Sazhorozu	1
<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü	1
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	10
<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkğaga	80
<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	45
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	200
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	320
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	2
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	15
<i>Anas penelope</i>	Fiyu	150
<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçm	40
<i>Larus armenicus</i>	Van Gölü Martısı	15
<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	150
<i>Falco naumanni</i>	Küçük Kerkenez	10
<i>Ammoperdix griseogularis</i>	Kum Kekliği	8
<i>Pernis apivorus</i>	Arı Şahini	1
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalçapkını	1
<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	1
<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Francolinus francolinus</i>	Turaç	1
<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga	250
<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkğaga	7
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	10
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	4
<i>Podiceps nigricollis</i>	Karaboyunlu Batağan	3
<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	15
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	4000
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	10
<i>Corvus frugilegus</i>	Ekin Kargası	25
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	40
<i>Netta rufina</i>	Macar Ördeği	1
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyuksallayan	2
<i>Oenanthe finschii</i>	Aksırtlı Kuyrukkakan	1
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	1
<i>Alcedo atthis</i>	Yalçapkını	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Hoplopterus spinosus</i>	Mahmuzlu Kızıkuşu	2
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı	
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	6
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	10
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	14
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	1
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	6
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	5
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	1
<i>Upupa epops</i>	İbibik	1
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	3
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	30
<i>Rhodospiza obsoleta</i>	Boz Alamecek	2
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	12
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	3
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	NT- NT
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	44
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	2
<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	1
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	1
<i>Sterna hirundo</i>	Sumru	4
<i>Lanius collurio</i>	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	4
<i>Hippolais pallida</i>	Ak Mukallit	2
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	7
<i>Ardeola ralloides</i>	Alaca Balıkçıl	2
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Akkanatlı Sumru	85
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	1
<i>Passer moabiticus</i>	Küçük serçe	4
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	10
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	
<i>Geronticus eremita</i>	Kelaynak	3
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	5
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı	
<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	6
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	8
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Bülbülü	2
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Büyük Kamışçm	2
<i>Plegadis falcinellus</i>	Çeltikçi	1
<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	3
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	5
<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun	2
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	8
<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	4
<i>Sylvia mystacea</i>	Pembe Göğüslü Ötleğen	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	3
<i>Prinia gracilis</i>	Dikkuyruklu Ötleğen	8
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	28
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	60
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Karabatak	11
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	64
<i>Botaurus stellaris</i>	Balaban	1
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	3
<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	9
<i>Anas penelope</i>	Fiyu	83
<i>Anas strepera</i>	Boz Ördek	171
<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	59
<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkğaga	24
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	402
<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	8
<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	31
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	814
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	45930
<i>Vanellus vanellus</i>	Kızkuşu	4
<i>Limosa limosa</i>	Çamurçullğu	10
<i>Tringa totanus</i>	Kızılacak	4
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	15
<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	3
<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	473
<i>Larus armenicus</i>	Van Gölü Martısı	2

Çizelge 53 - Alanda Bulunan Kuş Türleri

Alanda yapılan kış ortası kuş sayımı (2007)

Kod	Türkçe	Latince	
			73.964
20	Kızılgerdanlı Dalgıç	<i>Gavia stellata</i>	0
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	0
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	526
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	20

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

100	Kızıl boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>	0
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	11
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	0
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	47
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	0
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	156
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	0
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	0
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	0
1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0
1110	Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	0
1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0
1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	0
1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	2
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0
1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	0
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	0
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	0
1520	Kuşu	<i>Cygnus olor</i>	0
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>	0
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	0
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	0
1600	Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	0
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	0
1690	Sibirya Kazı	<i>Branta ruficollis</i>	0
1710	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	0
1790	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	178
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	157
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	178
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	358
1890	Kilkuyruk	<i>Anas acuta</i>	6
1910	Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	0
1940	Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>	719
1960	Macar ördeği	<i>Netta rufina</i>	5
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	3.797
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	16

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	420
2040	Karabaş Patka	<i>Aythya Marila</i>	0
2120	Telkuyruk	<i>Clangula hyemalis</i>	0
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	0
2200	Sütlabi	<i>Mergus albellus</i>	0
2210	Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	0
2230	Büyük tarakdiş	<i>Mergus merganser</i>	0
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>	0
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	5
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	144
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	0
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	66.180
4330	Turna	<i>Grus grus</i>	0
4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>	0
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0
4700	Halkalı cıltıt	<i>Charadrius hiaticula</i>	6
4770	Akça cıltıt	<i>Charadrius alexandrinus</i>	0
4850	Altın yağmurcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	0
4860	Gümüş yağmurcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	0
4930	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	102
4960	Büyük kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>	0
4970	Ak Kumkuşu	<i>Calidris alba</i>	0
5010	Küçük kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	1
5020	Sarı bacaklı kumkuşu	<i>Calidris temminckii</i>	0
5120	Kara karınlı kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	0
5140	Sürmeli Kumkuşu	<i>Limicola falcinellus</i>	0
5170	Döğüşkenkuş	<i>Philomachus pugnax</i>	0
5190	Su çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	0
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	0
5320	Çamurçullğu	<i>Limosa limosa</i>	0
5340	Kıyı Çamurçullğu	<i>Limosa lapponica</i>	0

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

5380	Sürmeli Kervançulluğu	<i>Numenius phaeopus</i>	0
5410	Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>	0
5450	Kara kızılback	<i>Tringa erythropus</i>	0
5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	48
5470	Bataklık düdükçünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0
5480	Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>	11
5530	Yeşil düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	44
5560	Dere düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0
5610	Taşçeviren	<i>Arenaria interpres</i>	0
5730	Büyük karabaş martı	<i>Larus ichthyaetus</i>	0
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	0
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>	0
5820	Karabaş martı	<i>Larus ridibundus</i>	244
5850	İnce gagalı martı	<i>Larus genei</i>	0
5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>	0
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	0
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>	24
5925	Gümüş martı	<i>Larus cachinnans</i>	0
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>	0
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>	0
6260	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>	0
8270	İzmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>	0
8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	0
8330	Alaca Yalıçapkını	<i>Ceryle rudis</i>	1
	Uzunback	<i>Himantopus himantopus</i>	0
	Kızıl Kumkuşu	<i>Calidris ferruginea</i>	0
	küçük suçulluğu	<i>Lymnicopterus minimus</i>	0
	mahmuzlu kızkuşu	<i>Hoplopterus spinosus</i>	0
	Küçük Balaban	<i>Ixobrycus minitus</i>	0
Ördek ya da meke			400
Tanımsız ördek			158

Çizelge54 - Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo

Sürüngenler ve Çift Yaşamlılar:

Alan ve çevresi sürüngenler ve çiftyaşamlılar bakımından oldukça zengindir. Sürüngen ve çift yaşamlılar için bölgenin Suriye çölüyle doğrudan coğrafi ilişki içinde olması ve genellikle sıcak ve kuru olan iklim koşulları, Güneydoğu Anadolu'nun Türkiye'nin diğer bölgelerine oranla daha zengin bir sürüngen ve çift yaşamlı çeşitliliği barındırmasına neden olmuştur. Türkiye'de 22 çift yaşamlı ve 105 sürüngen türü (toplam 127 tür) kaydedilmiştir. Bunlardan 5'i çift yaşamlı ve 49'u sürüngen olmak üzere toplam 54 tür Güneydoğu Anadolu'da bulunmaktadır. Bölgede, Şeritli semender (*Triturus vittatus*); 4 tür kurbağa (*Hyla savignyi*, *Bufo viridis*, *Pelobates syriacus*, *Rana ridibunda*); 3 tür kaplumbağa (*Rafetus euphraticus*, *Emys orbicularis*, *Testudo graeca*) bulunmaktadır.

Fırat Kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Fırat kaplumbağası küresel ölçekte tehdit altında olan bir türdür ve nesli çok tehlikede (CR) kategorisindedir. Yetişkin ve genç bireyleri sığ, yavaş akışlı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumbağası'nın günümüzde bilinen dağılım sahası, Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak, Suriye, Irak ve Güneybatı İran'ı içeni almaktadır. Türün dağılımının en kuzey sınırı olarak Fırat'ın bir yan kolu olan Zengiber deresi bilinmektedir. Fırat nehrinde Birecik, Halfeti, Karkamış ve çevresi Güney Fırat havzasındaki yaşadığı alanlardır. Fırat nehri boyunca kuzeyden güneye doğru hareket ettikçe nehir giderek daha durgun akmakta, nehir yatağının bir hayli genişlediği, hem nehrin kıyılarında geniş kum bantlarının hem de nehir içerisinde oldukça geniş kum adacıklarının oluştuğu görülmektedir. Böyle, habitatlar türün yumurtlaması için uygun alanlardır.

Fırat Kaplumbağası, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok olduğu ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sığ olduğu ceplerde, ana Fırat ile bağlantı yapan derelerin ağız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Ancak, Atatürk ve Birecik barajlarının tamamlanmasıyla, bu koşullar Fırat nehri üzerinde çok azalmıştır.

Resim 13 - Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Çizelge 55 - Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir tablo

Alanda bulunan sürüngen ve çift yaşamlı türleri:

<i>Triturus vittatus</i>	Şeritli Semender
<i>Salamandra salamandra</i>	Lekli Semender
<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurbağası
<i>Hyla savignyi</i>	Yeşil Kurbağa
<i>Pelobates syriacus</i>	Toprak Kurbağası
<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurbağası
<i>Emys orbicularis</i>	Benekli Kaplumbağa
<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kaplumbağa
<i>Rafetus euphraticus</i>	Fırat Kaplumbağası
<i>Testudo graeca</i>	Tosbağa
<i>Cyrtopodion heterocercus</i>	Mardin Keleri
<i>Cyrtopodion kotschy</i>	İnce Parmaklı Keler
<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
<i>Trapelus ruderata</i>	Bozkır Keleri
<i>Chamaeleo chameleon</i>	Bukalemun
<i>Lacerta cappadocica</i>	Kayseri Kertenkelesi
<i>Lacerta trilineata</i>	İri Yeşil Kertenkele
<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	İnce Kertenkele
<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
<i>Eumeces schneideri</i>	Sarı Kertenkele
<i>Mabuya aurata</i>	Tık naz Kertenkele
<i>Mabuya vittata</i>	Şeritli Kertenkele
<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele
<i>Eryx jaculus</i>	Mahmuzlu Yılan

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Coluber najadum</i>	İnce (Ok)
<i>Coluber collaris</i>	Toros Yılanı
<i>Eirenis collaris</i>	Yakalı Yılan
<i>Eirenis decemlineatus</i>	Çizgili Yılan
<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan
<i>Eirenis rothi</i>	Kudüs Yılanı
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Sarı Yılan
<i>Hemorrhois nummifer</i>	Sikkeli Yılan
<i>Hierophis jugularis</i>	Kara Yılan
<i>Hierophis schmidtii</i>	Kırmızı Yılan
<i>Malpolon monspessulanus</i>	Çukur Başlı Yılan
<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
<i>Natrix tessellata</i>	Su Yılanı
<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	Toprak Yılanı
<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözlü Yılan
<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
<i>Macrovipera lebetina</i>	Koca Engerek
<i>Asaccus elisae</i>	
<i>Eublepharis angramainyu</i>	
<i>Acanthodactylus boskianus</i>	
<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	

Resim 14 - Karkamış sulak alanına genel bakış

Balıklar:

Balık popülasyonu olarak Güney Fırat nehrinde başta Bıyıklı balık (*Barbus sp.*), Musul Kolyozu (*Chalchalburnus mossulensis*), İnbalığı (*Capoeta sp.*), Sarı benli (*Carasobarbus luteus*), Kefal (*Mugil abu*), Karaburun (*Choondostroma regilum*), Şabut (*Tor grypus*), Marmid (*Acanthobrama marmid*), Benekli sazın (*Cyprinion macrostomus*), Dicle çöpcü balığı (*Nemacheilus tigris*), Sis balığı (*Aspius vorax*), Vantuzlu yayın (*Glyptothorax kurdistanicus*) ve aynalı sazın (*Cyprinus carpio*) balıkları bulunmaktadır. Bu balıklardan, en fazla Sis balığı, İnbalığı ve Bıyıklı balık avlanmaktadır. Bir yıllık av miktarı 4 ton/yıldır.

Resim 15 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

Gaziantep İl sınırları içerisinde tabiat anıtı bulunmamaktadır.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Gaziantep İl sınırları içerisinde tabiat koruma alanı bulunmamaktadır.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Gaziantep'te iliminde 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında tescilli toplam 10 anıt ağacımız mevcuttur.

- Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı(Marus albaL.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağın kesiştiği yerde Naip Hamam sokağı arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbaşıında, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Ant Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 16 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı

- Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesinde Bulunan İran Palamut Meşesi (Quercus brantii)

Gaziantep İli Nizip İlçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Keldağ mevkiinde bulunan beyaz İran Meşe Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşe Palamudu 685 rakımında, 100cm gövde çapı, 12m yüksekliğe, gövde yüksekliği 3m dir. Ağacın yaşı 230 yıl olarak tespit edilmiştir. Quercus brantii (İran Palamut Meşesi) 2009 yılında Ant Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 17 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu (*Quercus brantii*)

- Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesiinde bulunan Dut Ağacı (*Marus alba L.*)

Şahinbey İlçesi, Geneyik Köyü İlköğretim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut ağacı 59 pafta, 2432 parselde bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 6.5m, üst gövde çevresi 5.5m, alt gövde çapı 6.5m. ağacın yüksekliği 15-20m. gövde yüksekliği 4.5-5m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 300-350 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim 18 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı (*Marus Alba L.*)

- Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası 3 adet Antep Fıstığı(*pistacia vera L.*)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5m, yüksekliği 8-10m, Kuzey-güney taç genişliği 14m, Doğu-batı taç genişliği 13.70m., ağacın çevresi 3.35m. ölçülerinde olup, 600m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında ülkemizde Antep fıstığı (*Pistacia Vera*) türünde anıt ağaç olarak tescil edilen ve 800 yaşında olan en yaşlı Antep fıstığı ağacı Gaziantep ili, Yavuzeli ilçesi, Tokaçlı Mahallesinde yer almaktadır. Aynı alanda, yaşları 600 ve 400 olan iki adet anıt ağacımız daha bulunmaktadır..

Resim 19 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera L.*) ağaçları

Resim 20 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera L.*) ağaçları

Resim 21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera L.*) ağaçları

- Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı

Çınar Ağacı Şahinbey İlçesi, Morcalı Köyü, Y= 329352, X= 4087825 koordinatlarında, 109 ada, 4 parselde bulunmaktadır. Ağacın çevresi 710cm, boyu25m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 31.07.2014 tarih ve 7867 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Ant Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 22 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (*Platanus Orientalis*)

- Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(*Platanus Orientalis*)

Çınar Ağacı İlimiz Nizip İlçesi, Sekili Mahallesi sınırları Y:380932, X:4092646 koordinatlarında, 2688 parsel ve 233 ada üzerinde bulunmakta bulunmaktadır. Ağacın çevresi 1000cm, boyu 26m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 27.10.2014 tarih ve 10792 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Ant Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 23 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (*Platanus Orientalis*)

- Araban İlçesi Elif Mahallesi 2 Adet Meşe Palamut Ağacı (*Quercus ithaburensis*)

İlimiz Araban İlçesi Elif Mahallesinde bulunan 2 adet Meşe Palamut Ağacı (*Quercus ithaburensis*) 66 parsel üzerinde olup 1 Nolu ağaç; Y: 401880.000 X:4135901.000, 2 Nolu ağaç; Y:419904.000 X:4135911.000 koordinatlarında bulunmaktadır. 1 nolu Anıt Ağaç yörede Koyun baba Türbesi olarak bilinen türbenin avlusunda, 2 nolu Anıt Ağaçlar ise Türbenin çevresinde bulunmaktadır. 1 nolu Ağacın gövde çevresi 365cm, boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 17m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir. 3 nolu Anıt Ağacın gövde çapı 4,5cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, tepe çapı 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

Resim 24 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç)

Resim 25 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç)

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Gaziantep İl sınırları içerisinde özel çevre koruma alanı bulunmamaktadır.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

Gaziantep ilimizde 8 adet Potansiyel Doğal Sit Alanımız bulunmaktadır. Potansiyel Sit Alanlarımızın 4 adedi kanyon şeklindedir.

Resim 26 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü

27.02.2020 tarih ve 3809 sayılı Şanlıurfa Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu yazısı ile Yavuzeli Fosil Alanı ve Dülükbaba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Potansiyel Doğal Sit Alanına ait ETBAR(Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi)

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

dosyaları; “Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayma İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliği” kapsamında gerekli iş ve işlemlerin yapılması adına İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

YAVUZELİ FOSİL ALANI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Yavuzeli İlçesi Küçükkarakuyu Mahallesi, Kötügöl mevkiinde yer almaktadır. 30.09.2010 tarih ve 390 sayılı karar ile 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak Tescil edilmiştir. 2015 yılında Gaziantep Tabiat Varlıklarını Koruma İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Adana Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Bölge Komisyonu'nca 21.05.2015 tarih ve 20 sayılı karar ile Etbar raporu hazırlanarak yeniden değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Harita 11 - Yavuzeli Fosil Alanı Doğal Sit Alanı

Resim 27 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkaları

- DÜLÜKBABA MESİRE ALANI YABANI KEKİK YETİŞTİRME ALANI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI

Şehitkamil İlçesi Dülük Baba Ormanı bitişiğindeki yer almaktadır. 18.01.2023 /471 sayılı Şanlıurfa Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu kararıyla tescil teklifinin 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve mer'î mevzuat hükümleri kapsamında değerlendirilmek ve onaylanmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) gönderilmesine oy birliği ile karar verildi.

Harita 12 - Dülük Baba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Doğal Sit Alanı

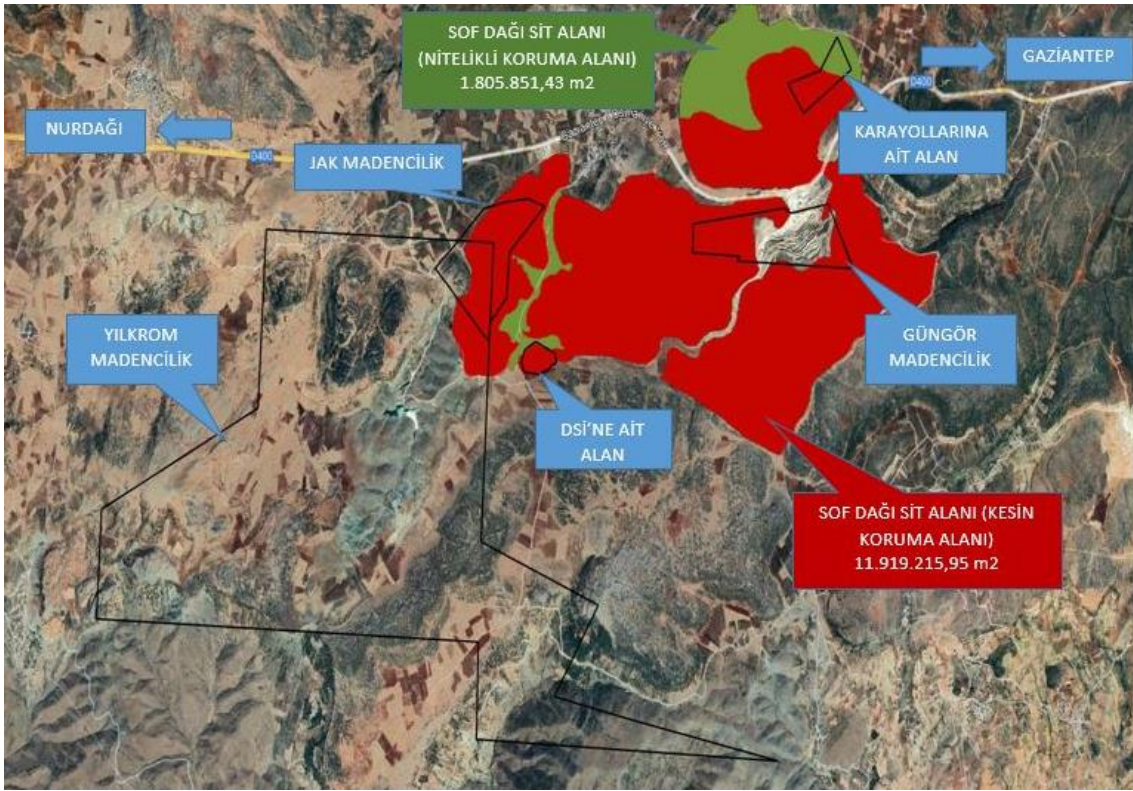

Resim 28 - Antep kayakekiği (*Satureja aintabensis*)

24.01.2022 tarih ve 2783949 sayılı Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonu yazısı ile de geriye kalan 6 adet potansiyel doğal sit alanına (Sof Dağı, Huzurlu (Hınzırlı), Habeş Kanyonu, Köklüce Kanyonu, Erenköy-Güder Kanyonu, Gürbaşak Kanyonu) ait ETBAR dosyaları İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

- SOF DAĞI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Şehitkamil ilçesi, Acaroba ve Yamaçoba Mahalleleri içerisinde yer almaktadır.

Harita 13 - Sofdağı Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 29 - Alana Ait Fotoğraflar

- HUZURLU (HINZIRLI) POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

İslihiye İlçesi Tandır Mahallesiinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 14 - Huzurlu (Hinzırlı) Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 30 - Alana Ait Fotoğraflar

- HABEŞ KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Araban ilçesinde Akbudak (Süpürgeç), Altınpınar, Elif, Hasanoğlu, Hisar, Gümüşpınar, Sarıtepe ve Tarlabası Mahallelerini kapsamaktadır.

Harita 15 - Habesh Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 31 - Alana Ait Fotoğraflar

- KÖKLÜCE KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Araban ilçesi Köklüce Mahallesi ve Adıyaman ili Besni ilçesi Karalar Köyünde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 16 - Köklüce Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 32 - Alana Ait Fotoğraflar

- ERENKÖY – GÜDER KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Nizip İlçesi Erenköy ve Güder Mahallesinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 17 - Erenköy-Güder Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 33 - Alana Ait Fotoğraflar

- GÜRBAŞAK KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Nizip İlçesi Gürbaşak Mahallesiinde yer almaktadır.İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 18 - Gürbaşak Kanyonu Potansiyel Sit Alanı

Resim 34 - Alana Ait Fotoğraflar

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep ili içerisinde çok sayıda anıt ağaç tespit edilmiş olup bunun dışında yeni potansiyel sit alanları araştırmaları da yapılmaktadır.

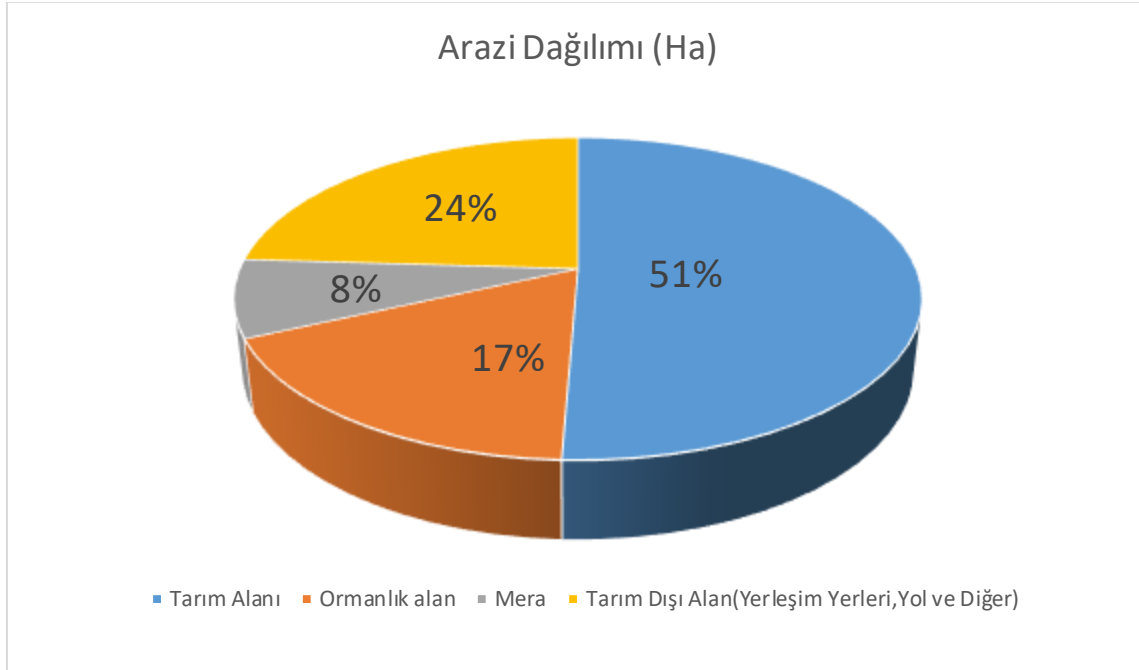
Kaynaklar

- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
- <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
- <https://ockb.csb.gov.tr/>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

	Arazi Dağılımı (Ha)	Oran (%)
Tarım Alanı	345415	50,6
Ormanlık alan	119710	16,5
Mera	53190	7,7
Tarım Dışı Alan	163965	25,2
Toplam	682280	100

Grafik 44 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2024)

Çizelge 56 – Arazi kullanım sınıflandırması

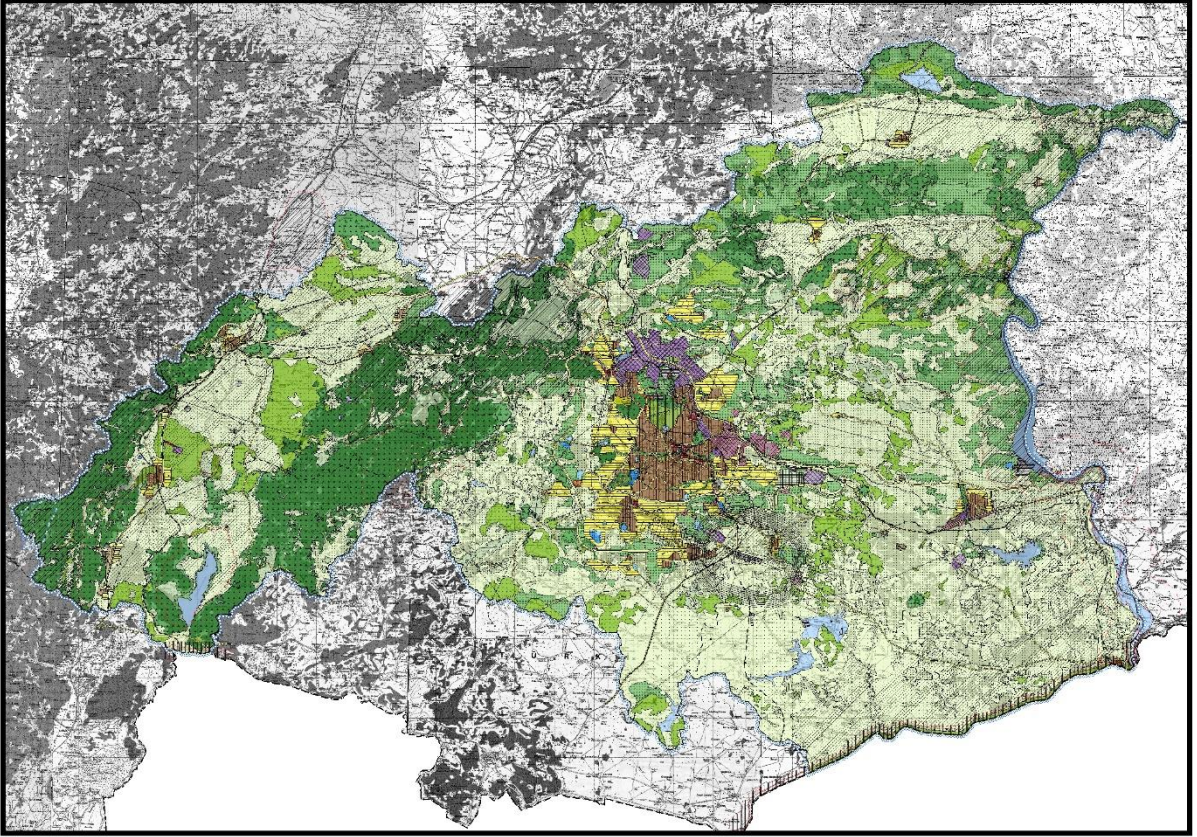
(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, 2024)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	12.345,18	1,82	18.048,8	2,67	18.862,82	2,79	20.623,35	3,02	29328,62	4,31
2) Tarımsal Alanlar	515.628,03	75,89	508.560,84	74,88	459.087,34	67,51	457.926,01	67,33	433292,30	63,69
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	146.368,6	21,55	145.598,59	21,43	195.062,28	28,68	194.194,57	28,56	210107,02	30,88
4) Sulak Alanlar	1.647,41	0,24	1.647,41	0,24	1.832,89	0,27	1.624,47	0,24	1610,02	0,24
5) Su Yapıları	3.371,77	0,49	5.505,33	0,81	5.373,25	0,79	5.850,19	0,86	6018,51	0,88
TOPLAM	679.360,99	100	679.360,97	100	680.218,58	100	680.218,59	100	680356,47	100

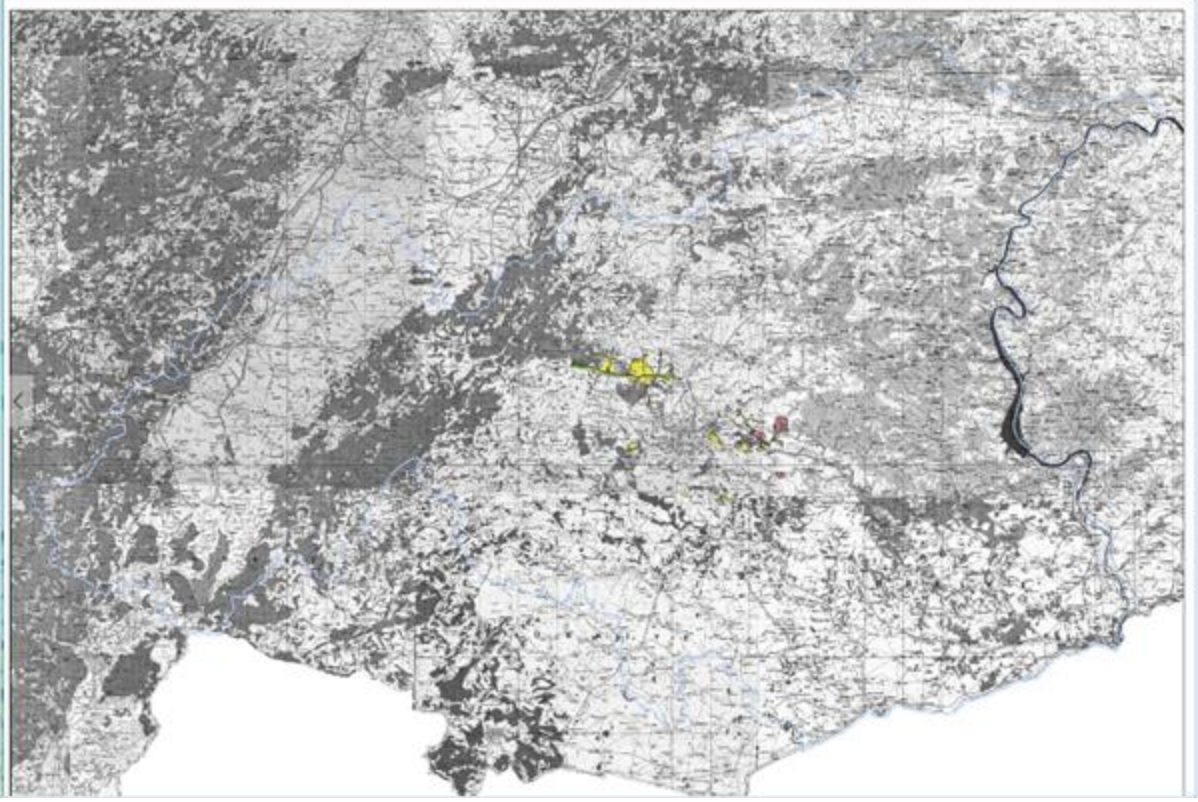
F.2. Mekânsal Planlama

F.2.1. Çevre Düzeni Planı

1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı Meclis kararı ile onaylanmıştır. Onaylı üst ölçek planı olan 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi (2.) İdari Dava Dairesinin 13.03.2020 tarih ve Esas No:2018/3825, ve Karar No: 2020/236 sayılı kararı ile iptaline karar verilmiş ve yargı kararı sonrasında Çevre Düzeni Planına yönelik olarak Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 17.07.2020 tarih ve 329 sayılı kararıyla yeniden plan yapılması kararı alınarak dava konusu olan ve Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı kararıyla onaylanan Çevre Düzeni Planı yönünden plansız bırakılmıştır. Bahsi geçen Çevre Düzeni Planı için planlama çalışmaları devam etmekte olup tamamlanmasına müteakip Büyükşehir Belediyesi Meclisine teklif edilecektir.

Harita 19 - Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı (İptal)
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2024)

Harita 20 – Gaziantep ilinin geçerliliği devam eden Çevre Düzeni Plan değişiklikleri
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2024)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

2021 yılı Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı iptal edilmiş olup yeni çevre düzeni henüz hazırlanıp onaylanmamıştır.

Kaynaklar

Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)

Gaziantep İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

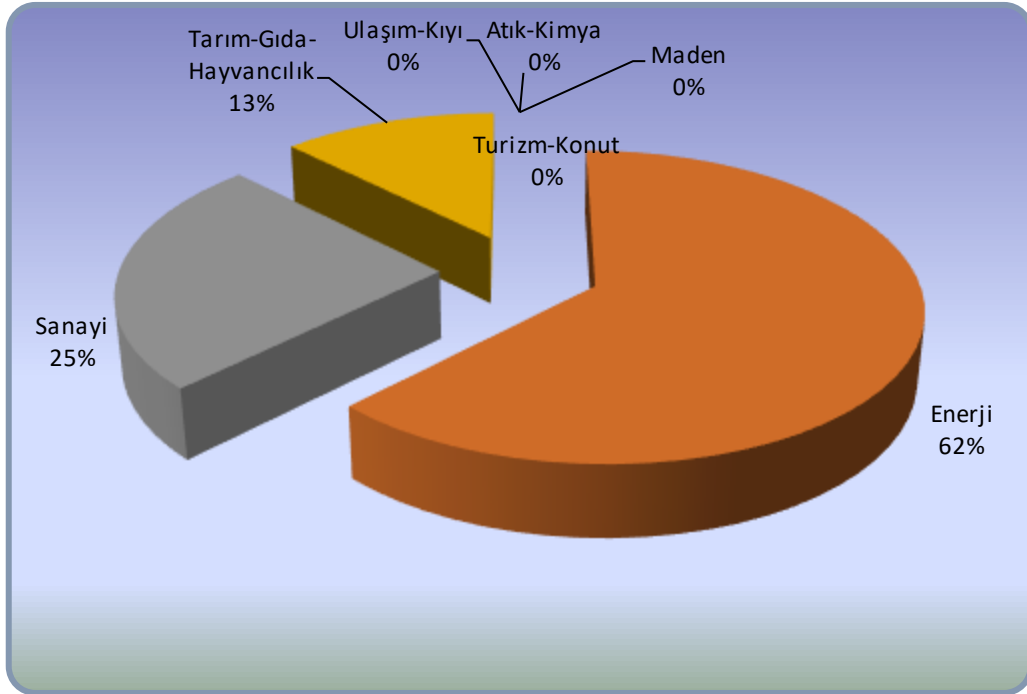
G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

2022 yılı içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gerekli ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları aşağıda verilmiştir.

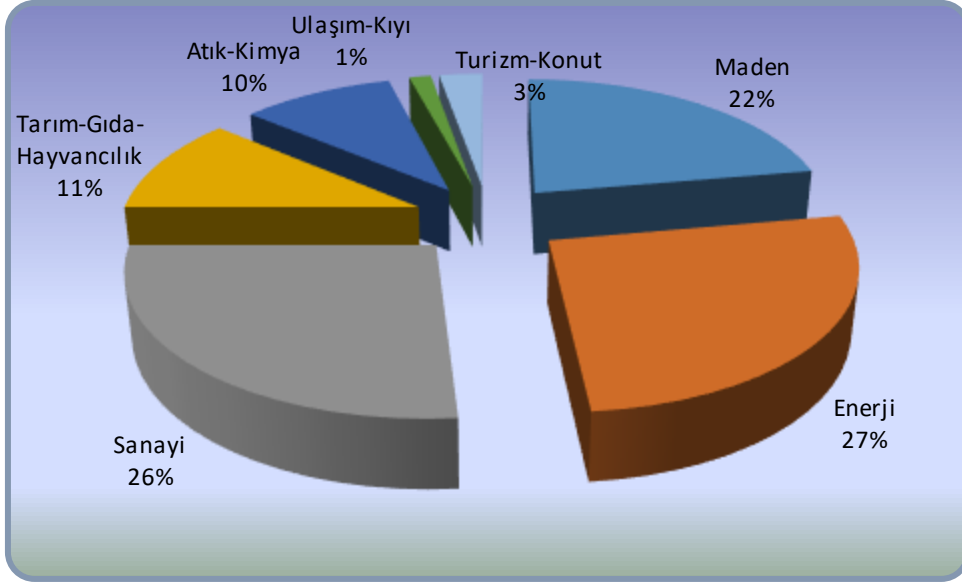
Çizelge 57 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2023 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024 yıl)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	16	19	19	8	7	1	2	72
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	0	5	2	1	0	0	0	8
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0	0
İade/İptal	0	5	0	0	0	0	0	5

Grafik 45 – 2023 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Grafik 46 – 2023 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Çizelge 58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2023 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, Mayıs/ 2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
20	113	690	116	454	0	27	1420

Çizelge 59 – 2014-2023 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, Mayıs/ 2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
10	6	5	2	4	0	0	27

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

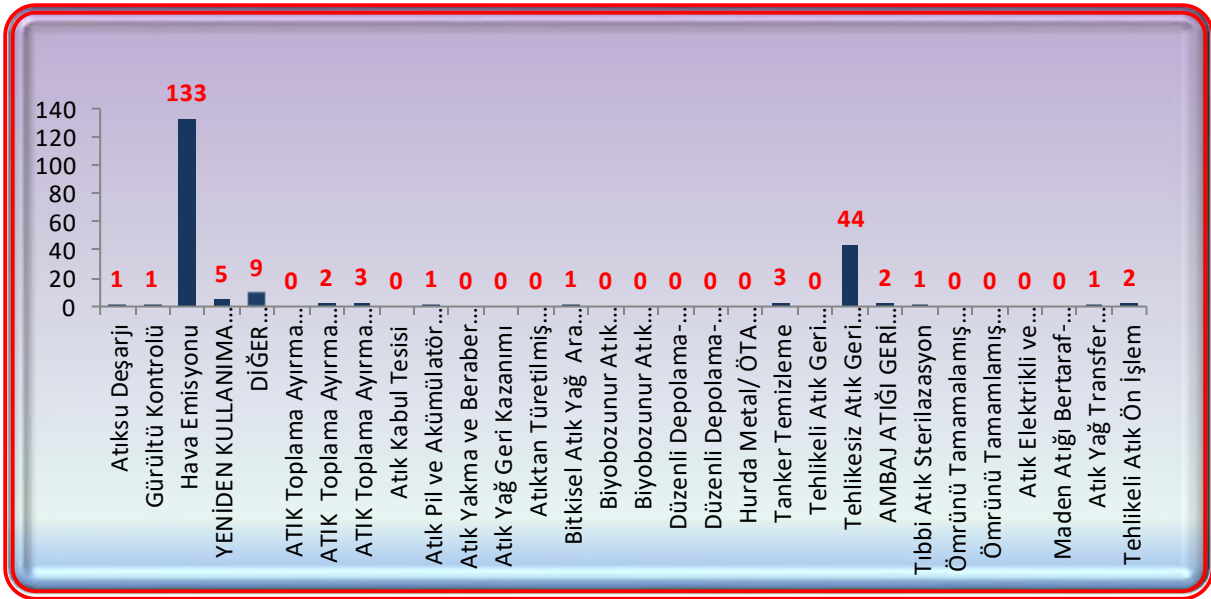
Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY), 10.09.2014 tarihinde yayımlanarak 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan işletmelerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir.

Bu kapsamda Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belge sayısı 131 adet, iptal edilen geçici faaliyet belgesi 12 adet, red edilen edilen geçici faaliyet belgesi olmadığı, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı olmadığı, iptal edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 65 adet olup, Çevre İzni konusunda verilen muafiyet sayısı 46 adettir. Geçici Faaliyet Belge Sayıları ve Çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, aşağıdaki çizelgelerde verilmiştir.

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge 60 – 2023 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2024)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	11	120	131
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	8	150	158
TOPLAM	19	270	289

Grafik 47 – 2023 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2024)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

Geçici Faaliyet Belgesi(GFB) kapsamında; ilimizde 2023 yılı içerisinde 131 adet firmaya GFB düzenlenmiştir.

Çevre İzin ve lisans Belgesi(ÇİLB) kapsamında; ilimizde 2023 yılı içerisinde 75 başvuru yenileme ve 83 adet başvuru ise yeni başvuru olup, toplamda 158 adet Çevre İzin ve Lisansı Belgesi verilmiştir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

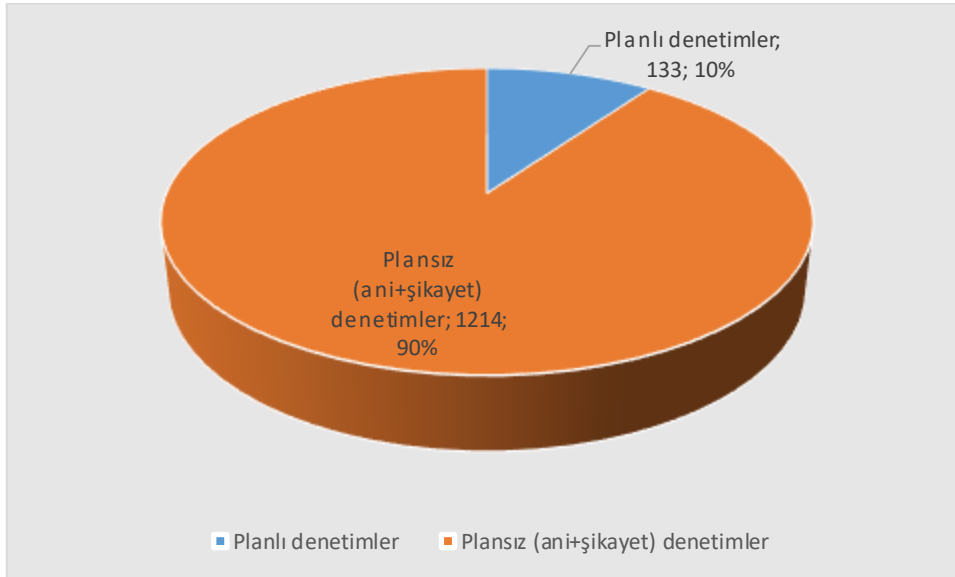
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 61 - 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2024 yılı)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	132
Plansız (ani+şikayet) denetimler	1214
Genel toplam	1346

Grafik 48 – ÇŞİDİM tarafından 2023 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

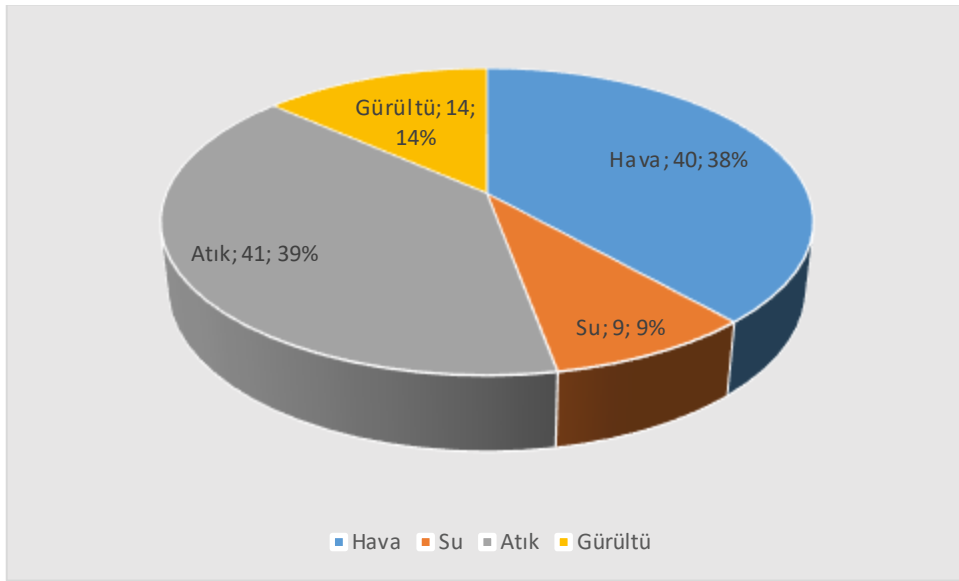
2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 62 – 2023 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, yıl)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	40	9	-	41	-	14	-	104
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	40	9	-	41	-	14	-	104
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	-	100	-	100	-	100

Grafik 49 – 2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

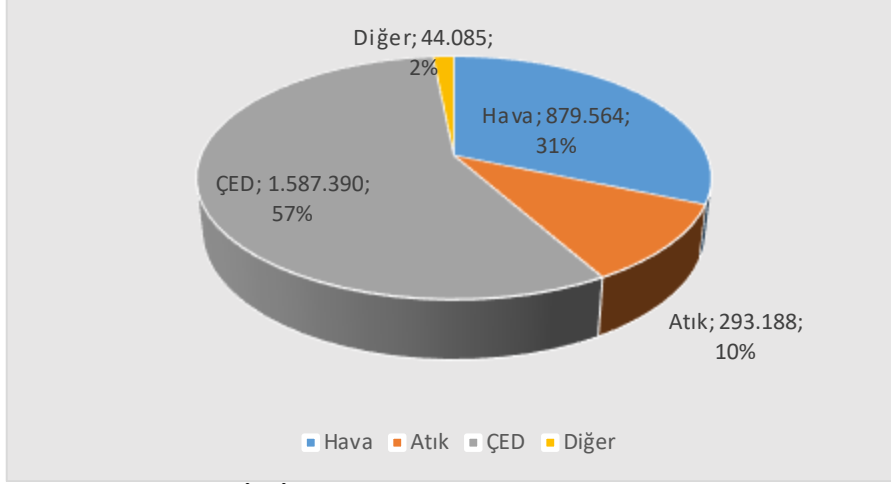
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 63 – 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

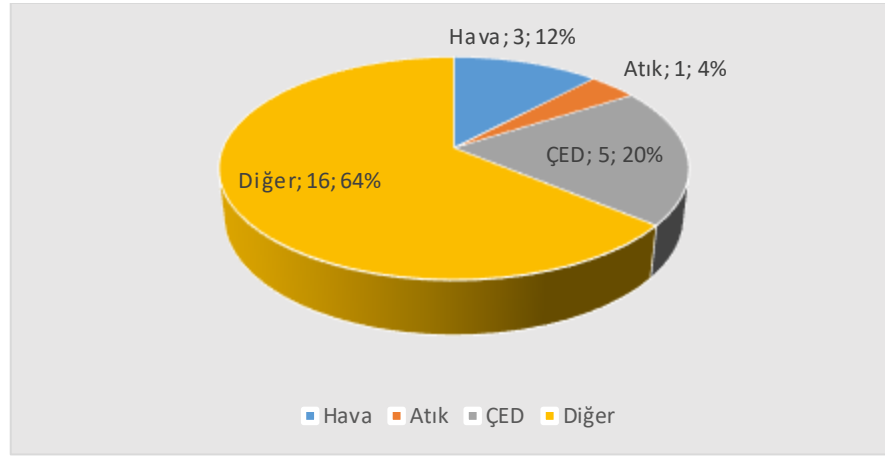
(e-denetim yazılımı, 2024 yıl)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	879.564	-	-	293.188	-	-	1.587.390	44.085	2.804.227
Uygulanan Ceza Sayısı	3	-	-	1	-	-	5	16	25

2023 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik 50 – 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

Grafik 51 - 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024 yılı)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2023 yılında il genelinde 1347 denetim gerçekleştirilmiştir. Toplam 25 idari yaptırım ile 2.804,227 TL idari para cezası uygulanmıştır.

H.5. Sonuçve Değerlendirme

2023 yılında il genelinde 1347 denetim gerçekleştirilmiştir. Toplam 25 idari yaptırım ile 2.804,227 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2023 yılı içerisinde Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği olarak çevre kirliliği ve çevre koruma konularında Şehitkamil Belediyesinin belirlediği 31 tane aile merkezine yaklaşık 956 kişiye eğitim verilmiştir. Sıfır atık yönetimi kapsamında 6 kuruma 189 kişiye eğitim verilmiştir.

Bilindiği üzere hastane ve benzeri kuruluşlardan kaynaklanan tıbbi atıklar, insan ve çevre sağlığı açısından potansiyel bir tehlike oluşturduğundan özel olarak işleme tabi tutulması gerektiğinden İlimizde ve ilçelerimizde Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde denetimlerden önce yerinde her kurum ve kuruluşa ayrı ayrı eğitim verilmiştir.

Her yıl olduğu gibi 2023 yılında da 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri 1 hafta boyunca büyük coşkunlukla kutlandı.

Çelenk Brakma-Çevre Yürüyüşü ile 5 Haziran Haftası açılışı yapılmıştır. Daha sonra Dülük Biyolojik Gölette Çevre Temizliği yapılmıştır. Nurdağı Konteyner Kent ve İslahiye Konteyner Kentte Çevre Müfettişi Etkinlikleri düzenlenmiştir. Empati İlkokulunun duvarları Resim Etkinliği çerçevesinde boyanmıştır. Müzeyyen Erkul Bilim Merkezinde Mozaik Atölyesi, Güven İslamoğlu ve Zeynep Zaimoğlu ile “Deprem Ve Çevre” konulu paneller düzenlenmiştir.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü